Tevfik Fikret

KIRIK SAZ

(Seçilmiş Şiirler)

TÜRKÇELEŞTİREN:

Ahmet Muhip
DIRANAS

ADAM

Tevfik Fikret

•

Kırık Saz

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Adam Yayınları'nda Birinci Basım : Eylül 1994

Kapak Düzeni : Erkal Yavi

94.34.Y.0016.516
ISBN 975-418-302-5

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI, BÜYÜKDERE CADDESİ ÜÇYOL MEVKİİ, NO: 57 MASLAK-İSTANBUL
TEL: 285 21 52 (12 hat) TELG: ADAMYAY TELEKS: 26534 rada tr FAX: 276 27 67

TevfikFikret

●

KırıkSaz

(Seçilmiş Şiirler)

Türkçeleştiren :
Ahmet Muhip Dıranas

ADAM

I

KIRIK SAZ
dan

Kimseden ümmîd-i feyz etmem, dilenmem perr ü bâl
Kendi cevvim, kendi eflâkimde kendim tâirim.
İnhinâ tavk-ı esâretten girandır boynuma;
Fikri hür, irfânı hür, vicdânı hür bir şâirim.

Kimseden bir fayda ummam ben, dilenmem kol kanat,
Kendi boşluk, kendi gökkubbemde kendim gezginim.
Bir eğik baş bir boyundur'ktan ağırdır boynuma;
Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim.

KAARİLERİME

Size, ey bilmediğim, görmediğim kaarîler,
Size ithâf ile neşreyliyorum bunları ben.
Size ithâf ile; zîrâ, ne için ketm edeyim,
O sizin görmediğim, bilmediğim gözleriniz,
Safha-i şi'rime ibzâl-i nigâh eylerken
Belki bir noktada birden durarak, velvelesiz
Gösterişsiz iki üç katrecik îsâr eyler...
Ben bu ümmîd ile teşyî-i hayât etmedeyim.

İki üç katre-i şefkat... bu tesellî yetişir;
Şu cedelgâh-ı mukassîde bütün hüsranla,
Bütün âlâm ü fecâyîle geçen günlerimin
İki üç katredir ancak silecek mâtemini.
Siz ki en doğru gören bir nazar-ı vicdanla
Taa uzaktan bana bakmaktasınız, müstâğnî
Tuhfe-î mahmedetimden... ne samîmiyyettir
O bakış çehre-i eş'ârıma sâkin sâkin!

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler
O samîmiyyete meczûb olarak toplanıyor;
Kim bilir, belki içinden biri âlâmınızın,
– Evet, âlâmınızın; çünki elemden hâli
Yaşayan yok... Buna bîçâre beşer katlanıyor! –
Belki bir ma'kes-i nâçîzi olur; en âlî
Yaşayanlar bile hissetmede en müstahkar
Yaşayanlar gibidir... aynı çamurdan bu yığın!

OKUYUCULARIMA

Size, ey bilmediğim, görmediğim okuyucular,
Size ithaf ile neşreyliyorum bunları ben.
Adayıp sizlere; hem çünkü niçin saklayayım
O sizin görmediğim, bilmediğim gözleriniz
Şi'rimin sayfalarında gezinirken lütfen
Belki bir noktada birden durarak, sessizce
Gösterişsiz iki üç damlacık ağlar... ben hep
Bu ümidiyle hayatın yaşayıp gitmedeyim.

İki üç damla gönülden... bu teselli yetişir;
Şu bunaltıcı becelleşmede tüm kırgınlık,
Çileler, tüm acılıklarla geçen günlerimin
İki üç damladır ancak silecek şey yasını.
Siz ki en doğru gören bir göz olan vicdanla
Taa uzaktan bana bakmaktasınız, ilgisiz
Size şükranlarımın armağanından... ne güzel
Ve ne içten o bakış şi'rime sessiz sessiz!

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler
Hep o içtenliğe tutkun olarak toplanıyor;
Kim bilir, belki içinden biri bir derdinizi
– Öyle, hep dertleriniz; çünki kederden yoksun
Yaşayan yok... buna katlanmada biçare kişi! –
Yansıtan bir küçücük ayna olur; en üstün
Yaşayanlar bile duysunmada en hor, düşkün
Yaşayanlar gibidir... aynı çamurdan bu yığın!

SÜHÂ VE PERVİN

"Buluţlu bir semâ-yi nisan altında, sakin ve muattar bir çam ormanı... Geniş, uzun bir yol ki döne döne, gûyâ araya araya mâi, durgun bir denizin leb-i reyyân-ı bîpâyânını buluyor... Korunun biraz kuytu, biraz karanlık her noktası ya bir fikr-i mütecessise melce-i tefekkür, ya iki rûh-i mütehassire mev'id-i telâkî... Herkes, her taraf, her şey sâkit... Kadın erkek bazan bir iki, birkaç vücut ağır ağır yoldan geçerek ağaçlıkta gaaip oluyor... Sûha ile Pervin yola en yakın bir gölgelikte, biribirinin âguuş-ı iştiyâkında..."

SÜHÂ

"Müstağrak, esîrî bir tabiat... Açık sarı, uzun, târumâr saçlarının dağılıp örttüğü beyaz alnında dâimî bir çîn-i infiâl ile, ağlar gibi bakan mâl gözlerini dalların arasından karlı bir şâhika gibi görünen bulut parçasına dikmiş... devam ile :"

– Uzak değil, şu küçük zirve-î sefîde kadar;
Şu parlayan tepecik yok mu?.. Ah, bir sarsar,
Anîf-i sadme-i gûlânesiyle bir kuvvet,
Dururken öyle, habersizce, sanki bî-hareket
Alıp götürse bizi...

SÜHÂ VE PERVİN

"Bulutlu bir nisan göğü altında, sessiz ve hoş kokulu bir çam ormanı... Geniş ve uzun bir yol ki döne döne, sanki araya araya mavi, durgun bir denizin suya kanmış uçsuz bucaksız dudaklarını buluyor... Korunun biraz kuytu, biraz karanlık her noktası ya meraklı birinin düşüncesine sığınak, ya birbirini özlemiş iki ruhun buluşma yeri... Herkes, her taraf, her şey sessiz... Kadın erkek bazan bir iki, birkaç kişi (vücut) ağır ağır yoldan geçerek ağaçlıkta kayboluyor... Sühâ ile Pervin yola en yakın bir gölgelikte, birbirinin özlem dolu kollarında..."

SÜHÂ

"Dalgın, kendinden geçik, esirden olma bir yaradılışta... Açık sarı, uzun, darmadağın saçlarının dağılıp örttüğü beyaz alnında sürekli bir güceniklik kırışığı ile ağlar gibi bakan mavi gözlerini dalların arasından karlı bir dağ doruğu gibi görünen bulut parçasına dikmiş... devamla :"

– Uzak değil, şu küçük, akçacık doruk, onadek;
Şu parlayan tepecik yok mu?.. Ah, bir rüzgâr
O gulyabaniye has sert vuruşlu bir güçle
Dururken öyle, habersizce, sanki eylemsiz
Alıp götürse bizi...

PERVİN

"Esmer ve nermin câzibe-i hüsniyle meyyâl-i huzûz bir vücut... Parlak, mütebessim enzâr-ı tehekkümünü âşıkının solgun çehresine serperek :"

– Şâirâne hülyânız;
Fakat niçin? Bu maîşet fenâ mı?..

SÜHÂ

– Hoş; yalnız
Bütün bu toprağa mensûb olanların hâli!
Ben isterim ki garâmım açınca şehbâli
Nihâyet olmasın artık fezâ-yi nüzhetime;
Ben isterim ki semâvî olan muhabbetime
Semâ kadar açık olsun hudûd-ı zevk ü emel;
Sizin şu elleriniz kıymetinde bir çift el;

"Parmaklarının ucunu tutup öper."

Bu eller işte... Bu nâzik, bu pembe elleriniz
Hayâl ü rûhuma açsın derin, nihâyetsiz
Bir âsümân-ı müzehheb, bir âsümân-ı huzûz.

"Sokularak"

Vücûdunuzdan uçan nûr içinde ben mahfûz,
Bütün şu âleme gülmek... Şeb-i teayyüşde,
Şeb-i siyâh-ı teayyüşde muztarip...

PERVİN

"Esmer ve yumuşak güzelliğinin albenisiyle ten hazlarına eğilimli bir varlık... Parlak, gülümser, alaycı bakışlarını sevgilisinin solgun yüzüne serperek :"

– Pek ozanca düşleriniz;
Fakat niçin? Bu yaşantı fena mı?

SÜHÂ

– Hoş; yalnız
Bütün bu toprağa değgin olanların hali!
Ben isterim ki kanatlandı mıydı bir, sevgim,
Tükenme olmasın artık gezintimin göğüne;
Ben isterim ki meleksel olan şu sevgimize
O gök kadar açık olsun dilek ve zevk sınırı;
Sizin şu elleriniz kıymetinde bir çift el;

"Parmaklarının ucunu tutup öper."

Bu eller işte... Bu nazik, bu pembe elleriniz
Hayal ve ruhuma açsın derin, nihayetsiz
Parıl parıl bir uzay, zevk ve haz sunan bir gök.

"Sokularak"

Vücudunuzdan uçan bir ışıkla ben sarılı
Bütün şu evrene gülmek... Yaşam gecesinden
Siyah yaşam gecesinden, ve mustarip...

PERVİN

"Mütegafil"

– Müjde!
Bulutlar ayrılıyor... Oof, neydi kaç gündür
Güneş görünmedi hiç.

SÜHÂ

"Dudaklarında nezâketli bir tebessüm resmetmeye çalışarak :"

– Emredin, çıkar, görünür!

" Sonra ciddi"

Ne söylüyordum? Evet, pîş-i nâzınızda sizin
Şu hây ü hûy-i hayâtı, baîd bir denizin
Telâtumundaki mübhem sürûda benzeterek,
Onunla şöyle uzaktan, güzelce eğlenmek...
Bu en büyük emelimdir.

"Daha ziyade tekarrüble"

Bu en büyük emelim
Bugün siz olmasanız bir hayâl olur, güzelim!

PERVİN

"Sühâ'nın titreyen ellerini ca'lî bir şefkatle sıkar."

– Çocuk!...

PERVİN

"Duymamış, anlamamışca"

– Müjde!
Bulutlar ayrılıyor... Off, neydi kaç gündür
güneş görünmedi hiç.

SÜHÂ

"Dudaklarında nezaketli bir gülümseyiş çizmeğe çalışarak :"

– Emredin, çıkar görünür!

"Sonra ciddi"

Ne söylüyordum? Evet, nazlı gölgenizde sizin
Şu hay ve huyunu ömrün, uzakta bir denizin
Kımıltısındaki ezgin sevince benzeterek
Onunla şöyle uzaktan, güzelce eğlenmek...
Bu en büyük dileğimdir.

"Daha da yaklaşarak"

Bu en büyük dileğim
Bugün siz olmasanız bir hayal olur, güzelim!

PERVİN

"Sühâ'nın titreyen ellerini yapmacık bir şekilde sıkar."

– Çocuk!..

SÜHÂ

– Çocuk muyum?

"Mes'ut ve meshûr"

Âh işte güldünüz; gülünüz!
Bugün hayâtımı tecdîd eden tenezzülünüz
İlel'ebed beni tıflâne şâdkâm edecek
Bir iltifât-ı kaderdir...

PERVİN

– Çocuksunuz gerçek!

"Karşılarında son şuâ-i şemsle tenevvüre başlayan sehâbeleri işaret eder."

Bakın, şu pembe bulutlarda bir edâ-yi visâl :
"Yeter çocukluğa rağbet!" diyor; hevâ-yi visâl
Sıcak deniz gibi etrâfımızda çalkanıyor;
İçim tabiati gördükçe böyle kıskanıyor...
Niçin sevişmiyoruz?

SÜHÂ

"Müteaccib ve müteheyyic"

– Biz sevişmiyorsak eğer
Kalır gözümde sevişmek ilel'ebed münker!
Sevişmemekse bu, sevmekten ihtirâz edelim;
O çünki pek hatarengiz, o çünki pek mü'lim
Bir ihtisâs olacak; en tahammül eyleyemem.

SÜHÂ

– Çocuk muyum?

"Mutlu ve tutkun"

Ah işte güldünüz; gülünüz!
Bugün hayatımı renklendiren bu hoşgörünüz
Ömür boyu beni hem bir çocukça güldürecek
Bir iltifat ki kaderden..

PERVİN

– Çocuksunuz gerçek!

"Karşılarında güneşin son ışıklarıyle aydınlanan bulutları işaret eder."

Bakın şu pembe bulutlarda bir visal hali :
"Yeter çocukluğa rağbet!" diyor; visal havası
Sıcak deniz gibi etrafımızda çalkanıyor;
İçim tabiatı gördükçe böyle kıskanıyor...
Niçin sevişmiyoruz?

SÜHÂ

"Şaşkın ve heyecanlı"

– Biz sevişmiyorsak eğer
Olur gözümde sevişmek ömür boyunca haram!
Sevişmemekse bu sevmekten ürkelim, kaçalım;
O çünki korkulacak şey, o çünki kalbi ezen
Bir içleniş olacak; ben bu aşka katlanamam.

"Tevakkuftan sonra"

Fakat niçin bu şikâyet, bu gizli gizli sitem?
Sevişmemek... Bana izâh edin şu nükteyi siz;
Sevişmemek... Müteneffir mi yâni?

PERVİN

– Yok, hissiz;
Biraz harâreti eksik bahâr-ı aşkımızın.
Bizim muhabbetimiz bir çocuk ki hep dalgın;
Değil mi?

"Gözlerini kırparak, bütün kadınlığıyle :"

Hep müteenni... Biraz acûl olsa!

SÜHÂ

"Nazarıyle gökte küçük bir bulutun âheste cevelânını takib eder."

– Şu nazlı tıfl-ı semâvî kadar melûl olsa...
Melâli çehre-i eşyâya pek yaraştırırım.
Menâzırımda hazin bir hayâl araştırırım.
Denir ki hüzn ile rûhumda bir karâbet var;

"Mütefelsif"

Pek âşikâre, bu bir hastalık; fakat ne zarar!
Hayâtı bence teessürdür eyleyen isbât,
Taayyün eyleyemez nevm içinde reng-i hayât.

"Bir duruştan sonra"

Fakat niçin bu yakınmak, bu gizli gizli sitem?
Sevişmemek... Bana izah edin şu nükteyi siz;
Sevişmemek... Ne bu, nefret mi yani?

PERVİN

– Yok, hissiz;
Biraz sıcaklığı eksikçe aşk baharımızın
Bizim bu sevgimiz ah, bir çocuk ki hep dalgın;
Değil mi?

"Gözlerini kırparak, bütün kadınlığıyla :"

Hep de çekingen... Biraz da hızlansa!

SÜHÂ

"Bakışlarıyle gökte küçük bir bulutun
ağırdan gidişini izleyerek"

– Göğün şu nazlı çocukçuğ' kadar melul olsa...
Hüzünlü hali ben eşyaya pek yaraştırırım.
Ve her tarafta hazin bir hayal araştırırım.
Denir, hüzünle bu ruhumda akrabalık var;

"Filozofca"

Açıkça belli, bu bir hastalık; fakat ne zarar!
Hayatı bence hüzündür kanıtlayan, acıdır,
Belirlenir mi hayatın o rengi uykuda hiç?

"Birden tahavvülle"

Fakat, bilir misiniz? ben hakiykaten mübrim
Bir ihtiyac-ı teessürle dâimâ severim;
Emellerimde soluk bir hazan tezehhür eder.
Ne isterim meselâ : bî-hudûd bir meşcer,
Fakat ağaçları hep serşikeste, hep üryân;
İçinde bir derecik, bir şelâle-i giryân;
Yosunlarında, uçan kuşlarında, her şeyde
Takattur etmeli âvâre, mest ü lerzende
Bir ibtikâ-yi hazânîsi aşk-ı sehhârın...

"Mağlûb-i hayal... yavaş yavaş kendinden uzaklaşan mâşûkasına doğru tehâlükle"

Sizinle ben o mükedder, o solgun eşcârın
Adım adım uzanan râ'şe-î zılâlinde
Birer hayâlet-i pûşîde-çehre hâlinde
Gezip dolaşmalıyız; nâgihân bu esnâda
Güneş gurûb ederek, taa uzakta, tenhâda
Fısıldaşan iki serv-î siyâha son lemeât
Sükûn içinde verirken bir ısfirâr-ı memât,
Yavaş yavaş azalan tâb-ı tal'atiyle kamer
Çıkıp görünmeli bir hasta kız kadar muğber.
Semâ dalar o zaman bir perîli rü'yâye,
Serer zemîne ağaçlar sedefli bir sâye;
Ufukta nâir ü nâim sitâreler görünür,
Leb-î tabîate bir bûse-î hafî sürünür;
Vücûde öyle rehavet gelir ki yerde bile
Yürür kıyâs olunur bir kanat temâsiyle.
Bu sâyezâr-ı serâirde böyle yapyalnız
Yürür, yürür, yürüyorken habersiz ayrılırız.

Fakat bilir misiniz? Ben hakikaten yalnız
Üzüntü duymak için, hep bu zorla sevmedeyim;
Emellerimde soluk bir güzün çiçekleri var.
Ne isterim, diyelim : bir sınırsız ormanlık,
Fakat ağaçları çıplak, kırık bükük dallar;
İçinde bir derecik, bir inildeyen çavlan;
Yosunlarında, uçan kuşlarında, her şeyde
Ki damlalanmalı avare, esrimiş, titrek
Bir ağlayış güze ermiş sihirli bir aşktan...

"Hayallerine yenik... yavaş yavaş kendinden uzaklaşan sevgilisine doğru atılarak"

Sizinle ben o keder yüklü, solgun ormanda
Adım adım uzanan gölgelerle ürpererek
Birer hayal, yüzü örtük görüntü halinde
Gezip dolaşmalıyız; ansızın bu esnada
Güneş batıp da uzak, taa uzakta, tenhada
Fısıldaşan iki loş selvide son aydınlık
Sükûn içinde dönerken ölüm sarartısına
Yavaş yavaş solup ölgünleşen yüzüyle de ay
Çıkıp görünmeli bir hasta kız kadar küskün.
Sema dalar o zaman bir perili rüyaya,
Serer yer üstüne dallar sedefli bir gölge;
Çıkar sönük ya da parlak ışınlı yıldızlar
Dudağ'na tüm doğanın gizli bir öpüş sürünür;
Vücuda öyle hafiflik gelir ki yerde bile
Yürür hayal olunur bir kanat temasıyle.
Bu gizli gölgeler altında böyle yapyalnız
Yürür, yürür, yürüyorken habersiz ayrılırız.

PERVIN

"İpek örtüsünün saçaklarıyle meşgul parmaklarını çıtlatarak :"

– O ayrılış da niçin sanki... Cebreden var mı?

"Bir dalın üzerinde bir çift kumru gösterir."

Bakın şu kuşlara ayrılmak istiyorlar mı?
Bütün cihan kavuşurken...

"Bundan sonra Pervin hep Sühâ'yı bırakarak yoldan geçenlerle iştigal eder; bakanlara güler; birçokları karşısında dolaşmağa başlarlar, Pervin onlarla eğlenir."

SÜHÂ

– Evet, biz ayrılırız;
Ve hep cihandan uzak, ayrı, bir zaman kalırız.
Bu iftirâkı, bunun telhi-î lezîzini siz
Tahayyül etmeye bilmem ki muktedir misiniz?

"Târif eder :"

Uzakta birbirimizden, uzakta her şeyden,
Uzakta benliğimizden de... Âh, rûhun ben
Bu inceliklerinin karşısında gaşy olurum;
Bu incelikleri teşrih eder, neler bulurum.
Sizin de böyledir elbet hayâl-i sevdânız,
Değil mi, sevgili?

PERVİN

"İpek örtüsünün saçaklarıyle meşgul parmaklarını çıtlatarak :"

– O ayrılış da niçin sanki... Zorlayan var mı?

"Bir dalın üzerinde bir çift kumru gösterir."

Bakın şu kuşlara ayrılmak istiyorlar mı?
Bütün cihan kavuşurken...

"Bundan sonra Pervin hep Sühâ'yı bırakarak yoldan geçenlerle ilgilenir; bakanlara güler; birçokları karşısında dolaşmaya başlarlar; Pervin onlarla eğlenir."

SÜHÂ

– Evet biz ayrılırız;
Ve hep cihandan uzak, ayrı, bir zaman kalırız.
Bu ayrılışla bunun hoş, acımtırak tadını
Tahayyül etmeye bilmem ki var mıdır gücünüz?

"Anlatır :"

Uzakta birbirimizden, uzakta her şeyden,
Uzakta benliğimizden de... Ah, ruhun ben
Bu inceliklerinin karşısında mest olurum,
Bu incelikleri bir bir açar, neler bulurum.
Sizin de böyledir elbet hayaliniz aşkta,
Değil mi sevgili?

PERVİN

"Soğuk"

– Pek şâirâne hülyânız!

SÜHÂ

"Samîmi bir i'tirâf ile"

– Evet, hakiykati hülyâya hep fedâ ederim,
Zamân olur ki vücûdumdan ayrılır giderim...
Bu hastalık beni bir tıfl iken tutup ezdi,
Zamân olur ki fikrim tahammül etmezdi.
Fakat ne olsa budur en sefâlı eğlencem,
Geçer bütün bütün esrâr önünde bâzı gecem...
Deminki levhayı siz şimdi bir hayâl ediniz :
Bütün o vahşet-i giryân içinde biz, ikimiz
Uzaklaşıp gidiyorken, yosunlu bir kabrin
Başında birleşerek. – Âh o kabr, o kabr-i hazîn;
Benim bekâret-i rûhumdur onda nâim olan! –
O nâim-î ebedînin sükûn-ı hâbından
Bir ihtizâr-ı nihânî duyar, teheyyüc eder,
Ve ağlarız... Bu coşan girye-î huzûr-âver,
Benimçin işte budur aşka en güzel timsal,
Gözümde bundan ibârettir işte aşk ü visâl!
Sizin de öyledir elbet hayâl-i sevdânız,
Değil mi rûhum?

PERVİN

"Soğuk"

– Pek, pek ozanca düşleriniz!

SÜHÂ

"İçten bir itirafla"

– Evet, hakikati hülyaya hep feda ederim,
Zaman olur ki vücudumdan ayrılır giderim...
Bu hastalık beni ben taa çocukken ezmişti,
Zaman olurdu ki fikrim tahammül etmezdi.
Fakat ne olsa budur en sefalı eğlencem,
Geçer bütün bütün esrar içinde bazı gecem...
Deminki levhayı siz şimdi bir hayal ediniz :
Bütün bu ağlayan ıssız içre biz, ikimiz
Uzaklaşıp gidiyorken yosunlu bir mezarın
Başında birleşerek. – Ah, hüzün veren o mezar;
Yatan içinde benim ruhumun bekâretidir! –
O sonsuz uykudakinden yayılma suskuda biz
Duyar da gizlice bir cançekişme, ürpeririz
Ve ağlarız... Bu coşan, kalb rahatlatan yaşlar,
Benim'çin işte budur aşka en güzel timsal,
Gözümde bundan ibarettir işte aşk ve visal!
Sizin de öyledir elbet hayaliniz aşkta,
Değil mi ruhum?

PERVİN

"Erkek kadın, şevk-engiz terennümler-le yaklaşan birkaç yabancıya meclûb ve muhteris gülümser; sonra Sühâ'ya dönerek, dâimâ bârid ve mütehekkim :"

– Evet, şâirâne hülyânız;
Fakat ne çâre ki ben şimdi şi're muğberrim...

GELENLER

"Mest ve münhemik... bir âguuş-ı telâki gibi açılıp halkalanarak, Pervin'e :"

– Güzel çocuk, bize gelmez misin?

PERVİN

"İsticâl eder. Ve câmit bir kitle-i tahay-yür halinde baka kalan Sühâ'yı bîgâne bir nazar altında ezerek koşar."

– Şitâb ederim!

PERVİN

"Erkek kadın, neşeli şarkılarla yaklaşan birkaç yabancıya, tutkun ve ihtiraslı bir şekilde gülümser; sonra Sühâ'ya dönerek hep soğuk ve alaylı :"

– Evet, pek ozanca düşleriniz;
Fakat ne çare ki ben şimdi şi'ri sevmiyorum...

GELENLER

"Keyifli ve istekli... kucak gibi açılıp halkalanarak, Pervin'e :"

– Güzel çocuk, bize gelmez misin?

PERVİN

"Hemence, donmuş bir şaşkınlık kitlesi halinde baka kalan Sühâ'yı yabancı bir bakış altında ezerek koşar."

– Hemen, gelirim!

– Şimdi ben doğrusu evvelki çocukluklardan
Nâdimim; gönlümü isrâf ü tebâh ettiğimi
Bin merâretle bugün anlıyorum; bir vicdan
Bana ihsâs ediyor işte bitip gittiğimi;
Ben ki bitmez sanıyordum bu hayâtın şevkı...

– Etme, Nesrin, bana zehretme şu bir dem zevkı!

Kız bu son âşıkının kaç gecedir en coşkun
Bir muhabbetle alevler saçan âğuuşunda
Hep bu şekvâ-yi nedâmetle – muazzep, solgun, –
İnlemiş; sonra "bunun neşve-i bî-hûşunda
Bir tesellî bulurum belki..." hayâliyle bütün
Cism-i bîtâbını bezl etmiş idi :
"– Bak her gün,
"Her zaman ben seninim, hep sana münkaadım ben.
"Lâkin artık yetişir : aşk, o benim menfûrum,
"O benim zehr-i hayâtım... Bana hep sevmekten
"Bahsederler; bunu artık çekemem, mâzûrum!"

Diye hem aşkını ithâm ederek, hem nevmîd
Bir verem hastası hâlinde müselsel ve medîd
İştikâlarla berâber yine ondan ebedî
Bir şifâ bekliyerek, kaç gecedir pür-nefret
Bir telezzüz, acı bir zevk ile eğlenmişti.

Şimdi artık bu maîşette büyük bir zillet,
Bir sefâlet görüyor; ağlayabilmek... Heyhât!
Çoktan olmuş ona bîgâne bu mat'ûn-ı hayât.

– Şimdi ben doğrusu evvelki çocukluklardan
Pişmanım; gönlümü çarçur ve harab ettiğimi
Bin yanıklıkla bugün anlıyorum; bir vicdan
Bana hissettiriyor işte bitip gittiğimi;
Ben ki bitmez sanıyordum bu hayatın şevki...

– Etme Nesrin, bana zehretme bir anlık zevki!

Kız bu son âşığının kaç gecedir en coşkun
Bir sevişmeyle alevler saçılan göğsünde
Hep bu pişmanlığın âhıyle – tedirgin, solgun, –
İnlemiş; sonra "bunun aklı alan hazzında
Avunur aldanırım belki..." hayaliyle bütün
Al deyip kendini vermişti hemen :
"– Bak her gün,
"Her zaman ben seninim, bak, senin emrinde bütün.
"Ama artık yetişir : aşk, o benim tiksintim,
"Ömrümün zehri benim aşk... Bana hep sevmekten
"Sözler ederler; bunu artık çekemem, mazurum!"

Diye hem aşkını suçlandırarak, hem onmaz
Bir verem hastası halinde kesiksiz ve uzun
Sızlanışlarla beraber yine ondan sonsuz
Bir şifa bekleyerek, kaç gecedir bir iğrenç
Lezzet almış, acı bir zevk ile eğlenmişti.

Şimdi artık bu yaşantıyla büyük bir utanı,
Bir düşüklük görüyor; ağlayabilmek... Ne yazık!
Bunu çoktan unutup gitmiş o lanetli kadın.

– Ağlasam, âh azıcık ağlayabilsem, ömrüm
Bütün âlâm ile, ekdâr ile geçsin, aramam.
Ağlasam, belki biraz yağsa o rahmet, görürüm
Şu bulutlarla sönen günde açık bir akşam.
Fakat efsûs!..
Evet, efsûs ki bîçâre, senin
Ebediyyen kalacak böyle mülevves bedenin,
Ebediyyen kalacak böyle mülevves rûhun.
– Ağlamak... Hiç o sâadet bana kısmet mi olur;
Ben ki bâzîçesiyim her emel-î mekrûhun,
Bana ölmek yaraşır, başka saâdet mi olur?
Âh ben, ben ki henüz gonce iken solmuş gül
Gibiyim, böyle mülevves, bana ölmek bile zül!

Tâ çocuklukta penâh ettiği âguuş-ı vefa
– Doymadan germi-i nûşînine biçâre sabî –
Ebediyyen soğuyup, en acı, en râhgezâ
Bir maîşet onu vely etti... Bu bir hayye gibi
Çocuğun mâil-i ulviyyet olan tıynetini
Sanki tesmîm ederek, cevher-i sâfiyyetini
Bir kömür hâline koymuş, ona artık yaşamak
Bir felâket gibi olmuştu; reh-î âmâli
Bu soğuk terbiyenin karları altında uzak,
Pek uzak, hem bütün âsâr-ı şereften hâlî
Bir beyâbâna açılmakta idi; belki yarın
Bir güzel göz, iki dikkatli nazar, bir dalgın
Vaz'ı giryân-ı garîbâne kızın bâkir ü tâm
Ne kadar duygusu kaldıysa tutup mahv edecek;
Sonra bîçâre kadın – dul, beceriksiz, bednâm, –
Bir çürük meyva kadar hâr ü mülevves, bitecek...

– Ağlasam, ah azıcık ağlayabilsem, ömrüm
Hep kederle, hep üzülmekle tükensin, aramam.
Ağlasam, belki biraz yağsa o rahmet, görürüm
Şu bulutlarla sönen günde açık bir akşam.
Fakat eyvah!..
Evet, eyvah ki biçare, senin
Ebediyyen kalacak böyle pis, iğrenç bedenin,
Ebediyyen kalacak böyle pis, iğrenç ruhun.
– Ağlamak... Hiç o saadet bana kısmet mi olur;
Ben ki aletiyim her çeşit iğrenç zevkin,
Bana ölmek yaraşır, başka ne mutlanma olur?
Ah ben, ben ki henüz gonca iken solmuş gül
Gibiyim, böyle bulaşmış, bana ölmek bile zül.

Ta çocukluktaki sığnak, o vefa yüklü kucak
– Doymadan tatlı sıcaklığ'na onun evlatcık –
Ebediyyen soğuyup, en acı, en ruh yiyici
Bir yaşam geldi peşinden... Ve yılan örneği bu,
Çocuğun yükseğe lâyık yaratılmışlığına
Akıtıp zehrini birden, o temiz cevherini
Bir kömür haline koymuş, ona artık yaşamak
Bir felaket gibi olmuştu; emeller yolu da
Bir soğuk terbiyenin karları altında uzak,
Pek uzak, üste de her türlü onurdan yana boş
Bir arık çölde tıkanmıştı hemen; belki yarın
Bir güzel göz, iki dikkatli bakış, bir dalgın
Hal – garibanca ve ağlarca – kızın tam ve temiz
Ne kadar duygusu kaldıysa tutup mahvedecek;
Sonra biçare kadın – dul, beceriksiz, mimli –
Bir çürük meyva kadar hor hakir, iğrenç, bitecek...

İşte Nesrin daha bir gonce-i nevhande iken
Geçti, mahkûr-ı kazâ, hep bu dikenliklerden.
Şimdi artık yaşamaktan bile nefret duyuyor;
Şimdi artık bütün âmâlini tahlil etsek
Bir yutum zehr olacak; bir acı vahşet duyuyor
En sefâ bulduğu, en sevdiği âlemlerden...

Bir sabah, evde bütün bir şeb-i tâkatşikenin
Taab-î nikbeti altında ezilmiş, gamkîn,
Otururken, kapıdan örtülü dilber bir kız
Korkarak girdi :
– Hanım, ben hamarat bir çocuğum;
Vâlidem öldü, babam yok; bana bir vicdansız
Para teklif ediyor... Ben size kurban olurum,
Beni reddetmeyiniz, saklayınız... Hizmetten
Hiç yorulmam... Beni tahlîs ediniz zilletten...
– Ooof hain!..
Bu teheyyüç, bu temennî, bu sıcak
Yaşlar altında vakûrâne yanan vech-i güzîn
Kadının rûhuna bir aks-i tesellî saçarak
Gözlerinden iki yaş düştü... O akşam Nesrin
Yeni bir âşıkı reddeyledi; bir leyl-i huzûr
Çekti mâzîsine bir sütre-i nisyân, pür-nûr.

İşte Nesrin daha açmaktaki bir gonca iken
Geçti, bir tutsağı bahtın, bu dikenliklerden.
Şimdi artık yaşamaktan bile nefret duyuyor;
Şimdi artık bütün arzusunu tahlil etsek
Bir yutum zehr olacak; bir acı vahşet duyuyor
En safa bulduğu, en sevdiği âlemlerden...

Bir sabah evde bütün takati kesmiş gecenin
Kötü yorgunluğu altında ezilmiş, tasalı
Otururken, kapıdan örtülü pek hoş bir kız
Korkak girdi :
– Hanım, ben hamarat bir çocuğum;
Anneciğ'm öldü; babam yok; bana bir vicdansız
Para teklif ediyor... Ben size kurban olurum,
Beni reddetmeyiniz, saklayınız... Hizmetten
Hiç yorulmam... Bu ayıptan beni siz kurtarınız...
– Ooof hain!..
Ve bu hey'can, bu dilek, sonra sıcak
Yaşlar altında asillikle yanan görkem yüz
Kadının ruhuna bir yansı teselli saçarak,
Gözlerinden iki yaş düştü... O akşam Nesrin
Yeni bir âşıkı reddeyledi; bir mutlu gece
Çekti mazisine bir örtü apaydın : unutuş.

HASTA ÇOCUK

– Bugün biraz daha râhattı, çok şükür...
– Elbet;
Geçer, bu korkulacak şey değil.
– Fakat nevbet
Zavallı yavrucuğun hâlini harâb ediyor :
Vücûdu ateş içindê, dalıp dalıp gidiyor.
İlâçların da mı te'sîri kalmamış acabâ?
Sekiz gün oldu..

– Merak etmeyin hanım, hummâ...
– Hayır, hüdâya emânet, neden merak edeyim?
Fakat kuzum, ne kadar olsa ben de vâlideyim!
Sekiz gün oldu, harâret devâm edip duruyor.
Bakın, nabızları bîçârenin nasıl vuruyor;
Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine.
– Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;
Çocuktur o...
– Gece pek çok sayıklıyor.
– Ne zarar!
– İlâç verir misiniz?
– İstemez...
Kadın ağlar.

Zavallı vâlide, bir tek hediyye-î ömrün
Saâdetiyle garîk-î sürûr iken daha dün,
Bugün başında nigehbân-ı pür-teessürdür.
Mezar gibî oda samt û sükûn ilê pürdür.
Nedir iniltisi hâriçte bâd-ı sermânın?
Bükâsı hastaya âit midir şu bârânın?..
Teessürrât-ı beşerden gelir mi dehre melâl?
Zehî tasavvur-ı bâtıl, zehî hayâl-i muhâl!

HASTA ÇOCUK

– Bugün biraz daha rahattı, çok şükür...
– Elbet;
Geçer, bu korkulacak şey değil.
– Fakat bak ateş
Zavallı yavrucuğun halini harab ediyor :
Vücut ateşler içinde, dalıp dalıp gidiyor.
İlaçların da mı tesiri kalmamış acaba?
Sekiz gün oldu...

– Merak etmeyin hanım, bu ateş...
– Hayır, esirgesin Allah, neden merak edeyim?
Fakat kuzum, ne kadar olsa anneyim ben de!
Sekiz gün oldu, ateş hep devam edip duruyor.
Bakın nabızları biçarenin nasıl vuruyor;
Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine.
– Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;
Çocuktur o...
– Gece pek çok sayıklıyor.
– Ne zarar!
– İlaç verir misiniz?
– İstemez...
Kadın ağlar.

Zavallı anne, şu bir tek ömür hediyyesinin
Saadetiyle rahat, kaygusuzken, ah, daha dün,
Bugün başında nöbet bekliyor, üzüntüyle.
Ve bir mezar gibi sakin, susukken öyle oda,
Nedir iniltisi birden dışarda kış yelinin?
Acap şu hasta çocuk'çin mi ağlıyor yağmur?
Bir insanın acısından kederlenir mi doğa?
"Güzel ya boş düşünüş, hoş fakat yalan bir düş,"

– Ninem...
– Ne var güzelim?
– Kaldırın şu perdeleri;
Kefen midir nedir onlar?
Yine sudâ'-ı seri
Yatakta hastayı çıldırtıyor, sayıklatıyor;
Kadın bu sözleri duydukça ağlayıp yatıyor.
Zavallı annecik ümmid ü bîm içinde tebâh;
Önünde gözlerinin bir yığın türâb-ı siyâh;
Görür o toprağa üftâde nûr-ı dîdesini,
Mezar iniltisidir zanneder boğuk sesini.
Kılar yetîmi için hâlikından istimdâd,
Yetîmeler gibi eyler için için feryâd.
Bu dul kadın bir o mahsûs-i ömr için yaşıyor;
Onun kemâline âit ümîtler taşıyor.

– Ninem!..
– Nedir meleğim?
– Ağlıyor çocuklar, bak...
Bırak, bırak beni arsız çocuk!.. Ninem toprak!

– Sayıklıyor yine, Yârabbi sen esirge bizi;
Bağışla yavrumu, onsuz bırakma lânemizi!
Zavallı vâlide bir heykel-i meşakkattir;
Bugün sekiz gün, o mehcûr-ı hâb ü râhattır.
Yegâne şevk-ı fuâdî yatakta bi-derman,
Onun ümîd-i halâsiyle rûhu pür-helecan,
Tutup hayâlini âgûş-ı iktirâbında
Gezer bütün gece etrâf-ı câmehâbmda.
Bu kim bilir ne kadar böyle berdevam olacak?
O yaşlı gözlerinê uykular harâm olacak
Çocuk açılmıyacak belki uykusundan hiç.

– Ninem...
– Ne var güzelim?
– Kaldırın şu perdeleri;
Kefen midir nedir onlar?
Başında ağrı yine
Yatakta hastayı çıldırtıyor, sayıklatıyor;
Kadın bu sözleri duydukça ağlayıp yatıyor.
Zavallı anne umutlar ve korkularla bitik;
Önünde gözlerinin bir yığın karık toprak;
Görür o toprağa düşmüş bi'tane göz nurunu.
Mezar iniltisidir zanneder boğuk sesini,
Yetim için yakarıp Tanrıdan aman dilenir,
Yetimler gibi eyler için için feryat.
Bu dul kadın bir o mahsul için ömür sürüyor;
Onun yetişmesi üstünde bin ümit taşıyor.

– Ninem...
– Nedir meleğim?
– Ağlıyor çocuklar, bak...
Bırak, bırak beni arsız çocuk!.. Ninem, toprak!

– Sayıklıyor yine, yarabbi sen esirge bizi;
Bağışla yavrumu, onsuz bırakma evciğimi!
Zavallı anne, o bir dert, üzüntü heykelidir;
Bugün sekiz gün, o bekler, ne uyku var ne durak.
Bi'tane neşesi kalbin yatakta dermansız,
Onun düzelme ümidiyle ruhu çırpınıyor.
Tutup hayalini hep kollarında ağlayarak,
Gezer bütün gece dört bir yanında şiltesinin.
Bu kim bilir ne kadar böyle hep sürüp gidecek?
Seven o gözlere tüm uykular haram olacak?
Çocuk açılmayacak belki uykusundan hiç.

– Sakın hanım, bu fenâ hissi etmeyin terviç;
Bakın, havâ ne güzel açtı, incilâ buldu;
Deminki velvele, şiddet sükûnpezîr oldu.
Bulur çocuk da şifâlar, olursunuz mesrûr;
Hüdâ büyüktür, eder mâtemi mübeddel-i sûr.

Çocuk, o şimdi kavî bir civan, fakat mâder
Zavallı, üstüne hâlâ çocuk gibi titrer.

– Sakın hanım, bu fena hisse vermeyin hiç önem;
Bakın hava ne güzel açtı, gün güneş her yan;
Deminki velvele, şiddet çekildi, kayboldu.
Bulur çocuk da şifalar, olursunuz mutlu;
Döner sevince keder, Tanrı güçlüdür, ve ulu.

Çocuk, o şimdi yetişkin ve dinç, fakat anne
Zavallı, üstüne hâlâ çocuk gibi titrer.

RAMAZAN SADAKASI

– Köprüde –

Soğuk, soğuk... Acı bir nevha-î teşekkîsi
Yolunda kalb-i hayâtın, gelir enîn-i riyâh;
Soğuk, soğuk... Denizin lerzedâr-ı girye sesi
Eder yüreklere târî bir ihtizâz-ı cenâh.
Delik paçavralar altında bir küçük seyyâh...

"Efendiler, ne olur? ben fakîrim işte..." sükût;
"Efendiler, acıyın..." pür-vekâr ü bî-ârâm
Efendiler geçiyor; yavrucak soluk, mebhût,
Nazarlarında hazin bir edâyi istirham,
Çolak eliyle verir her geçen hayâle selâm.

"Efendiler, ramazandır... Mübârek akşamdır..."
Zavallı tıfl-ı sefâlet, zavallı ömr-i tebâh!
"Efendiler, acıyın, ben garîbim işte..." Hayır,
Akın akın geçen erbâb-ı i'tizâz ü refah
Eder bu kirli, bu yırtık sedâdan istikrah.

Soğuk, soğuk... Asabî darbelerle bir yağmur
Ufukta parçalanan bir sehâbe hiddetle
Gelip likaa-yi zelîl-î hayâtı kamçılıyor.
Soğuk, soğuk... Bu tahammülgezâ bürûdetle
Çocuk harâb olacak; âh, ey saâdetle

O süslü haclelerin sîne-î muattarına
Koşanlar! işte bir insan ki inliyor nefesi;
Bakın şu sıska, şu çıplak, şu eğri kollarına;
Bu artık işliyemez... Hisse-î mesâisi
Sizindir işte, verin, susturun bu hasta sesi!

RAMAZAN SADAKASI

– Köprüde –

Soğuk, soğuk... Acı bir seslenişle bir yakarı
Yaşantının yüreğinden bu inleyen rüzgâr;
Soğuk, soğuk... Denizin titrek, ağlamaklı sesi
Verir yüreklere bir çırpınan kanat hali.
Delik paçavralar altında bir küçük gezgin...

"Efendiler, ne olur? ben fakirim işte..." susuş;
"Efendiler, acıyın..." kelli felli, bir düziye
Efendiler geçiyor; yavrucak soluk, şaşkın
Bakışlarında hazin bir yakarma, yalvarma,
Çolak eliyle verir her geçen hayale selam.

"Efendiler, ramazandır... Mübarek akşamdır..."
Zavallı yavrusu yoksulluğun, zavallı yaşam!
"Efendiler, acıyın, ben garibim işte..." Hayır,
Akın akın geçen üstün, kibirli, tok kişiler
Duyar bu kirli, bu yırtık sedadan iğrenti.

Soğuk, soğuk... Asabi vurmalarla bir yağmur
Ufukta parçalanan bir buluta hiddetle
Gelip rezil suratından hayatı kamçılıyor.
Soğuk, soğuk... Dayanılmaz bu sert soğukla, yazık,
Çocuk harab olacak; ah, ey saadetle

O süslü evlerinin hoş kokan kucaklarına
Koşanlar! işte bir insan ki inliyor nefesi;
Bakın şu sıska, şu çıplak, şu eğri kollarına;
Bu artık işleyemez... Onların çalışma payı
Sizindir işte, verin, susturun bu hasta sesi!

RESİM YAPARKEN

Fırçam, kadîd bir ağacın hasta bir dalı,
Destimde müştekî heyecanlarla titriyor;
Gûya çiçek diye
Bir hâk-i sebze döktüğü kanlarla titriyor.

On gündür işte uğraşıyor fikr ü san'atım
Bir mevc-i hisse vermek için şekl-i irtisam;
Seyreylerim bu levhayı artık aleddevam,
Verdim emek diye.

Seyreylerim, ve aczine kaail bu san'atın,
Takdîse inhimâk ederim sun'-ı kudreti;
Lâkin zaman olur
Pek rûhsuz bulur da beğenmem tabîati.

Mutlak o gün beğenmek için hasta, münfail,
Bir başka çehre, giryeli bir çehre isterim...
Bundandır işte, şi'r olacak yerde sözlerim
Bâzen figaan olur!

RESİM YAPARKEN

Fırçam kadid bir ağacın hasta bir dalı,
Parmaklarımda kuşkulu hislerle titriyor;
Güya çiçek diye
Bir gök zemine döktüğü kanlarla titriyor.

On gündür işte uğraşıyor sanatım düşüm
Bir duygu dalgasında resim şekli bulmaya,
Seyreylerim bu tabloyu artık gider gelir,
Verdim emek diye.

Seyreylerim, ve sanatı eksik bulur da hep
Allah'ta kutlamak dilerim öz yaratmayı;
Lakin zaman olur
Pek ruhsuz bulur da beğenmem tabiatı.

Mutlak o gün beğenmek için hasta, küs, kırık,
Bir başka yüz, bir ağlayacak çehre isterim...
Bundandır işte, şi'r olacak yerde sözlerim
Bazan bir ah olur.

KENDİ KENDİME

Bir buçuk, işte bir buçuk sâat
Bir küçük, rûhsuz neşîde içün;
Bu kadar sa'y, îtinâ, zahmet
Topu bir kıt'a, yâ kasîde içün.

Âh ey pîş-i istifâdemden
Bî-tevakkuf uzaklaşan mevcât,
Ey mübarek dakîkalar, sizi ben
Böyle gaybeylemekteyim, heyhât!

Bilirim, bir nefeste, bir demde
Koca bir kâinât-ı zinde doğar;
Canlanır bir hayât, bir hilkat.

Öyle zîrûh var ki âlemde
Bir buçuk sâatin içinde doğar,
Yaşar, itmâm-ı ömr eder... İbret!

KENDİ KENDİME

Bir buçuk, işte bir buçuk saat
Bir küçük, ruhu yok şiircik için;
Bu kadar uğraşış, özen, zorluk
Toplu bir kıta ya kaside için.

Bana yar olmamak için, ah ey
Durmadan hep uzaklaşan dalga-
lar, ve kutsal dakikalar, sizi ben
Böyle kaybeylemekteyim, ne yazık!

Bilirim, bir solukta, bir anda
Koca bir varoluş doğar, güçlü;
Canlanır bir yaşantı, bir yaratı.

Öyle canlar da var ki varlıkta
Bir buçuk saatin içinde doğar,
Yaşayıp yaşlanır, ölür... Ders! ders!

HÂB-I GİRİZÂN

Şeb-î nîlî-i nîsan, pür-teravet,
Açup karşımda bir âguuş-ı mükrim
Okur bî-intihâ eş'âr-ı dâvet :
"Gel ey bîçâre fânî, gel, zılâlim
"Firâş-î sâfıdır dildâr-ı hâbın,
"Sükûnetgâhıdır her iztırâbın.

"Uyur nağmemle efvâc-i hayâlât;
"Uyur dağlar, sular, eşcâr ü ezhâr;
"Uyur kehvâre-î sînemde bizzat
"Uyur sevdâ, o hırçın tıfl-ı bîdar;
"Uyur fikr-î beşer, tıfl–î muazzep;
"Uyur hattâ şu pehnâ-yi mükevkep..."

Evet, her şey uyur, ey leyl-i mes'ut;
Fakat ben bir ziyâ-yı ra'şedârın
Enîs-î hüznü, bî-arâm ü bî-sûd,
Müebbet beklerim bir subh-ı târın
Tulû-î nahsinî ümmîd içinde...
İçim bir medfen-î âmâl-i zinde!

Uyurken böyle mahfûf-î zilâlin,
Bütün âlem uyurken böyle hâmuş,
Benim tayr-î huzûrum bir melâlin
Gezer dest-î sitemkârmda medhûş;
Ve şekvâlarla hâl-î şîvenimden
Firâr eyler şikâf-î revzenimden.

KAÇAN UYKU

Mavi bir nisan gecesi, taptaze,
Açıp karşımda ikramcı bir kucak
Sonsuz şiirler okur, beni çağıran :
"Gel ey çaresiz ölümlü, gel, karanlık
"Temiz yatağıdır güzel uykunun
"Ve dindiği yerdir tüm acıların.

"Uyur ezgimle hayal dalgaları;
"Dağlar, sular, ağaçlar, çiçekler uyur;
"Sevgi uyur, beşiğinde göğsümün,
"O uyku bilmez, hırçın yavru bile.
"Düşünce uyur, o tedirgin çocuk;
"Şu yıldızlı genişlik uyur hatta... "

Evet, her şey uyur, ey mutlu gece;
Ama ben titreşen bir aydınlığın
Keder yoldaşı. boyna ve boş yere
Beklerim hep karanlık bir sabahın
Uğursuz ağartısını umutla...
İçim mezarlığı dinç isteklerin.

Uyurken böyle gölgesinde gizlenmiş
Herkes, her şey uyurken böyle, sessiz
Benim huzur kuşum, bir derin hüznün
Gezer inciten ellerinde, ürkek;
Ve yakınmalarla gamlı halimden,
Uçup kaybolur kırık penceremden.

ÖKSÜZLÜĞÜM

Ufukta, işte şu pehnâ-yi lâciverdîde
Ağır ağır yürüyor bir hayâl-i hûnalûd;
Lebinde lerze-i şekvâ, gözünde bir memdûd
Nigâh-ı rencîde.

Hayâtımın bu hayâletle bir taalluku var :
İlerledikçe o, kalbimde artıyor halecan;
İlerledikçe o, rûhum gidip izinde arar
Medîd bir hicran.

Nedir, bu hangi perestîdenin sefâletidir;
Nedir, bu hangi ümîdin sukuutudur, mecrûh?
Ninem, ninem... Bu hazandîze zıll-ı berzede ruh
Onun hayâletidir!

Onun hayâletidir, bir muhît-i cûşânın
Siyah köpükleri üstünde çırpınıp yatıyor;
Siyah köpükleri üstünde bahr-i nisyânın
Müebbeden batıyor...

Ve ben uzakta, şu me'vâ-yi istirâhatte,
Onun ufûlünü seyreyliyor da ölmüyorum;
Çocuklarımla, çocukluklarımla mesrûrum
Bugün bu sâatte!

ÖKSÜZLÜĞÜM

Ufukta, işte şu mor, lacivert genişlikte
Ağır ağır yürüyor bir hayal ki her yanı kan;
Dudağ'nda bir yakarış, gözlerinde bir upuzun
Bakış, kırık, küskün.

Hayatımın bu görüntüyle bir ilişkisi var :
İlerledikçe o, kalbimde artıyor heyecan;
İlerledikçe o, ruhum gidip izinde arar
Uzun bir eski acı.

Nedir, bu hangi sevilmiş kadın sürüntüsüdür;
Nedir, bu hangi ümidin yıkılması, yaralı?
Ninem, ninem... Güze ermiş bu ruhu yok gölge
Onun görüntüsüdür.

Onun görüntüsüdür, bir coşan, taşan denizin
Siyah köpükleri üstünde çırpınıp yatıyor;
Siyah köpükleri üstünde tüm unutmaların
Bütün bütün batıyor...

Ve ben uzakta, şu sakin, keyifli sığ'nakta,
Bu cançekişmeyi seyreyliyor da ölmüyorum;
Çocuklarımla, çocukluklarımla memnunum
Bugün bu saatte.

YAŞADIKÇA

Evet, bu dağları aştıkça böyle tırmanarak,
Evet, bu dalgaların sath-ı bî-kararında
Şikeste, gümşüde, âvâre, hâr ü müstağrak,
Yuvarlanıp zedelendikçe... isterim koşmak.

Önümde bir gece, bir gavr-i lâciverd-i zılam,
Derinleşir beni pûyan görüp kenârında;
Derinleşir ve güler... Ben, alîl-i bî-ârâm,
Uçan bu gölgeyi teshîre eylerim ikdâm.

O zıll-i mübhem-i sâir, o mevceler, o cibal
Birer misâl-i emeldir ki rehgüzârında
Görür bülend ü mutarrâ, edersin isti'cal;
Bütün taab, yine kaabil değil fakat ihmal:

Sever hayâtı beşer taa ser-î mezârında!

YAŞADIKÇA

Evet, bu dağları aştıkça böyle tırmanarak,
Evet, bu dalgaların kaypak, oynak eyninde
Kırık, yitik, başıboş, hor hakir, bitik ve batık,
Yuvarlanıp zedelendikçe... isterim koşmak.

Önümde bir gece, bir lacivert, siyah uçurum,
Derinleşir beni bekler görüp kenarında;
Derinleşir ve güler... Ben huzuru yok kötürüm,
Uçan bu gölgeyi tutmak peşinde koştururum.

Uçan o gölge, belirsiz; o dalgalar, dağlar
Birer emel gibidirler ki geçtiğin yolda
Görür parıltıyı, dinç, büsbütün koşarsın sen;
Didinme hep, ama kabil değil ki vazgeçmek :

Sever yaşantıyı insan mezar başında bile.

GAYYA-Yİ VÜCÛT

Bâzı, kırlarda gezerken görülür nefretle :
Bir çukur yerde birikmiş mütekeddir bir su
Solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Adacıklar gibi sathında yüzen ebr-i hevâm,
Sazların zıll-i kesîfinde o bî-had, bî-nâm,
Kaynaşan mahşer-i müntin, acı bir haşyetle

Titretir kalbi; fakat kurtulamaz gözleriniz
Nazar etmekten o mir'ât-ı sem-âlûde yine,
Sizi bir câzibe almış gibidir pençesine.

Rûhunuzdan ne kadar gelse nidâ-yi nefret
Oradan ayrılamaz dikkatiniz bir müddet,
Oradan dönmeğe kuvvet bulamaz gözleriniz...

İşte gayyâ-yi vücud, işte o zulmet, o batak;
Beşerin işte pür-ümmîd ü heves, müstağrak,
Ka'r-ı târında şinâh ettiği girdâb-ı üfûl!

Rûh-i sâfı şeb-i â'mâkına ettikçe nüzûl
Çırpınır gayz ü teneffürle; fakat bî-arâm
Edecektir bu nüzûlünde ebedlerle devâm.

VÜCUDUN GAYYASI

Bazı kırlarda gezerken görülür nefretle;
Bir çukur yerde birikmiş bulanık, pis bir su
Solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Adacıklar gibi üstünde yüzen börtü böcek,
Sazların gölgesi altında sınırsız, adasız
Kaynaşan kokmuş o mahşer, acı bir korkuyla

Titretir kalbi, fakat kurtulamaz gözleriniz
O zehirlenmiş ölük aynaya bakmaktan da,
Sizi bir yerçekim almış gibidir pençesine.

Ruhunuzdan ne kadar gelse de tiksinti sesi
Oradan ayrılamaz dikkatiniz bir sürece,
Oradan dönmeye bir güç bulamaz gözleriniz...

İşte gayyası etin, işte o zindan, o batak;
İnsanın işte bin istek ve umut, çırpınarak
Dönenip battığı bir dipsiz ölüm girdabı

Ve temiz ruhu karanlıklara indikçe onun
Çırpınır kinle ve nefretle, fakat hiç arasız
İnecektir, inecek hep dibe sonsuzlarla.

AKŞAM

Sâkin bir akşamın tütuk-î erguvânını
Yırtarken ihtirâz ile dest-î siyâh-ı şeb,
Dûşunda bir günün yükü, bir zıll-ı pür-taeb
Sevk eyliyor ufuklara pây-î girânını.

Tâ nokta-î gurûba yakın mâi bir sehâb
Âteşli gamzelerle süzer âşiyânları;
Gûyâ bütün kucaklamak ister cihanları
Yorgun kanatlariyle uzaktan bir âsiyâb.

Nâlende bir kaval sesi etrâfı inletir;
Nâlende bir sürûd ile bâd-î garîb-i şam
Esdikçe, gölde titreşir emvâc-ı pür-garâm.

Akşam, hayâtımın şu sükûnetli hâlidir :
Nâlende bir sürûd ile bir yâd-ı pür-hazen
Bazan olur buhayre-i kalbimde mevce-zen.

AKŞAM

Durgun bir akşamın erguvan örtüsünü
Yırtarken kara eli gecenin, çekingen,
Sırtında bir günün yükü, yorgun bir gölge
Yöneltiyor ufka ağır adımlarını.

Batım noktasına yakın mavi bir bulut
Ateşli bakışlarla süzerken evleri;
Sanki tüm kucaklamak ister dünyaları
Yorgun kanatlarla uzaktan bir değirmen.

Dertli bir kaval sesi etrafı inletir;
Dokunaklı bir ezgiyle akşam rüzgârı
Estikçe, gölde titrer dalgalar, sevgiyle.

Akşam, yaşantımın şu durulmuş halidir :
Dokunaklı bir ezgiyle acıklı bir anı
Kalbimin gölünde ürperir zaman zaman.

UFK U HİLÂL

Akşam bütün fürûg-ı şükûhiyle bir cihan,
Bir âlem-i hayât ü ziyâ ufka toplanır;
Üstünde âsuman
Bir mâi tül yığıntısı hâlinde sallanır.

Nâzik bir ihtizâz-ı havâ : şimdi kâinat
Titrer, kalır dumanların altında müstetir;
Vâdî hayâl eder gibidir nevm içinde bir
Yekrengi-î hayât.

Leylin emer emer leb-i sâfında toplanan
Nûşâbe-î sükûnu leb-î teşne-î türâb;
Bir kuş, uzakta muhteriz, âvâre, dil-harâb
Bir kuş eder figan.

A'mâk-ı târ-ı leyle birer kimsesiz çocuk
Vâz-î mükedderiyle bakar hep sitâreler;
Öksüz kalan ufuk
Süslense bir hilâl ile, mes'ûd olur... güler.

UFUK VE HİLÂL

Akşam bütün parıltılı görkiyle bir cihan,
Bir renk, yaşantı âlemidir, ufka toplanır;
Üstünde gökyüzü
Bir mavi tül yığıntısı halinde sallanır.

Sessizce ürperir hava : evren bir an için
Titrer kalır dumanların altında örtülü;
Vadi hayal eder gibidir uykusunda bir
Tekrenkli varoluş.

Gecenin emer emer temiz ağzında toplanan
Sessizlik özsuyundan arık ağzı toprağın;
Bir kuş uzakta, bağrı yanık, ürkek, esrimiş
Bir kuş öter durur.

Sonsuz, derin karanlığa bir kimsesiz çocuk
Mahzunluğuyla bakmada yıldızlar öyle hep;
Öksüz kalan ufuk
Süslense bir hilalle, hemen mutlanır... güler.

YAĞMUR

Küçük, muttarit, muhteriz darbeler
Kafeslerde, camlarda pür-ihtizâz
Olur dembedem nevhager, nağmesâz
Kafeslerde, camlarda pür-ihtizâz
Küçük, muttarit, muhteriz darbeler...

Sokaklarda seylâbeler ağlaşır,
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrâta bir
Ağır, muhtazır dalgalanmak gelir;

Bürür bir soğuk gölge etrâfı hep,
Nümâyan olur gündüzün nısf-ı şeb.

Söner şimdi, manzûr olurken demin
Heyûlâsı karşımda bir âlemin.

Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere;
Bakıldıkça vahşet çöker yerlere.

Geçer boş sokaktan, hayâlet gibi,
Şitabân ü pûşideser bir sabî;

O dem leyl-i yâdımda, solgun, tebâh,
Sürür bir kadın bir rida-yi siyâh.

Saçaklarda kuşlar – hazindir bu pek! –
Susarlar, uzaktan ulur bir köpek.

YAĞMUR

Küçük, birdüzey, ürkerek vurmalar
Kafeslerde, camlarda, hep titreşip
Bir an ağlaşıptır, bir an eğleşip
Kafeslerde, camlarda hep titreşip
Sakıngan, küçük, birtevi vurmalar.

Sokaklarda seller akar ağlaşır,
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça her cisme bir
Ölümlük, ağır dalgalanmak gelir;

Büyür bir soğuk gölge hep çevrede,
Ve gündüzde başlar siyah bir gece.

Söner şimdi, "pek belli" derken demin,
Kaos hali karşımda bir evrenin...

Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere;
Bakıldıkça vahşet çöker yerlere.

Geçer boş sokaktan, hayalet gibi,
Baş örtük, telaşla giden bir sabi;

Karanlıklarında o an yâdımın,
Siyah çarşafıyla yürür bir kadın.

Saçaklarda kuşlar – hazindir bu pek! –
Susarlar, uzaktan ulur bir köpek.

Öter gûş-i rûhumda boş bir enîn,
Boğuk bir tezâd-ı sükûn û tanin :

Küçük, pür-heves, gevherîn katreler
Sokaklarda, damlarda pür-ihtizâz
Olur muttasıl nevhager, nağmesâz
Sokaklarda, damlarda pür-ihtizâz
Küçük, pür-heves, gevherîn katreler.

Ve ruhumda bir yankı, bir inleyiş,
Boğuk bir çelişki : susuş, çınlayış.

Küçük, bin heves, inciden damlalar
Sokaklarda, damlarda hep titreşir,
Durup ağlaşır bir, durup eğleşir,
Sokaklarda, damlarda hep titreşir
Küçük, bin heves, inciden damlalar.

BALIKÇILAR

Açık tesâdüm-i emvâc-ı kahra sîneleri,
Birer kayıktan ibâret bütün hazîneleri,
Birer kayık ve tükenmez bir ihtiyâc-ı sebat;
Şu kır bıyıklı, yanık yüzlü sâiyân-ı hayat
– Ki titrer ağlarının her telinde zehr-i memât, –
Niçin, sorun, bu tekâzâ-yi ömre katlanıyorlar;
Nasıl, ne hisle şu girdâb-ı gamda çalkanıyorlar?..

Hayır, suâle mahal yok; sünûf-i hâr-ı beşer
Bütün o soytarının aynıdır ki, pâ-ber-ser,
Tuhaflık etmek için yerde elleriyle gezer;
Tuhaflık etmek için, güldürüp kazanmak için!
Zavallı soytarı, uğraş hayâta kanmak için...
Bu böyle işte, için ağlıyor, fakat güleceksin;
Ya sen hayâtını satmış değil misin?... Öleceksin!

BALIKÇILAR

Açık göğüsleri kızgıyla saldıran sulara
Birer kayıktan ibaret bütün hazineleri,
Birer kayık ve tükenmez zorunlu bir direniş;
Şu kır bıyıklı, yanık yüzlü uğraşan kişiler
– Ki titrer ağları üstünde zehri ölmelerin –
Niçin, sorun, bu felaketli ömre katlanıyorlar
Nasıl, ne hisle şu gam döngüsünde çalkanıyorlar?..

Hayır, soruş ne gerek; toplumun ezik sınıfı
Bütün o soytarının aynıdır ki hep başaşağı
Tuhaflık etmek için yerde elleriyle gezer;
Tuhaflık etmek için, güldürüp kazanmak için!
Zavallı soytarı, uğraş hayata kanmak için...
Bu böyle işte, için ağlıyor, fakat güleceksin;
Ya sen hayatını satmış değil misin?.. Öleceksin!

FENER

Uzakta bir müterediddid ziyâ-yı bî-mânâ
Yolun likaa-yi ratîbinde, muhteriz, dolaşır;
Uzar, kopar, kırılır; bir küçük nefesle havâ
Eder zavallıya bin şekl-i muztarip iksâ.

Bakarsınız : mütefekkir, medît-i giryenümâ;
Bu şimdi bir nazar-î âşıkaanedir ki taşır
Cenâh-ı sâkini üstünde bir şeb-i hülyâ...
Bakarsınız : mütehâlik; münevver û şeydâ;

Bu şimdi neş'eli bir gamzedir, behîc-i emel...
Fener o rûhların aynıdır ki gark-ı hayâl,
Yaşar ümîd ile şeb-zindedâr-ı şevk ü kesel.

Benim hayâlime en çok şu hâlidir dokunan :
Zavallı, dâhil olurken sabâha pür-âmâl
Söner leâ'li-i bârân içinde giryekünân!

FENER

Uzakta anlamı yok bir kararsız ince ışık
Ki ürkerek dolaşır nemli düzlüğünde yolun;
Uzar, kopar, kırılır; bir küçük solukla hava
Sokar zavallıyı bin türlü muztarip kılığa.

Bakarsınız : düşünendir, uzundur, ağlamalı;
Bu şimdi sanki bir âşıkça bakmadır ki taşır
Duruk kanatları üstünde bir düşül geceyi...
Bakarsınız : ivecendir; ışıl ışıl ve deli;

Bu şimdi key'flice göz kırpmadır, emelle gülüp...
Fener o ruhların aynıdır ki, düşlerde
Yaşar umutla bir in bir çık, uykusuz, günedek.

Benim hayalime en çok şu halidir dokunan :
Zavallı, tam girecekken sabaha istekle
Söner yağmur incileri içinde ağlayarak!

ZERRİŞTE

"Yaz aşkına dâir" dediniz... İşte : çocukken
Gaayet afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir lâhza bırakmazdım; uyurken kucağımda
Rûhumdaki şefkat
Hep üstüne titrer; gece bazan yatağımda
Birlikte uyurduk. Bırakıp mektebe gitsem
Diltengi-i hasret
Mutlak beni dikkatsiz eder, "hey, koca sersem!"
Tevbîhi tokatlarla gürülderdi başımda.
Ben, âşık-ı şeydâ,
Her kahra tahammülle severdim... O yaşımda
Sevmekteki te'sîr ü tesellîyi bilirdim,
Herkes gibi, hattâ
Bazan da sebepsizce olurdum müteellim...
Zerrişte, bu ismiydi onun, sanki haberdar
Mahfî kederimden,
Yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar,
Tatyîbime elbette o gün çâre bulurdu;
Lâkin üzerimden
Bir kerre o hüzn oldu mu zâil, kurulurdu :
"Sâyemde bu neş'en!" demek ister gibi mağrur;
Mağrûr ü muhakkir,
Başlardı vefâsızlığa; ben, âciz ü meshur,
Her türlü huzûzâtına, her keyfine tâbi;
Bazan mütehayyir,
Bazan mütehakkim; yine âciz, yine kaani;
En şüpheli bir meylini görsem inanırdım,
Bîçareliğimden;
Hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!..

ZERRİŞTE

"Yaz aşkına dair," dediniz... İşte : çocukken
Gayet afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir dakka bırakmazdım; uyurken kucağımda
Ruhumdaki şefkat
Hep üstüne titrer; gece bazan yatağımda
Birlikte uyurduk. Bırakıp mektebe gitsem
Kalbimdeki özlem
Mutlak beni dikkatsiz eder, "hey, koca sersem!"
İhtarı tokatlarla gürülderdi başımda.
Ben körkütük âşık,
Her kahra tahammülle severdim... O yaşımda
Sevmekteki etken ve teselliyi bilirdim.
Herkes gibi, hatta
Bazan da sebepsiz yere ağlar, üzülürdüm.
Zerrişte, bu ismiydi onun, sanki haberli
Uğrun kederimden
Yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar
Sırf alsın için gönlümü bir çare bulurdu
Lakin üzerimden
Bir kez dağılıp gitti mi hüznüm, kurulurdu :
"Sayemde bu neşen" demek ister gibi mağrur;
Mağrur ve küçümser,
Başlardı vefasızlığa; ben bağlı ve güçsüz,
Her isteği, her hazzı ve her keyfine uymuş,
Bazan şaşaraktan,
Bazan kızaraktan; yine güçsüz, yine kanmış;
En şüpheli bir meylini görsem inanırdım;
Biçareliğimden;
Hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!..

"Yaz aşkına dâir" dediniz... İşte misâli :
Sevdiklerimin ben
Hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hâli,
Hepsinde bu hırçın kedi sîmâsını gördüm...
Bir ömr-i cahîmin bütün ezvâkını sürdüm!

"Yaz aşkına dair" dediniz... İşte misali :
Sevdiklerimin ben
Hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hali
Hepsinde bu hırçın kedi simasını gördüm...
Tüm zevkini sürdüm bu cehennem gibi ömrün.

İLEL'EBED

İlel'ebed... Bu tahayyül verirdi neş'e bana;
İlel'ebed onu sevmek, ilel'ebed, mûlim
Fakat hayâtfezâ
Bir ibtilâ ile sevmekti en güzel emelim.

Tasavvur-î ebediyyet hayât ü sevdâda,
Bu bir hayâl idi, lâkin hayâl-i dilberdi;
Evet, bu rü'yâda
Cinânı görmeğe benzerdi, rûhperverdi!

Yazık! şu neş'emi tesmîm ederdi hiss-i firâk,
Düşerdi rûhuma her ayrılışta bir ahker;
Evet, bu his, bu merak
Verirdi aşkıma bir hadşe-i melâlâver.

Güler görür de o çeşm-î siyâhı ağlardım,
Cihanda bir bu iken rûhumun temennâsı;
Evet, ben anlardım :
O tatlı giryelerin ayrılıktı mânâsı.

Geçip tehâşi-i firkatle hep leyâl-i visâl
Sabâh olurdu sükûn bulmadan tahassürler;
Evet, geçerdi leyâl,
Büyürdü beslenip ümmîd ilê teessürler.

İlel'ebed... İki rûh-î muâşıkın bu ümîd,
Bu va'd-ı muğfil-i sevdâ penâh-ı kalbiydi;
Fakat ne fikr-i ba'îd :
Hayât-ı zâil içindê muhabbet-î ebedî!..

ÖLÜNCEYEDEK

Ölünceye... Bu tahayyül verirdi neşe bana;
Ölünceye onu sevmek, ölünceye, üzücü
Fakat hayat veren
Bir iptila ile sevmekti en güzel emelim.

Hayatta, sevgide sonsuzluğun düşüntüsü; bu
Bu bir kuruntu, fakat pek güzel kuruntuydu;
Evet, bu düşlerde
Tutun ki cenneti görmekti, ruhu beslerdi.

Yazık! sevinci zehirlerdi ayrılık duyusu,
Düşerdi ruhuma bir kor her ayrılık vakti;
Evet, bu his, bu merak
Verirdi aşkıma bir keskin ağrı, gam getiren.

Güler görüp o siyah gözleri ben ağlardım,
Cihanda salt bu iken ruhumun tek istediği;
Evet, ben anlardım :
O tatlı gözyaşının ayrılıktı anlamı hep.

Geçerdi gitmesinin korkusuyla hep geceler,
Sabah olurdu durulmaksızın bu özlemler;
Evet, geçer geceler,
Büyürdü ağrımalar beslenip umutlarla.

Ölünceye... İki sevdalı ruh için bu umut,
Bu aldatan sözü aşkın ki kalbe sığ'naktı;
Fakat ne boş düşünüş :
Ölümlü bir yaşamın ortasında ölmeyen aşk!..

SEN OLMASAN

Sen olmasan... Seni bir lâhza görmesem yâhu
Bilir misin ne olur?
Semâ, güneş ebediyyen kapansa, belki vücut
Bu leyl-i serd ile bir çâre-i teennüs arar,
Ve bulur;
Fakat o zulmete mümkün müdür alıştırmak
Bütün güneşle, semâlarla beslenen rûhu,
Bu rûh-i mecrûhu?..

Sen olmasan... Seni bulmak hayâli olsa muhâl,
Yaşar mıyım dersin?
Söner üfûlüne bir lâhza kaail olsa hayâl;
Soğur, donar, kırılır senden ayrılınca nazar;
Ne hazin
Gelir hayât o zaman hem vücûda hem rûha,
Yaşar mıyız seni kaybetsek âh ben, kalbim,
Bu kalb-i muztaribim?

Sen olmasan... Bu samîmî bir itirâf işte :
Sen olmasan yaşamam :
Seninle râbıtamız hoş bir îtilâf işte;
Fakat bu râbıta hâlî mi rûhu ezmekten?...
Akşam
Gurûba karşı düşündüm sükûn içinde bunu :
Fenâ değil sevişip ağlamak, fakat heyhât,
Bükâya değse hayat!..

SEN OLMASAN

Sen olmasan... Seni bir dakka görmesem yahut,
Bilir misin ne olur?
Şu gök, güneş ebediyyen kapansa, belki vücut
Soğuk geceyle uyuşmak yolunda çare arar
Ve bulur;
Fakat karanlığa mümkün müdür alıştırmak
Bütün güneşle ve göklerle beslenen ruhu,
Bu vurduğun ruhu?..

Sen olmasan... Seni bulmak hayali kaybolsa,
Yaşar mıyım dersin?
Söner yokolmana bir an inanmış olsa hayal;
Soğur, donar, kırılır senden ayrılınca bakış;
Ne hazin
Gelir hayat o zaman hem vücuda, hem ruha,
Yaşar mıyız seni kaybetsek ah, ben, kalbim,
Bu mustarip kalbim?

Sen olmasan... Bu en içten bir itiraf işte :
Sen olmasan yaşamam :
Seninle bağlarımız hoş bir uzlaşım, işte;
Fakat bu bağ geri kalmaz ki ruhu ezmekten.
Akşam
Guruba karşı düşündüm sükûn içinde bunu :
Fena değil sevişip ağlamak, fakat yaşamak
Değer mi gözyaşına!..

BİRLİKTE

Birlikte açılmış iki zambak gibi hemser,
Birlikte geçirdik bütün eyyâm-ı şebâbı;
Birlikte ne yaptıksa şu insanlığa benzer,
Birlikte ne gördükse mukassî ve münevver.

Bir hâtıra yoktur o güzel günlere şâhit,
Bir hâtıra yoktur ki bugün mevc-i sehâbı
Arz eylemesin rûhuma her an mütebâit
Bir neş'e ki yalnız sana, yalnız sana ait.

Birlikte olursak yine bir parça gülümser
Ömrün, şu geçen ömrümün ikbâl-i harâbı;
Tezkîr ile mâziyi, – gel ey hemdem-i dilber! –
Birlikte okurduk, yine birlikte, berâber

Hatm eyleyelim, gel, şu gam-âlûde kitâbı!

BİRLİKTE

Birlikte açılmış iki zambak gibi eşçe,
Birlikte geçirdik hep o gençlik seneler'ni;
Birlikte ne yaptıksa şu insanlığa benzer,
Birlikte ne gördükse karanlık ya da aydın.

Bir hatıra yoktur o güzel günlere şahit,
Bir hatıra yoktur ki bugün tek bulutundan
Arzeylemesin ruhuma gittikçe uzaksı
Bir neşe ki yalnız sana, yalnız sana ait.

Birlikte olursak yine bir parça gülümser
Ömrün, şu geçen ömrün ezik talihi yer yer;
Yad eyleyerek geçmişi – canım güzelim, gel! –
Birlikte okurduk, yine birlikte, beraber

Hatmeyleyelim, gel, şu keder yüklü kitabı!

LEYL–İ VEDÂ

Ooh, gel... Rûh-i tabîat gibi mahmûr ü hamûş,
Bu vefâsız gecenin koynunda
Kalalım bir ebedî sâniye dalgın, bî-hûş...
Kim bilir, belki de son leyle-i sevdâmızdır;
Bunda her lâhza biraz ömr-i saâdet sayılır!

Ooh, bak dalgaların cezbe-i sâfiyyetine;
Sanki bir hamle-i sevdâya açık bir sîne.

O kadar râkid ü sâkit, o kadar müstağrak,
O kadar uykuda her şey ki hemen korkulacak!

Ooh, gel gel, bu hafâ-gâha berâber gidelim;
Orda, sensiz geçecek günleri tazmîn edelim.

Bir siyah kuş gibi âmâde-i pervâz ü firâr
Bu vefâsız gecenin koynunda
Edelim gel, ebedî kalmak için bir ısrâr...
Kim bilir, belki de son lâhza-i sevdâmızdır;
Hoş geçen her dem-i sevdâ ebediyyet sayılır!

VEDA GECESİ

Gel, tabiatte olan ruh gibi mahmur, suskun
Bu vefasız gecenin koynunda
Kalalım bir ebedi saniye dalgın, baygın...
Kim bilir belki de son aşk gecemizdir bu gece;
Bunda her ânı biraz mutlu ömür saymalıdır.

Ooh, bak dalgaların tertemiz istemlerine
Sanki birden koşacak aşka açılmış kollar.

Öyle durgun, o kadar sessiz, o denli dalgın,
O kadar uykuda her şey ki hemen korkulacak.

Ooh, gel, gel de, bu sığ'nak yere birlikte gidip
Orda, sensiz geçecek günleri tazmin edelim.

Bir siyah kuş gibi hep kaçmaya fırsat arayan
Bu vefasız gecenin koynunda
Edelim gel, ebedi kalmak için bir ısrar...
Kim bilir, belki de son anlarıdır aşkımızın;
Hoş geçen her demi aşkın ebedilik sayılır.

BİR HİCRÂN-I MUVAKKATTEN SONRA

Sâkin soruyordun bana : "Giryan ne demektir?"
"Giryan... Onu geç, anlamadım ben de." diyordum;
İnkâr ediyordum.
Dalgın soruyordum sana: "Hicran ne demektir?"
"Hicran... Onu hiç bilmiyorum işte." diyordun;
Israr ediyordun.

İnkâr ile, ibhâm ile mânâ-yı hayâtı
Sevdâmızı bir vâha-i gaflette yaşattık,
Bâzîçe-i âmâl ederek hep sademâtı
Bir mehd-i serâbîde çocuklar gibi yattık.

Yattık, uyuduk, sevdik, inandık, oyalandık;
Ufkun o derin sîne-i sâfındaki lerziş
Her gün bizi şefkatle kucaklardı; karanlık
Bir zâir-i meçhûl idi... hep nûr ü nüvâziş.

Çâk etti, biz etbâk-ı tahayyülde uçarken,
Bir sadme-i bâliyle hakîkat bu zılâli;
Öğretti hayât en acı bir ders ile birden
En giryeli hicrânı... bütün hüzn-i leyâli!

Artık soramam ben sana : "Giryan ne demektir?"
"Giryan... Onu geç, anlatamam ben." diyemezsin;
Israr edemezsin;
Artık soramazsın bana : "Hicran ne demektir?"
Hicran mı, evet; âh onu inkâr edebilsem,
"Bilmem!" diyebilsem!..

GEÇİCİ BİR AYRILIKTAN SONRA

Sakin soruyordun bana : "Giryan ne demektir?"
"Giryan... Onu geç, anlamadım ben de." diyordum;
İnkâr ediyordum.
Dalgın soruyordum sana : "Hicran ne demektir?"
"Hicran... Onu hiç bilmiyorum işte." diyordun;
Israr ediyordun.

İnkâr ede, örtbas ede manasını ömrün
Sevdamızı bir vahada gafletle yaşattık,
Zorlukları isteklere eğlence edip hep
Rüyalı beşiklerde çocuklar gibi yattık.

Yattık, uyuduk, sevdik, inandık, oyalandık;
Ufkun o derin, saf, arı göğsündeki titrem
Her gün bizi sevgiyle kucaklardı; karanlık
Bir bilmedik eylemdi... hep aşk, hep sevi, hep nur.

Biz böyle hayallerde uçarken, kanadıyle
Gerçek bu güzel gölgeyi bir çırpıda yırttı;
Öğretti hayat en acı bir ders ile birden
En ağlatan ayrılmayı... en kapkara hüznü!

Artık soramam ben sana : "Giryan ne demektir?"
"Gözyaşları... Geç, anlatamam ben." diyemezsin;
Israr edemezsin;
Artık soramazsın bana : "Hicran ne demektir?"
Ayrılma... evet, ah onu inkâr edebilsem,
"Bilmem!" diyebilsem!...

SÜKÛN İÇİNDE

Sükûn içinde... Şu bir hafta çırpınan, bağıran
Gırîv-i mûhiş-i emvâc ağır ağır sönerek
Vücûd-ı leyli uyuşturdu bir huzûr-ı girân,
Denizde solgun, ezik bir bakiyye-i halecan;

Havâ ağır; yorulan bir emel rehâveti var
Bütün hayât-ı anâsırda; son yağan karlar
Çamurlu kaldırımın taşlarında pek seyrek
Geçen adımları sezdirmiyor; derin, muztar

Bir ihtizâz ile bâzan, bu dinlenen gecenin
Rükûd-ı nâimini dişliyor enîn-i külâb;
Ve sisli camlarımın arkasında ben bî-hâb,

Yarın şu bir gecelik iftirâka ağlayacak
Neşîde-î elemin ninnisiyle sallanarak
Sabâhı bekliyorum... Gelmiyor fakat hâin!

*

Sükûn içinde... Fakat muztarip, emînim ki
Tabîatin de büyük bir melâli var bu gece;
Onun da hüznü samîmî, derin, hafî, ince;

Onun da mâtemi bir dul kadın ki en mübkî
Fecîalarla geçen bir hayâtı nakleyler
Şakaklarında vakitsiz beyazlanan teller.

SÜKÛN İÇİNDE

Sükûn içinde... Şu bir hafta çırpınan, bağıran
Denizde dalgalar artık ağır ağır sönerek
Yayıldı gövdesine bir yoğun huzur gecenin.
Denizde solgun, ezik bir kalıntı fırtınadan;

Hava ağır; tükenen bir heves ezikliği var
Yaşantısında bütün varlığın; ve son karlar
Çamurlu kaldırımın taşlarında pek seyrek
Geçen adımları sezdirmiyor; derin, zoraki

Bir ürperişle de bazan, bu dinlenen gecenin
Uyurki halini dişler köpek iniltileri...
Ve sisli camlarımın arkasında ben, uyanık,

Yarın şu bir gecelik ayrılıkla ağlayacak
Hüzünlü şi'rin ılık ninnisiyle sallanarak
Sabahı bekliyorum... Gelmiyor fakat hain!

*

Sükûn içinde... Fakat mustarip, eminim ki
Tabiatin de büyük bir merakı var bu gece;
Onun da hüznü çok içten, derin, koyak, ince.

Onun da yasları bir dul kadın ki ağlatıcı
Sıkıntılarla geçen bir yaşantı anlatıyor,
Şakaklarında vakitsiz beyazlanan teller.

Onun da gözleri yaşsız değil; şu dallardan
Sızıp düşen katarâtın sukuut-ı nâlânı
Bükâ-yı hasretidir... Ey nedîme-î heyecân,
Sen ağla; ben de bütün sûzişimle girye-feşân,

Kapımda beklerim; elbet gelir, sorar : – Bu ne? – Yâ,
Bu böyle işte, senin hasretin... Bu zehri bana
Firâkın ağlatıyor, besliyor bu hicrânı
Siz olmayınca sönük, boş kalan, ölen bu yuva!

Onun da gözleri yaşsız değil, şu dallardan
İniltilerle düşen yaslı damlalar var ya
Yaş olmuş özlemidir. Ey kederli arkadaşım!
Sen ağla! ben de bütün yangınımla yaş dökerek

Kapımda beklerim; elbet gelir, sorar : – Bu ne? – Ya,
Bu böyle işte, senin özlemin... Bu zehri bana
O özlem ağlatıyor; besliyor bu iç acımı
Siz olmayınca sönük, boş kalan, ölen bu yuva.

PERÎ-İ ŞİʻRİME

Bâzen sesinde öyle derin bir inilti var,
Bir hadşe var ki rûhumu karşında titretir;
Hindin zehirli goncelerinden nümûnedir
Bâzan yanaklarındaki muhrik parıltılar.

Birlikte öyle tatlı zamanlar geçer ki rûh
İster seninle bir ebedî zevk-i imtizaç;
Bâzan fakat, – nedir bu felâketli ihtiyaç,
Bilmem; – eder hayâlime hep zulmetin sünûh.

Günler geçer ki paslı bulutlarla kasvetin
Bir âhenin siper gibi örter semâmızı;
Ben ağlarım bu sıkletin altında, bir sızı
Tâ kalbimin içinde çukurlar açar, derin...

En bergüzîde şiʻri fakat böyle bir zaman
İlhâm edersin; işte mükâfât-ı mihnetin.
Mısrʻın o şehriyârına benzer ki tıynetin,
Öldürmedikçe vaslını etmezdi râyegân.

ŞİİRİMİN PERİSİNE

Bazan sesinde öyle derin bir inilti var,
Bir ürkü var ki ruhumu karşında titretir;
Hind'in zehirli goncalarından nümunedir
Bazan yanaklarında ateşten parıltılar.

Birlikte öyle tatlı zamanlar geçer ki ruh
İster seninle bir ebedi arkadaşlığı;
Bazan fakat, – nedir bu felaketli ihtiyaç
Bilmem ! – doğar hayalime yalnız karanlığın.

Günler geçer ki paslı bulutlarla kasvetin
Tam bir demir siper gibi örter semamızı;
Ben ağlarım bu baskının altında, bir sızı
Ta kalbimin içinde çukurlar açar, derin...

En saf ve seçme şi'ri fakat böyle bir zaman
İlham edersin; işte ödül bunca uğraş'a
Mısr'ın güzel Firavnına benzer ki huyları
Öldürmedikçe kendini etmezdi armağan.

TESÂDÜF

Niçin o çehreyi görmekle titredim birden,
O dîdelerde niçin gizli bir nigâh aradım?
Değil garâm-ı hevesperverâne mûtâdım,
Niçin o gözlere dikkatle baktım öyle iken?..

Niçin? niçin?.. Bu "niçin"lerle şimdi pür-halecan
Dilimde titreşiyor en sitemli nâlişler;
Kabâhatim ona bakmaktı, muhteriz, muğber,
Dudaklarında sönerken bir ibtisâm-ı nihân.

Bu yüz hayâlime – gittikçe – hiç yabancı değil;
Fakat, yazık, o vücûd-î hayâl-i perverde
Tesâdüfüm ne hazin oldu öyle bir yerde!

Sen ey sefâlet-i meş'ûme, ey şeb-î hâil,
Soğuk soğuk bakıyorsun; o nazra-î şûmun
Nasıl sukuutuna kaail şu hüsn-i mâsumun?

RASTLANTI

Niçin o çehreyi görmekle titredim birden,
Ve gözlerinde niçin gizli bir bakış aradım?
Hemence aşka heveslenme âdetim de değil,
Niçin o gözlere dikkatle baktım öyle iken?..

Niçin? niçin?.. Bu "niçin"lerle şimdi hey'canlı
Dilimde titreşiyor en sitemli çığrışlar;
Bütün suçum ona bakmaktı, küskün, ürkekçe,
Dudaklarında sönerken solukça bir gülme.

Bu yüz hayalime – gittikçe – hiç yabancı değil;
Fakat, yazık, o hayal besleyen vücutla bu ilk
Tesadüfüm ne hazin oldu öyle bir yerde!

Sen ey uğursuzu düşkünlüğün, yaman gece ey,
Soğuk soğuk bakıyorsun; fakat o şom bakışın
Nasıl sukutuna razı şu saf güzelliğin, ey?

İKİNCİ TESÂDÜF

Bugün o çehrede boş bir nazarla dinlendim;
Didişmeden geliyordum gam-î hayâtımla;
Dedim ki sonra : "şu müz'iç teesürâtımla
"Önünde ağlayıversem... ve olmasam nâdim!"

O sanki fikrimi bilmiş de ihtirâz ediyor
Gibiydi; gözleri yerlerde bakmadan geçti.
Güneş ufukta bu hâk-î sefîle bir ebedî
Vedâ eder gibi rikkatle ihtizâz ediyor,

Semâ bulutlanıyorken, onun civârımdan
Güzârı böyle soğuk bir yabancı tavriyle
Bütün karârımı kâfî göründü tâdîle...

Dedim ki : "İşte hakîkat bu, hep kusûru yalan;
"Değil garâm-ı hevesperverâne mûtâdım,
"Bu dîdelerde fakat bir nigâh-ı aşk aradım!"

İKİNCİ RASTLANTI

Bugün o çehrede boş bir bakışla dinlendim;
Didişmeden geliyordum yaşantı derdimle;
Dedim ki sonra : "şu pek bıktıran üzüntümle
"Önünde ağlayıversem... ve olmasam pişman!"

O sanki fikrimi bilmiş de kaçmak istermiş
Gibiydi; gözleri yerlerde bakmadan geçti.
Güneş ufukta sefil yeryüzüyle bir ebedi
Veda eder gibi bir ince ince titreşiyor

Ve gök bulutlanıyorken bu bakmadan geçme,
Bu kaçma, böyle soğuk bir yabancı tavrıyle
Bütün kararımı bir anda başkalaştırdı...

Dedim ki : "İşte hakikat bu, hep kusuru yalan;
"Hemence aşka heveslenme âdetim yokken
"O gözlerinde fakat aşkla bir bakış aradım!"

SON TESÂDÜF

Acıklı oldu bu pek... Bir garîb hâhişle
O gün tenezzühe çıktım; semâ bulutlu idi;
İçimde bilmediğim bir neşât-ı mûhişle
Tevâfuk etti kırın hâl-i giryeperverdi.

Yürürdüm öyle, çemen tâze, ortalık tenhâ;
Uzak yakın bütün eşyâda bir sükûn-ı melûl;
Likaa-yı hüzn-i tabîat pür-ihtizaz-ı bükâ...
Güzeldi doğrusu : nîsan içinde bir eylûl.

Önümde birden ufuk sanki inşikâk etti :
Refîkı bir sarışın gence ittikâ ederek
O geçti : süslü, şetâretli, nazlı, şûh, melek!

Evet, o geçti, o hem bakmadan geçip gitti;
Güneş de, şimdi açılmış ufukta handenümâ,
Eder gibiydi uzaktan benimle istihzâ...

SON RASTLANTI

Acıklı oldu bu pek... Bir garipsi istekle
O gün gezintiye çıktımdı; gök bulutlu idi;
İçimde bilmediğim bir buruk ferahlıkla
Kırın o ağlayacak hali uydu birbirine.

Yürürdüm öyle, çimen taze, ortalık tenha;
Uzak yakın bütün eşyada gamlı bir susku;
Tabiatın yüzü bir hüzn içinde ürperiyor...
Güzeldi doğrusu : nisan içinde bir eylül.

Önümde birden ufuk sanki hızla yırtıldı :
Yanında bir sarışın gence yaslanıp, yoldan
O geçti : neşeli, hoş, nazlı, süslü, şuh, melek!

Evet, o geçti, o hem bakmadan geçip gitti;
Güneş de şimdi açılmış ufukta gülmekli,
Eder gibiydi uzaktan benimle sanki alay...

EY HÂB

Nesîm-î rehâvet nisârınla, ey hâb,
Dolaş kâse-î pür-tanîn-î serimde;
Uyuşsun rahîk-î sükûnunla âsab,
O müz'iç yılanlar ki zîr ü berimde

Dolaştıkça pür-zehr ü pür-pîç ü pür-tâb
Acır birtakım yâreler her yerimde...
Görünsün biraz aks-i mahmûrun, ey hâb,
Şu hep ağlamaktan şişen gözlerimde.

Yığılsın dimâğımda leyl-î zılâlin;
Yayılsın sükûnetle mevc-î hayâlin
O girdâb-ı cûşâna, ey hâb-ı mahmûr...

Doğar kim bilir belki bir tatlı rü'yâ,
Olur kim bilir belki sihrinle peydâ
O girdâb-ı âteşde bir menba-î nûr!

EY UYKU

Gevşeklik saçan esintinle, ey uyku,
Dolaş kafamın çınlamalar dolu tasında;
Yatışsın sükûn şarabınla sinirler,
O tedirgin yılanlar ki ötemde berimde

Dolaştıkça zehirle yüklü kıvıl kıvıl
Acır birtakım yaralar her yerimde...
Biraz mahmurluğunu yansıt, ey uyku,
Şu hep ağlamaktan şişen gözlerimde.

Yığılsın beynimde karanlık gecen;
Yayılsın sessizce hayal dalgaların
O kaynayan girdaba, ey mahmur uyku...

Doğar kim bilir belki bir tatlı rüya,
Fışkırır kim bilir belki büyünle,
O ateş girdabında bir ışık pınarı!

YEŞİL YURT

Bahâra benzetilir bir yeşil saâdettir
Gülümseyen ovanın vech-i pür-gubârında;
Köyün, uyur gibi, müstağrak-î sükûnettir
Bütün hayâtı ufak bir çayın kenârında.

Uzak yakın bütün âfâka neşreder safvet
Tabîatin o samîmî tevekkül-î sâfı;
Şu yanda bir meşe – dalgın, vakuur, pür-şefkat –
Kucaklıyor gibidir kollariyle etrâfı.

Bu köyde her gece birkaç dakîka meksederim
Olup hayâlime peyrev seyâhat eylerken
Dühûr-ı muzlimenin sîne-î melâlinde;

Ve bir dakîkacık olsun sükût edip kederim
Yavaş yavaş duyarım, bir inilti hâlinde,
Kaval sedâları tê-î alîl-i şi'rimden

YEŞİL YURT

Bahara benzetilir bir yeşil mutluluktur
Gülümseyen ovanın tozlu düzlüğünde;
Köyün, uyur gibi, sessizliğe gömülmüştür
Bütün yaşantısı ufak bir çayın kıyısında;

Uzak yakın tüm ufuklara bir arılık yayar
Doğanın o katkısız ve içten tevekkülü;
Şu yanda bir meşe – dalgın, ağır, sevgi dolu –
Kucaklıyor gibidir kollarıyla dört yanı.

Bu köyde her gece biraz durur dinlenirim
Düşlerimin ardı sıra yolculuk ederken
Karanlık dünyaların sıkıntılı bağrında;

Ve bir dakikacık olsun susar da kederim
Yavaş yavaş duyarım, bir inilti halinde,
Şürimin hasta tellerinde, kaval sesleri.

MÂİ DENİZ

Sâf ü râkid... Hani akşamki tegayyür, heyecan?
Bir çocuk rûhu kadar pür-nisyan,
Bir çocuk rûhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
Uyuyor mâi deniz.

Ben bütün bir gecelik cûşiş-i ahzânımla
O hayâlât-ı perişânımla
Müteşekkî, lâim,
Karşıdan safvet-i mahmûrunu seyretmedeyim...

Yok, bulandırmasın âlûde-i zulmet bu nazar
Rûh-i mâsûmunu, ey mâi deniz;
Âh, lâkin ne zarar;
Ben bu gözlerle mükedder, âciz,
Sana baktıkça tesellî bulurum, aldanırım :
Mâi bir göz elem-î kalbime ağlar sanırım.

MAVİ DENİZ

Saf ve durgun... Hani akşamki coşuş, dalgalanış?
Bir çocuk ruhu kadar saf, unutuk,
Bir çocuk ruhu kadar şimdi apaydın, lekesiz,
Uyuyor mavi deniz.

Ben bütün bir gece hep üstelenen hüznümle
O perişan, dağınık düşlerle
Yakınıp hem yerinip,
Karşıdan bakmadayım uykulu berraklığına...

Yok, bulandırmasın asla bu karamsar bakışım
Tertemiz ruhunu, ey mavi deniz;
Ah, lakin ne zarar;
Ben bu gözlerle ve güçsüz, üzgün,
Sana baktıkça teselli bulurum, aldanırım :
Kalbimin derdine bir mavi göz ağlar sanırım.

HALÛK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki : "Meserret çocukların, yalnız
Çocukların payıdır! ey güzel çocuk, dinle;
Fakat sevincinle
Neler düşündürüyorsun, bilir misin?... Babasız,
Ümîdsiz, ne kadar yavrucukların şimdi
Sıyâh-ı mâteme benzer terâne-i iydi!
Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
Çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin;
Biraz güzellensin
Şu rûy-i zerd-i sefâlet... Evet, meserrettir
Çocukların payı; lâkin senin sevincinle
Sevinmiyor şu yetim, ağlıyor... Halûk, dinle!"

HALÛK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki : "Sevinmek çocukların, yalnız
Çocukların payıdır, ey güzel çocuk, dinle;
Fakat sevincinle
Neler düşündürüyorsun, bilir misin?.. Babasız
Ümidi yok, ne kadar yavrucukların şimdi
Ölüm ağıtlarıdır sanki bayram ezgileri.
Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
Çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin :
Biraz güzellensin
Şu sapsarı yüzü yoksulluğun... Sevinçtir, evet,
Çocukların payı; lakin senin sevincinle
Sevinmiyor şu yetim, ağlıyor... Halûk, dinle!"

YİNE HALÛK

Siyâh bir gece... Altımda bir kırık tekne,
Başımda bir müteezzî hayât-ı mel'ûne;
Verip küreklere hâlâ olanca kuvvetimi
Yetişmek istiyorum bir kenâr-ı mê'mûne.

Niçin, niçin?... buna birçok sebep düşündüm ben :
Hayır, ne meskenetimden, ne acz ü ye'simden;
Bütün bu derdimin esbâbı sende toplanıyor,
Sen, âh ey sarışın tıfl-ı nâtüvan, hep sen.

YİNE HALÛK

Siyah bir gece... Altımda bir kırık tekne,
Başımda dert yükü lanet yaşantının çilesi;
Verip küreklere hâlâ olanca kuvvetimi
Yetişmek istiyorum bir güven verir kıyıya.

Niçin, niçin?... Buna birçok neden düşündüm ben :
Hayır, ne çaresiz, aciz, ne miskin olmamdan;
Bütün nedenleri hep sende toplanır derdin,
Sen, ah ey sarışın, nazlı yavrucak, hep sen.

YARIN

"Çalış, çalış ki yarın belki istirâhat için
Bir istifâde edersin bugünki sa'yinden..."
Bir istifâde... yarın... belki... Ben bu elfâzın
Tazammun ettiği va'd-î ba'îde aldanarak
Bugünki zevkımi bir muhtemel saâdet için
Tutup harâb edecek; sonra bir çocukcağızın
Eliyle kırdığı kıymetli bir oyuncağına
Tahassür etmesi tarzında giryebâr olacak
Kadar bebek değilim; nüsha-i hayâtın ben
Bugün önümde açılmış duran şu yaprağına
Bugünki ömrümü kayd etmek isterim; ferdâ,
O bir cenin ki bugünden tevellüd eyleyemez.
Nasıl şu hâlimi âtîye eylerim ki fedâ
Geçen şu'ûn-i hayâtım teceddüd eyleyemez?...

O gün derince düşünmüş, fenâ yorulmuştum,
Ve "böyle boş yere koşturmadansa efkârı
"Bütün hakâyikı pâmâl edip atâletime
"Biraz da râhata baksam!.." demiş, bu safsatadan
Başım döner gibi olmuştu, sanki sarhoştum;
Sıcak da ayrıca te'sîr edip rehâvetime,
Bulunduğum yere bî-tâb düşmek üzre idim
Ki cevf-i gûşuma, pür-neş'e, başka bir odadan
Gelip döküldü Halûk'un sedâ-yi bî-dârı...
– Hayır, melek çocuğum, hep yalandı söylediğim,
Benim olanca huzûrum, sürûrum işte fedâ
Çocukça, nazlı, küçük bir dakîka şevkın için;
Büyür gözümde seninle hakîkat-î ferdâ :
Bugün çalışmalıyım ben yarınki zevkın için.

YARIN

"Çalış, çalış ki yarın belki istirahat için
Bir istifade edersin bugün çalışmandan..."
Bir istifade... yarın... belki... Ben bu söylenenin
İçinde saklı uzak va'de aldanıp kanarak
Bugünki zevkimi bir muhtemel saadet için
Tutup harabedecek; sonra bir çocukcağızın
Eliyle kırdığı kıymetli bir oyuncağına
Yanıp yakınması tarzında ağlayıp duracak
Kadar bebek değilim; ben yaşantı defterinin
Bugün önümde açılmış duran şu yaprağına
Bugünki ömrümü kaydetmek isterim; gelecek,
O bir cenin ki bugünden hayata göz açamaz.
Nasıl şu halimi yarın'çin eylerim ki feda
Yaşantımın yeniden başlamaz geçip gideni?..

O gün derince düşünmüş, fena yorulmuştum,
Ve "böyle boş yere koşturmadansa fikrimi ben
Atıp şu gerçeği tembelliğin ayaklarına
Biraz da keyfime baksam..." demiş ve saçmamdan
Başım döner gibi olmuştu, sanki sarhoştum;
Sıcak da ayrıca tesir edip bu gevşemeye
Bulunduğum yere halsiz yığılmak üzre idim
Ki tam kulağıma, sevinçlerle, başka bir odadan
Gelip döküldü uyanmış Halûk'umun gülüşü...
– Hayır, melek çocuğum hep yalandı söylediğim,
Benim olanca huzurum, sevincim işte feda
Çocukca, nazlı, küçük bir dakika keyfin için;
Büyür gözümde seninle yarın denen gerçek :
Bugün çalışmalıyım ben yarınki zevkin için.

YAŞAMAK İÇİN

Sâf ü mâsûm; sanki bir zambak;
O kadar sâf idim ki fikrimden
Geçebilseydi bir gün aldanmak,
Yaşamaz, mahv olur giderdim ben.

O zamanlar bu en kolay şeydi :
Tıpkı bir zambağın memâtı gibi
Soluvermek; fakat bugün, şimdi
Şu soğuk toprağın hayâtı gibi

Solmayan bir hayâta müftakirim;
"Hâr ü muğfil, fakat hayât olsun!"
Diyorum; şimdi hâtırım, fikrim
Hep şu müz'iç ümîd elinde zebun.

Yaşamak... başka ihtiyâcım yok;
Yaşamak, hem çocukça aldanarak,
Öyle yıllarca, dâimâ, birçok,
Zâr ü mâlûl ü muhtazır yaşamak...

Büyüyor cism-i nev hayâtiyle
Sarışın, tatlı bir çocukcağızın,
Yaşamak aşkı bende her emele
Olacak melce-i yegâne yarın.

YAŞAMAK İÇİN

Saf, günahsız ve sanki bir zambak;
O kadar saf idim ki aklımdan
Geçebilseydi bir gün aldanmak,
Yaşamaz, mahvolur giderdim ben.

O zamanlar bu en kolay şeydi :
Tıpkı zambakça bir ölüm, onca
Soluvermek; fakat bugün, şimdi
Şu soğuk toprağın hayatı gibi

Solmayan bir hayatı istiyorum.
"Zar zor olsun, fakat hayat olsun!"
Diyorum; şimdi hatırım, fikrim
Hep şu müziç ümid elinde ezik.

Yaşamak... başka ihtiyacım yok;
Yaşamak, hem çocukça aldanarak,
Öyle yıllarca daima, birçok,
Hasta, illetli, tıknefes yaşamak...

Büyüyor körpecik vücudiyle
Sarışın, tatlı bir çocukcağızın,
Yaşamak aşkı bende her emele
Biricik sığ'nak olmak üzre yarın.

KUTBA DOĞRU

Önünde bir mütebâit semâ-yi berf-âlûd,
Peyinde bir medeniyyet ki mu'teriz ve hasûd;
Yürü : sükût-i adem, dur : safîr-i istihzâ...
Bütün bu kahra mukaabil nedir olan mev'ûd?

Cihân-ı fende büyük bir şeref, büyük bir şan;
Evet, yarın diyecekler ki : "duydunuz mu, filân
Firâz-ı kutba su'ûd eylemiş; bu isti'lâ
Nasîbi olmadı âlemde kimsenin el'an..."

– Ne boş tamah! Bu tehâlük revâ mı şöhret için?
– Gelir mi âleme insan ya sâde râhat için?
Aranmadan bulunur mu defîne-i âmâl?

"Şu köhne hikmete bak!" dersiniz, fakat insaf,
Bu köhne hikmeti Nansen edeydi istihfaf
Fram bugün ne olurdu?... Bir ihtimâl-i muhâl.

KUTBA DOĞRU

Önünde bir uzayan gök ve sonra kar, kar, kar.
Gerinde karşı koyan, kıskanan bir uygarlık :
Yürü : ölüm susuşu; dur : alaycı ıslıklar...
Bütün bu kahra nedir karşılık, ne va'dedilen?

Bilim yolunda büyük bir onur, büyük bir şan;
Evet, yarın diyecekler ki : "duydunuz mu, filan
Kuzeyde kutba ulaşmış; bu yükseliş, bu çıkış,
Nasibi olmadı dünyada kimsenin hâlâ... "

– Ne boş tamah! Bu kadar hırs olur mu bir ün için?
– Gelir mi âleme insan ya sade rahat için?
Aranmadan bulunur mu emel defineleri?

"Şu köhne hikmete bak!" dersiniz, fakat insaf!
Bu köhne hikmete Nansen omuz çevirseydi,
Fram bugün ne olurdu?.. Bir olmayan olanak.

PARA VE HAYAT

"Bu çok güzel, bakınız; çok güzel bu, çok zengin..."
Ve, bir bebek gibi, sırtında süslü bir pelerin
Ağır ağır dönüyor karşınızda; siz bakıyor,
Beğendinizse güzel, yoksa hiç sıkılmıyarak
"Hayır fena!" diye reddeyliyorsunuz... bir hak;
Bu hak sizin kesenizden parıl parıl akıyor!

Parıl, parıl... Bize her hakkı balışeden bu denî,
Bu müfteris, bu mülevves parıltı!.. İşte ganî,
Fakir, bütün, ona, herkes onun şeâmetle
Tasadduk ettiği ikbâle müftekir, müştak.
Zavallı kız, seni karşımda döndüren de o bak;
O, hep o, hep o mülevves, o müfteris kitle!

"Bu çok güzel, bakınız; çok güzel bu, çok zengin..."
Ve, bir bebek gibi, sırtında süslü bir pelerin
Ağır ağır dönüyor karşınızda; siz bakıyor,
Beğendinizse güzel, yoksa hiç sıkılmayarak
"Hayır fena!" diye reddeyliyorsunuz... bir hak;
Bu hak sizin kesenizden parıl parıl akıyor!

Parıl parıl... Bize her hakkı bahşeden bu rezil,
Bu avlayan, bu pis, iğrenç parıltı!... Hep zengin
Fakir, bütün ona; herkes onun uğursuzca
Tutup dağıttığı ikbale bağlı tutsakça.
Zavallı kız, seni karşımda döndüren de o bak;
O, hep o, hep o pis, iğrenç, o avlayan kütle.

SON NAĞME

Nev-emel bir çocuk inâdiyle
Şu atılmış, kırık rebâbımdan
Bir sürûd istedin, pekî, dinle :
Dinle târ-î şikeste-î rûhu,
Dinle şekvâ-yi rûh-i mecrûhu;
Fakat incinme iktirâbımdan.

Darabân-î sukuutu bir derenin
Cevf-i pür-nâliş-î hazânında
Ne hâzin aksederse meşcerenin,
Aynı rikkatle, hâsır û mebhût,
Duyulur şimdi bir enîn-i sukuut
Şi'rimin lerziş-î beyânında.

Nerde evvelki şevk-ı bî-dârım,
Nerde evvelki nağme-î hevesât?
Şimdi bir mürde hâb-ı efkârım...
Söyle, ey tıfl-ı pür-emel, gerçek
Sanıyor muydun ihtizâz edecek
Ölü bir telde bir sürûd-ı hayât?

SON NAĞME

Özenen bir çocuk direnciyle
Şu atılmış, kırık çalgımdan
Bir ezgi istedin... Peki, dinle :
Dinle kopmuş tellerinde ruhun,
Dinle yakınmasını vuruk ruhun;
Ama incinme ha, gamlarımdan.

Akıştan gelen sesi bir derenin
Güz zamanı, inleyen derinliğinde
Ne hazin yankılanırsa bir korunun,
Aynı duysallıkla bitik, şaşkın,
Duyulur şimdi bir düşme inlemesi
Satır satır titreminde şiirimin.

Nerde ilkinki uykusuz coşkum,
Nerde ilkinki canlı nağmeler?
Şimdi efkâr içinde bir ölüyüm...
Söyle, ey heves dolu yavru, gerçek
Sanıyor muydun ki titreşecek
Ölü bir telde bir yaşam sevinci?

İZLER

(Hürriyet yolunda)

Yürürdüm biraz güç, biraz bî-huzûr
Dikenlik, çetin, taşlı bir sâhadan;
Önüm bir yokuş, hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben muannit, sabûr.

Bu yol böyle sâitti bir minbere;
Cevânip mehâbetli bir makbere,
Fezâsında al bir güneş mübtesimdi...

Mübeşşir adımlarla ettim mürûr
Demin mustarip geçtiğim sahâdan;
Yolum aynı şey : hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben mübeşşir, vakûr.

Geçerdim basıp birtakım izlere;
Eğildim, biraz dikkat ettim yere;
O izler benim, hep benim izlerimdi.

İZLER

(Hürriyet yolunda)

Yürürdüm biraz güç, tedirgin biraz
Dikenlik, çetin, taşlı bir sahadan;
Önüm bir yokuş, hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben inatla, sabırla.

Bu yol böyle çıkmakta bir minbere;
Yörem bir mezarlıktı heybet veren
Göğünden gülümserdi al bir güneş...

Ve geçtim iyimser adımlarla ben
Demin mustarip geçtiğim sahadan;
Yolum aynı şey : hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben vakur, müjdeci.

Geçerdim basıp birtakım izlere;
Eğildim biraz dikkat ettim yere;
O izler benim, hep benim izlerimdi.

DÜN GECE

Sâhil zılâm içinde; donuk bir parıltı var
Yalnız şu birkaç evde; birazdan siner, batar
Onlar da, hep karanlık olur; bir kalın nikâb
Örter birer birer
Gündüz hayâtının bütün evsâhını... Beşer
Bilmem ki hangi seyyiesinden edip hicâb,
Zulmetle perdeler o likaa-yı siyâhını...

Sen, ey semâya ma'kes-i reyyân olan deniz,
Kanlarla, lâşelerle bulanmaz meyâhını
Gönder, şu paslı çehreyi silsin, biraz temiz
Bir yüzle belki bir iki gün süslenip hayat,
İğrenmez âdemoğlunu gördükçe kâinat.
Gönder, şu dalgalar yıkasın şeyn-i hilkati...
Lâkin hayır, senin ne umûrun? Bu hizmeti
Senden ne hakla bekliyorum?... Sen, güzel deniz,
Hissiz, vazîfesiz,
Her günki inşirâhına dal; çırpın, oyna, ak;
Sâfi köpüklerin, o ipek saçların, bırak,
Sarsın hayâl ü rûhu; sarılsın, kucaklasın
Hülyâ-yi aşk ü san'atı zümrüt kanatların!

Bâzen bu muhteşem geceler, sen derin derin
Başlarsın ihtizâzına bir erganun gibi;
Birden cevânibi
İntâk edip sedâ, duyulur gizli bir enîn.

DÜN GECE

Sahil karanlık içre; donuk bir parıltı var
Yalnız şu birkaç evde. Birazdan siner, batar
Onlar da, hep karanlık olur; bir kalın peçe
Örter birer birer
Gündüz yaşantısındaki kir pasları.. Kişi
Bilmem ki hangi bir günahından duyup utanç,
Saklar o simsiyah yüzünü hep karanlığa...

Sen, ey semaya yansıyan engin, doyuk deniz,
Kanlarla, laşelerle bulanmaz sular'nı sen
Gönder, şu paslı çehreyi silsin; biraz temiz
Bir yüzle belki bir iki gün süslenip hayat,
İğrenmez insanoğlunu gördükçe evren.
Gönder, şu dalgalar yıkasın huyca kirleri...
Lakin hayır, senin ne umurun?.. Bu hizmeti
Senden ne hakla bekliyorum?.. Sen, güzel deniz,
Hissiz, vazifesiz,
Her günkü zevk ve keyfine dal; çırpın, oyna, ak;
Akpak köpüklerin, o ipek saçların, bırak,
Sarsın hayal ve ruhu; sarılsın, kucaklasın
Sanat ve aşk hayalini zümrüt kanatların;

Bazan bu tanrısal geceler, sen derin derin
Başlarsın iççekişlere bir erganun gibi;
Bir anda dört yanı
Dillendirip sesin duyulur gizli bir inim.

Sâhil gunûde kitle-i deycûr, ufuk abûs;
Gök pür-sehâb u zıll, ona sen mehbit-i ükûs...
Gergin kanatlariyle muazzam birer ukaab
Tecsîm eden bulutlar o mevvâc ü pür-şitâb
Sathında parça parça yüzer, titreşir, söner;
Gönlüm sanır : emelleri... ulvî, küşâde-per,
Mağrûr, azîm emelleri kalb-i hamiyyetin
Pîşinde intihâr ediyor zulm ü zilletin!

Sahil uyuklayan kara bir kitle, gök çatık;
Hep gölge, hep bulut dolu; sen aynasın ona...
Gergin kanatlarıyla büyük, dev birer kuşa
Benzer bulutlar orda, atılgan ve dalgalı
Sathında, parça parça yüzer, titreşir, söner;
Gönlüm sanır : emelleri... yüksek, kanat açık,
Mağrur, yücel emelleri vicdanlı kalblerin,
Önünde intihar ediyor alçalışların!

SABAH OLURSA...

Bu memlekette de bir gün sabâh olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nâsiye-i
Mukadderâtı kavî bir elin kavî, muhyî
Bir ihtizâz-ı temâsiyle silkinip şu donuk,
Şu paslı çehre-i millet biraz gülerse... O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayâta pek ölgün
Bir irtibâtım olur şüphesiz; o gün benden
Umîdi kes, beni kötrüm ve boş muhîtimde
Merâretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni mâzîye çekmek ister; sen
Bütün hüviyyet ü uzviyyetinle âtîsin :
Terennüm eyliyor el'an kulaklarımda sesin.

Evet, sabah olacaktır, sabâh olur, geceler
Tulû'-ı haşre kadar sürmez; âkıbet bu semâ,
Bu mâi gök size bir gün acır; melûl olma.
Hayata neş'e güneştir, melâl içinde beşer
Çürür bizim gibi... Siz, ey fezâ-yı ferdânın
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Ufukların ebedî iştiyâkı var nûra.
Tenevvür... asrımızın işte rûh-ı âmâli;
Silin bulutları, silkin zılâl-i ehvâli,
Ziyâ içinde koşun bir halâs-ı meşkûra.
Ümîdimiz bu : ölürsek de biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!

SABAH OLURSA...

Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen alınyazısı
Dirençli, dinç bir elin güçlü, canlılık verici
Dokunmasındaki titremle silkinip, şu donuk,
Şu paslanan yüzü halkın biraz gülerse... – O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayatla pek ölgün,
Pek az ilişkim olur kuşkusuz; – o gün benden
Ümidi kes; beni köt'rüm ve boş muhitimde
Bütün acımla unut; çünki kör, topal, tükenik
Bakışlarım seni geçmişte görmek ister; sen
Bütün etin kemiğin, kimliğinle yarinsın :
Ve şarkılar gibi hep hep kulaklarımda sesin..

Evet, sabah olacaktır, sabah olur, geceler
Geçer, kıyametedek sürmez; en sonunda bu gök
Bu mavi gök size bir gün acır; usanma sakın.
Hayata neşe güneştir, usanç içinde kişi
Çürür bizim gibi... Siz, ey yarın uzaylarının
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Tükenmez özlemi vardır ufukların ışığa,
Işık, ışık... Bugünün işte ruhu, özlemi bu;
Silin bulutları, silkin o korku gölgesini,
Koşun ışıklar içinden o kutlu kurtuluşa.
Ümidimiz bu : ölürsek de biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!

MÂZÎ.. ÂTÎ

Mâzî... O şimdi gölge iken şimdi zî-hayat
Bir cism olan; o şimdi ölen, şimdi canlanan
Mevcûd; evet, o dalga, o girdâb-ı hâtırât
İnsan için nedir?.. Evet, insan ki doğmadan
Ölmekle uğraşır ve bu takdîre katlanır,
Mâzîde bir taayyûnü hâiz midir?.. Hayır.

Ölmek hayâtı tâzelemektir : Biz ölmesek
Efkâr ölür; hayât-ı beşer şahs-ı fikretin
Bir cümle-i tekâmülü... Her fikr müşterek
Bir sadmedir, onunla kımıldar bu hey'etin
Zerrât-ı bî-nihâyesi, zerrât-ı nâimi;
Kevnin, hulâsa, fikr-i beşerdir munazzimi.

Mâzîde kaabil olsa taayyün, bekaa, sübût,
Âtî nasıl hayâl edilir?.. Bir zekâ-şiken
Durgunluk ihtinâk-ı melûliyle pür-sükût,
Ancak tenebbüt eyleyen, ancak pinekleyen,
Mensûh u münhasif, mütenahnih, ateh-likaa
Bir varlık... İşte çehre-i mâzî-i zî-bekaa

Mâzî, o bir muallim, o bir pîr, o bir peder,
Hâlin tutup sinirli elinden, ağır, sabûr,
Âtîye doğru yedmeli... Âtî, o pür-seher
Bir ufk-ı muhtecip ki füyûzâta mehd-i nûr,
Efkâr için sipihr-i teâli bilinmeli;
Âtî çıkınca ortaya mâzî silinmeli.

GEÇMİŞ... GELECEK

Geçmiş... O şimdi gölge iken şimdi canlı bir
Varlık olan; o şimdi ölen, şimdi canlanan
Varlık; evet o dalga, o girdabı anmanın
İnsan için nedir?.. Evet insan ki doğmadan
Ölmekle uğraşır, ve bu kör bahta katlanır,
Geçmişte durmasında gerek var mıdır?.. Hayır.

Ölmek hayatı tazelemektir : Biz ölmesek
Düşler ölür; hayat düşünen insanoğlunun
Olgunluğuyla bir tüm o... Her birleşik fikir
Bir sarsıdır, onunla kımıldar bu toplumun
Sonsuz atomları, uyuyan parçacıkları;
Dünyamızın, özetle, fikirdir düzencisi.

Geçmişte kabil olsa duruş, saplanış, kalış,
Yarın nasıl hayal edilir?.. Aklı mahveden
Durgunluğun usancı ile tıknefes, susuk,
Ancak bir ot misali biten, hep pinekleyen,
Bitkin, bunak, pırıltılı, solgun suratlı bir
Varlık... Bu işte arda kalan geçmişin yüzü.

Geçmiş, o bir eğitmen, o bir pîr, o bir baba,
Halin tutup sinirli elinden, sabırlı, ağır,
Bir ufka doğru yedmeli... Gelecek şafak dolu
Bir saklı gök ki bolluğa aydın beşik; o gök,
Fikrin kanatlar açtığı bir gök bilinmeli;
Gelecek çıkınca ortaya geçmiş silinmeli.

SİS

Sarmış yine âfâkını bir dûd-i muannid,
Bir zulmet-i beyzâ ki peyâpey mütezâyid.
Tazyîkının altında silinmiş gibi eşbâh,
Bir tozlu kesâfetten ibâret bütün elvâh;
Bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar
Dikkatle nüfûz eyleyemez gavrına, korkar.
Lâkin sana lâyık bu derin sütre-i muzlim,
Lâyık bu tesettür sana, ey sahn-ı mezâlim!
Ey sahn-ı mezâlim... Evet, ey sahne-i garrâ,
Ey sahne-i zî-şa'şa'a-î hâile-pîra!
Ey şâ'şa'anın, kevkebenin mehdi, mezârı;
Şarkın ezelî hâkime-i câzibedârı;
Ey kanlı muhabbetleri bî-lerziş-i nefret
Perverde eden sîne-i meshûf-ı sefâhet;
Ey Marmara'nın mâi derâguuşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde;
Ey köhne Bizans, ey koca fertût-ı müsahhir,
Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;
Hüsnünde henüz tâzeliğin sihri hüveydâ,
Hâlâ titirer üstüne enzâr-ı temâşâ.
Hâriçten, uzaktan açılan gözlere süzgün
Çeşmân-ı kebûdunla ne mûnis görünürsün!
Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis;
Üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his.
Te'sîs olunurken daha, bir dest-i hiyânet
Bünyânına katmış gibi zehrâbe-i lâ'net!
Hep levs-i riyâ dalgalanır zerrelerinde,
Bir zerre-i safvet bulamazsın içerinde;
Hep levs-i riya, levs-i haset, levs-i teneffu';

SİS

Sarmış yine ufuklarını inatçı bir sis,
Bir akça karanlık ki bu gitgide artan.
Basıncının altında silinmiş gibi her şey,
Bir tozlu ve görkemli yoğunluk ki bakışlar
Dikkatle işleyemez derinliğine, korkar;
Ama layık sana bu karanlık, derin örtü,
Layık bu örtünüş sana, ey sahnesi zulmün!
Ey sahnesi zulmün... Evet, ey sahnesi her gösterişin,
Ey facialarla bezenmiş parıltılarla dolu sahne!
Ey parlaklığın, gösterişin beşiği ve mezarı;
Doğunun ezelden beri hep gözalan kraliçesi;
Ey kanlı sevgileri tiksinmeden, ürpermeden
Besleyip büyüten zevk düşkünü göğüs,
Ey Marmara'nın mavi kucağında
Ölmüş gibi dalgın uyuyan canlı yığın;
Ey köhne Bizans, ey koca gözbağıcı bunak,
Ey bin kocadan arta kalan kız gibi dul
Hâlâ güzelliğinde tazeliğin büyüsü var,
Hâlâ titrer üstüne bütün gözler senin.
Dışardan, uzaktan açılan bakışlara süzgün
Mavi gözlerinle ne uysal görünürsün.
Uysal, fakat en kirli kadınlar gibi uysal;
Üstünde coşan gözyaşının hepsine hissiz.
Temelin atılırken daha bir hayın el
Yapına zehirli bir lanet suyu katmış sanki!
Bir sahtecilik kiri dalgalanır zerrelerinde,
Bir zerre temizlik bulamazsın içerinde;
Hep sahteliğin, hep hasedin, hep çıkarın kirliliği;

Yalnız bu... ve yalnız bunun ümmid-i tereffu'.
Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü dirahşân?
Örtün, evet ey haile... Örtün, evet ey şehr;
Örtün ve müebbed uyu, ey fâcire-î dehr!..
Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
Kaatil kuleler, kal'alı, zindanlı saraylar;
Ey dalıme-i mersûs-i havâtır, ulu ma'bed;
Ey gurre sütunlar ki birer dîv-i mukayyed,
Mâzileri âtîlere nakletmeğe me'mûr;
Ey dişleri düşmüş, sırıtan kaafile-î sûr;
Ey kubbeler, ey şanlı mebânî-yi münâcât;
Ey doğruluğun mahmil-i ezkârı minârat.
Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin zıll-ı siyâhında birer yer
Te'mîn edebilmiş nice bin sâil-i sâbır :
"Geçmişlere rahmet!" diyen elvâh-ı mekaabir;
Ey türbeler, ey her biri pür-velvele bir yâd
Îkaaz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
Ey ma'reke-î tıyn ü gubâr eski sokaklar;
Ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
Vîrâneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ :
Ey kapkara damlarla birer mâtem-i berpâ
Temsîl eden âsûde ve fersûde mesâkin;
Ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa mavtin
Gamdîde ocaklar ki merâretle somurtmuş,
Yıllarca zamandan beri tütmek ne... unutmuş;
Ey mîdelerin, zehr-i tekaazası önünde
Her zilleti bel'eyliyen efvâh-ı kadîde;
Ey fazl-ı tabîatle en âmâde ve mün'im
Bir fıtrata makrûn iken aç, âtıl ü âkim;
Her nîmeti, her fazlı, hep esbâb-ı rehâyı

Yalnız bu... ve yalnız bunun yükselme ümidi.
Milyonla barındırdığın cesetler arasından
Kaç tane alın vardır çıkacak pak ve ışıklı?
Örtün, evet ey facia... Örtün, evet ey kent;
Örtün, ve de sonsuz uyu, evrensel orospu.
Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
Kaatil kuleler, kaleli, zindanlı saraylar;
Ey anıların kurşun kaplı türbesi, ulu tapınak;
Ey mağrur sütunlar ki bağlı birer dev,
Geçmişleri geleceklere anlatmaya memur;
Ey dişleri düşmüş sırıtan sur kafilesi;
Ey kubbeler, ey şanlı yapıtlar, dualar için;
Ey doğruluğun sözlerini taşıyan minareler.
Ey damları çökmüş medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin siyah gölgesinde birer yer
Tutabilmiş nice bin sabırlı dilenci :
"Geçmişlere rahmet!" diyen mezar taşları;
Ey türbeler, ey her biri velveleli bir yad
Uyandırarak sessiz soluksuz uyuyan atalar;
Ey çamurla tozun savaştığı eski sokaklar;
Ey her açılan gediğinden bir olay sayıklar
Viraneler, ey it kopuğun uyuyup pıstuğu yerler;
Ey kapkara damlarla ayakta birer yası
Temsil eden tasasız, çürük çarık evler;
Ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa yurt
Gamlı ocaklar ki somurtmuş acılarla,
Yıllarca zamandan beri tütmek ne... unutmuş;
Ey midelerin sıkboğaz zehri önünde
Her tür adiliği yutmakta olan kupkuru ağızlar;
Ey Doğa'nın bağışıyla en hazır, en nimet verici
Yaratılmışken aç, tembel ve kısır;
Her nimeti, her lutfu, kurtuluşun bütün nedenlerini

Gökten dilenen züll-i tevekkül ki... mürâyî!
Ey savt-ı kilâb, ey şeref-î nutk ile mümtaz
İnsanda şu nankörlüğü tel'în eden âvâz;
Ey girye-i bî-fâide, ey hande-i zehrîn,
Ey nâtıka-î acz ü elem, nazra-i nefrin;
Ey cevf-i esâtîre düşen hâtıra : nâmus;
Ey kıble-yi ikbâle çıkan yol : reh-i pâbûs;
Ey havf-ı müsellah ki, hasârâtına râci'
Öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâli';
Ey şahsa masûniyyet ü hürriyete makrun
Bir hakk-ı teneffüs veren efsâne-i kaanun;
Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,
Ey mahkemelerden mütemâdî sürülen hak;
Ey savlet-i evhâm ile bî-tâb-ı tahassüs
Vicdanlara temdîd edilen gûş-i tecessüs;
Ey bîm-i tecessüsle kilitlenmiş ağızlar;
Ey şöhret-i milliye ki mebgûz ü muhakkar;
Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-ı siyâsî;
Ey behre-i fazl ü ebed, ey çehre-i münsî;
Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeğe me'lûf
Eşrâf ü tevâbi', koca bir unsur-ı ma'rûf;
Ey re's-i fürûberde, ki akpak, fakat iğrenç;
Ey taze kadın, ey onu ta'kîbe koşan genç;
Ey mâder-i hicranzede, ey hemser-i muğber;
Ey kimsesiz, âvare çocuklar.. hele sizler,
Hele sizler...

Örtün, evet ey hâile... Örtün, evet ey şehr;
Örtün ve müebbed uyu, ey fâcire-î dehr!...

Gökten dilenen adi boyun eğme... iki yüzlü gidi!
Ey köpek sesleri, ey konuşma onuruyla seçilmiş
İnsanda şu nankörlüğü lanetleyen haykırmalar;
Ey faydası yok gözyaşları, ey acı gülmeler;
Ey dertten ve acizden yakınan sözler, kinli bakışlar;
Ey efsane boşluğuna yuvarlanmış anı : namus;
Ey ikbal kıblesine çıkan yol : ayak öpme;
Ey eli silahlı korku, ki ettiğin kötülükler yüzündendir,
Öksüz, dul ağızlardaki her yakınış talihten;
Ey kişiye dokunulmazlık ve özgürlüğe benzer
Bir soluk alma hakkı veren kanun masalı;
Ey gerçekleşemez vaat, ey ebedi ve mutlak yalan,
Ey mahkemelerden birtevi sürülen hak;
Ey kuruntular saldırısıyla duygusallık gücü gitmiş
Vicdanlara dek uzatılmış hafiye kulakları;
Ey işitilmek korkusuyla kilitlenmiş ağızlar;
Ey hor görülen, kin duyulan ulusallık ünü;
Ey kılıç ve kalem, ey iki siyasal mahkûm;
Ey erdem ve edepten pay alanlar, unutulmuş yüzler;
Ey korku yükünden iki büklüm gezer olmuş
Eşraf ve bütün halk, o ün almış koca toplum;
Ey önüne eğilmiş baş, ki akpak fakat iğrenç;
Ey taze kadın, ey onu taakibe koşan genç;
Ey hicranla vurulmuş ana, ey küskün duran eş;
Ey kimsesiz, avare çocuklar... hele sizler,
Hele sizler...

Örtün, evet, ey facia... Örtün, evet, ey kent;
Örtün, ve de sonsuz uyu, evrensel orospu!..

RÜCÛ

Hayır, hayır, sana râcî değil bu tel'înat,
Bütün bu levm ü teellüm, bu ibtikâ-yı hayat.
Hayât-ı milleti tâ'zib eden, muhakkar eden,
Çamurlayan ne kadar levs varsa hep birden
Kucaklamış, taşımış bir muhîte âitti;
O mel'ânet gecesinden uzaktayız şimdi.
Karıştı leyl-i musîbet leyâl-i nisyâna
Açıldı gözlerimiz bir sabâh-ı rahşâna.
Sen, ey muhît-i teceddüt, o leyl-i menhûsun
Seninle nisbeti yok; sen şereflisin, ulusun.
Ne sis yüzünde, ne zül; bil'akis sefâ ve vakar;
Doğan güneş gibi safî bir infilâkın var.
Ufukların bütün enzârı sende, pür-hayret;
Bugün senin medeniyyet, müsâlemet, safvet,
Adâlet istiyen avâz-ı hak-nümûnunla
Bugün senin harekâtın veya sükûnunla
Takarrur eyliyecektir huzûr-ı istikbal;
Senin selâmet-i fikrin demek selâmet-i hal!
Güzel düşün, iyi hisset, yanılma, aldanma;
Ne varsa doğrudadır, doğruluk şaşar sanma.
Koş ittihâda, terakkîye, sa'ye, ikbâle;
Fakat unutma ki yol intizâm-ı meşyetle
Yakınlaşır, kısalır... Doğru at adımlarını;
Düşün : bugünki adımlar hazırlıyor yarını!
Ve siz, ey ordumuzun anlı şanlı efrâdı,
Siz ey güzel vatanın bergûzîde evlâdı,
Siz ey küşâde alınlar, güzîde vicdanlar,

GERİALIŞ

Hayır, hayır, sana döngün değil bu lanetler,
Bu yermeler, bu yaşamdan yakınmalar, tasalar,
Hayatı, millete bir derd eden, ezen ulusu,
Çamurlayan ne kadar kir varsa hep birden
Kucaklayıp taşımış çevrelerle ilgindi;
O melanet gecesinden uzaktayız şimdi.
Karıştı geçmişe gitti, bela saçan o gece,
Açıldı gözlerimiz bir parıl parıl sabaha.
Sen, ey yeniyle gelen çevre, yok, o pis gecenin
Seninle ilgisi yok; sen, onurlusun, ulusun.
Ne sis yüzünde ne kir, bilakis kıvanç ve güven;
Doğan güneş gibi, salt fışkırıp saçılman var.
Bütün bakışları, şaşkıyla, sende dünyanın;
Bugün senin medeniyet, barışçılık, arılık,
Adalet isteyen haktan gelir bağırmanla,
Bugün senin tutumun, davranış, sükûnunla
Kararlaşır olacaktır huzuru, bil, yarının!
Senin düşüncen esen oldu muydu, hal düzelir!
Güzel düşün, iyi duy, hiç yanılma, aldanma;
Ne varsa doğrudadır, doğruluk şaşar sanma.
Atıl ilerleyişe, birliğe, çalışmalara;
Fakat unutma ki yol hep düzenli gitmekle
Yakınlaşır, kısalır... Doğru at adımlarını;
Düşün; bugünki adımlar hazırlıyor yarını!
Ve siz, ey ordumuzun anlı şanlı erleri, siz
Siz ey güzel vatanın en seçilme evladı,
Siz ey açık ak alınlar, ve seçme vicdanlar,

Siz ey yürekli, ve arslan yürekli insanlar!
İçimde şimdi ne hisler, nasıl temennîler,
Ne neş'eler coşuyor, bilseniz; ne vecd-âver
Terâneler coşuyor... Bunların hakîr ü güzin,
Meâli, şi'ri, sünûhâtı, rûhu, lâfzı sizin;
Sizin, ne varsa sizin, hepsi hepsi hepsi sizin!

Siz ey yürekli, ve arslan yürekli insanlar!
İçimde şimdi ne hisler, nasıl dileklerle
Ne neşeler coşuyor, bilseniz; ne coşkunca
Şiir ve şarkılar... Ah, bunların düşük ve seçik
Bütün esinti, fikir, söz, şiir ve ruhu sizin
Sizin, ne varsa sizin, hepsi hepsi hepsi sizin!

MART

Câmit nazarlariyle, soğuk çehresiyle kış
Ayrılmak istiyor, fakat ayrılmıyor gibi;
Örter, açar, bakar, yine örter sehâibi...
Birçok sürer bu rengi tereddüd, bu nazlanış.

Kuşlar, zavallı yavrucağızlar bu cilveden
Sersemlenir, tahassun ederler saçaklara;
Her lâhza bir tehavvül-i bâridle manzara
Bir lâhza önce aldanarak inkişâf eden

Ezhâra dehşet-âver olur; şimdi mübtesem
Bir nazra, şimdi giryeli bir çehre-i melâl;
Bir ân-ı ferd içinde meserret ve infiâl.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki mürtesem
En nazlı hatlarında huşûnet alâimi...
Hırçın, sinirli bir kadının hâl-i dâimi.

MART

Donmuş bakışlarıyla, soğuk sert yüzüyle kış
Ayrılmak istiyor fakat ayrılmıyor gibi;
Örter, açar, bakar, yine örter bulutları...
Birçok sürer bu renkli tereddüt, bu nazlanış.

Kuşlar, zavallı yavrucağızlar bu cilveden
Sersemlenir, hemen sığınırlar saçaklara;
Her dakka bir soğuk değişiklikle manzara
Bir dakka önce aldanıp açmış çiçekleri

Dehşetle titretir; – adı Mart – şimdi bir gülen
Gözdür bu, şimdi ağlayacak bir kederli yüz;
Bir ancığın içinde sevinmek ve ağlamak.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki yansıyor
En nazlı hatlarında haşinlik belirtisi...
Hırçın, sinirli bir kadının günlük halleri.

NÎSAN

Çiçekli bir dala konmuş kanatlı bir hülyâ...
Kalem, bahârı bu tasvîr-i sâde nakşiyle
Hülâsa eylemek ister; ve nâgihan peydâ
Vüreykalardaki şermende bir tehâşiyle
Eder bu cür'et-i âvâresinden istihyâ.

Hakîkaten o ne hengâme-î teceddüttür
Ki dallariyle, semâsiyle, kuşlariyle bütün
Şu köhne toprağı tervîh eder; kışın daha dün
Elinde hırpalanırken, bakarsınız ki bugün
Bir inbisât-ı müzehherle hep tabîat pür.

Sular akar, kuzular oynaşır; sefâsından
Hayâtı raksediyor zannedersiniz; eshâr
Olur tele'lü-i bârân içinde hande-feşan
Bu ibtisâm ile gûyâ, şüküfte rûh-i bahâr,
Lebinde bir sarı nîlûferin doğar Nisan.

NİSAN

Çiçekli bir dala konmuş kanatlı bir hülya...
Kalem, baharı bu sade nakışlı tasvirle
Çizip özetlemek ister; ve ansızın görünen
Filizlerin o çekingen, utançlı haliyle
Durup kalır başıboş cüretinden ar duyarak.

Hakikaten o nasıl bir uyanma coşkusudur
Ki dallarıyla, ki gökyüzleriyle, kuşlarla
Şu köhne toprağı koklandırır; kışın daha dün
Elinde hırpalanırken, bakarsınız ki bugün
Çiçek çiçek doluşup yaylamış tabiat hep.

Sular akar, kuzular oynaşır; safasından
Yaşantı dans ediyor zannedersiniz; seherler
Parıltısında yağan yağmurun, gülümserler.
Bu gülmelerle uyanmışça ilkbahar ruhu,
Dudağ'nda bir sarı nilüferin doğar Nisan.

OCAK

Yine kar... Bir sükân-ı câmidle
Yine her yer melûl ü mevt-âlûd
Bir donuk perde, bir nikaab-ı anûd
Saklıyor çehre-î semâvâtı
Beşerin çeşm-i ibtihâlinden;
Beşerin nazra-î münâcâtı
Titriyor bir hirâs-ı bâridle
O donuk perdenin zılâlinden.

İşte üryân ü zâr ü müstağrak
İki timsâli fakr-ı meş'ûmun...
– Her yanında şu levh-i mağmûmun
Akıyor dalga dalga reng-i memât! –
İki âciz kadîd-i lerzende,
İki mat'ûn-ı şekvekâr-ı hayat,
Çatlamış elleriyle yoklayarak
Arıyorlar hayâtı mezbelede.

OCAK

Yine kar... Bir donuk susuklukla
Yine her yer kederli, ölmüşçe;
Bir donuk perde, bir inatlı peçe
Kapıyor göklerin güzel yüzünü
İnsanın yalvaran bakışlarına;
İnsanın yalvaran bakışları da
Titriyor hep soğuk bir ürküyle
O donuk perdenin karanlığ'ndan,

İşte inler, cıbıl, dalıp gitmiş
İki örnek uğursuz açlıktan...
– Her yanında şu gamlı manzaranın
Bir ölüm rengi dalga dalga akan! –
İki aciz kadavracık, titrek,
İki küskün, yaşantıdan koğulan,
Çatlamış elleriyle yoklayarak
Arıyorlar hayatı çöplükte.

AYRILMAM

Bir siyâh inci, pür-emel, saçının
Nazlı kıvrımlarında saklanıyor,
Büyüyor kâh, kâh ufaklanıyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın :
İnci olsam denizden ayrılmam!

Sarı bir gül ipekli korsajının
Nefha-î lerzişiyle gaşyoluyor,
Orda mes'ûd ü müptesim soluyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın :
Ben gül olsam filizden ayrılmam!

Umk-ı sâfiyyetinde çeşmânın
Bana bir başka inci arzediyor,
"Bendedir güllerin lâtîfi!" diyor...
Ey güzel gözler, işte siz inanın :
Ölürüm ben de sizden ayrılmam!

AYRILMAM

Bir siyah inci, bin heves, saçının
Nazlı kıvrımlarında saklanıyor,
Büyüyor kâh, kâh ufaklanıyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın :
İnci olsam denizden ayrılmam.

Sarı bir gül ipekli korsajının
Hoş kokan titreyişleriyle bayık,
Orda mutsul, gülümseyip soluyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın :
Ben gül olsam filizden ayrılmam.

Saf derinliklerinde gözlerin
Bana bir başka inci yansıtıyor,
"Bendedir güllerin latifi!" diyor...
Ey güzel gözler, işte siz inanın,
Ölürüm ben de sizden ayrılmam.

SENİN YERİNDE

Senin yerinde olaydım, güzel çocuk, bilsen
Neler yapardım ben,
Neler yapardım o müphem nazarlı gözlerle...

Senin yerinde olaydım, o hüsn-i esmerle,
O tâzelikle, o şûh
Edâ-yı hâr-ı şebâbınla, pür-harâret-i rûh,

Bütün gönülleri meshûr-ı iştiyâkım eder,
Ve bî-sebep muğber,
Uzaklaşırdım... O bîçâre kalpler o zaman

Muhabbetimle, firâkımla mübtehil, nâlân
Sönüp giderlerken
Durur gülerdim uzaktan, semâ-yı hüsnümden.

Senin yerinde olaydım, bütün şümûs-i garâm,
Zebûn ü bî-ârâm,
Dönerdi titreşerek pîş-i iğtirârımda;

Senin yerinde olaydım, leb-î vekaarımda
Ölür de bûselerim,
Huzûz-ı aşkına olmazdı kimsenin hâdim.

Yazık değil mi fakat nazlı bir vücûd-ı melek
Sevilmeden ölmek?..
Senin yerinde olaydım, hayır, severdim ben;

Ve kendi hüsnümü başlardım önce sevmekten.
Bu rûh için bir hak :
Biraz da kendini sevmek değil midir yaşamak!

SENİN YERİNDE

Senin yerinde olaydım, güzel çocuk, bilsen
Neler yapardım ben,
Neler yapardım o belirsiz bakan gözlerle...

Senin yerinde olaydım, o esmer güzellik,
O tazelikle, o şuh
Ateşli gençlikle, o sımsıcak ruhla,

Bütün gönülleri hayran eder, büyüler,
Ve nedensiz küsüp
Uzaklaşırdım... O biçare kalpler o zaman

Sevgimle, yokluğumla ağlaşıp yalvararak
Sönüp giderlerken
Durur gülerdim uzaktan, güzellik göğümden.

Senin yerinde olaydım, tüm aşk güneşleri
Tutsak ve duraksız,
Dönerdi titreşerek gururum etrafında.

Senin yerinde olaydım, kendi dudaklarımda
Ölür de öpmelerim,
Kimsenin sevgi hazzına hizmet etmezdi.

Yazık değil mi fakat nazlı bir melek vücudu
Sevilmeden ölsün?..
Senin yerinde olaydım, hayır, severdim ben;

Ve kendi güzelliğimi başlardım ilk, sevmekten.
Bu ruh için bir hak :
Biraz da kendini sevmek değil midir yaşamak!

II

HALÛK'UN DEFTERİ
nden

BİR TASVİR ÖNÜNDE

Güldün, bu mehâbet seni güldürdü; o kaşlar,
Bir ok gibi âteşli nazarlarla müsellâh
Gözler, o bakırdan göğüs, atlar
Bir kaplanın evzâı kadar tîz ü mücennah
Etvâr-ı levendâne, o bâzû-yi gazanfer
Âsâbını oynattı... Bu irsî ve cibillî
Necdet sana bir cedd-i ba'îdin şeref-âver
Bir tuhfesidir; sen bu cerî hûn-i asîli
İnsanlığı ihya için îsar edeceksin;
Hak bellediğin bir yola yalnız gideceksin!

BİR RESİM ÖNÜNDE

Güldün, bu kasılmak seni güldürdü; o kaşlar,
Bir ok gibi ateşli bakışlarla donanmış
Gözler, o bakırdan göğüs, atlar vaziyette
Bir kaplanın endamı kadar tez ve kanatlı
Görkemli tavırlarla ve arslan bazularla
Asabını oynattı... Bu soydan ve doğuştan
Mertlik sana taa ilk atalardan, ve onursal
Bir armağan; elbet bu yiğit, has kanı bir gün
İnsanlığa can vermek için harcayacaksın;
Hak bellediğin bir yola yalnız gideceksin!

ZELZELE

Binüçyüzondu... Henüz dün bu köhne izbeye sen
Misâfir olmuştun,
Ki, hep sinirli ve hummâlı hastalar gibi yer
Birden
İçin için ve uzun
Bir ihtilâc ile çırpındı, kırdı, yıktı... Keder
Ve korku yüzleri soldurdu; evler, âileler
Birer döküntü; kalanlar bütün ezik, kurada;
Bir inkisâr-huşû' en şerefli başlarda,
Minareler bile ser-
Be-zemin
Beşer bu sadme-i meş'ûma böyle uğrar da
Biraz tenebbüh eder.
Biraz tenebbüh için bin belâ... Ne ders-i haşin!

*

Sen işte böyle siyah günlerin misâfirisin,
Hayâtın elbette
Kolay ve neş'e-fezâ bir seyâhat olmıyacak;
Lâkin
Bu tîh-i mihnette
Kolay ve neş'e-fezâ bir seyâhatin ancak
Hayâli vardır; uzak bir serâb için koşmak
Nihâyetinde yorulmak, ve boş yorulmaktır;
Hayatı dîv-i hakîkatle çarpışan kazanır;
Zafer biraz da hasar
İster;
Koşan cihâd-ı maâlîye şanlı, lâkin ağır,
Mahûf adımlar atar,
Önünde zelzeleler, arkasında zelzeleler!

DEPREM

Bin üç yüz ondu... Henüz dün bu köhne izbeye sen
Misafir olmuştun,
Ki hep sinirli ve ateşli hastalar gibi yer
Birden
İçin için ve uzun
Seğirmelerle çırpındı, kırdı, yıktı... Keder
Ve korku yüzleri soldurdu; evler, aileler
Birer döküntü; kalanlar bütün ezik, kurada;
Bir alçalış, bükülüş en onurlu başlarda,
Minareler bile yer-
Le bir.
Adam bu sarsıya uğrar da kâh uğursuzca
Biraz biraz uyanır.
Biraz uyanma için bin bela... Ne kaskatı ders!

*

Sen işte böyle çetin günlerin misafirisin,
Yaşantın elbette
Kolay ve neşe verir bir gezinti olmayacak;
Lakin
Bu dert çölünde
Kolay ve neşe veren bir gezintinin ancak
Hayali vardır; uzak bir serap için koşmak
Ve en sonunda yorulmak, ve boş yorulmaktır;
Hayatı, dev gibi gerçekle çarpışan kazanır;
Zafer biraz da yıkım
İster;
Koşan yüceltici bir cenge şanlı, lakin ağır
Yaman adımlar atar,
Önünde depremler, arkasında depremler.

ŞEHRÂYİN

19 Ağustos 1315

Yine biz simsiyah... Bütün Bosfor
Heyecanlar, ziyâlar, alkışlar,
Neş'eler, nâğralarla çalkanıyor.

Her ağustos bu infilâk-ı mesâr;
Sanki yıllarca kayd içinde iken
Zincirinden kaçan, ve mest-i firâr,

O çalınmış ferâğ-ı ânîden
Her sefâsiyle istifâde için
Türlü yollar, vesîleler düşünen

Bir esîrin, esîr-i pür-ye'sin
Mütehevvir neşât-ı serşârı...
İşte bir dümbelek, düdük, ve demin

Kıyıdan sallanıp geçen haşarı
Serserînin içinde hopladığı
Kayık; al, mor, turuncu, mâvi, sarı,

Bütün elvân bu muhteşem kayığı
Kuzahî bir ziyâya garketmiş.
İşte bir muş, başında bir çalgı;

Bir yığın sandal, orta yerde geniş
Süslü bir tekne; hepsi nurânur.
O ne rindâne, âşıkaane geçiş...

DONANMA

19 Ağustos 1315

Yine biz simsiyah... Bütün bosfor
Heyecanlar, ışıklar, alkışlar
Neşeler, naralarla çalkanıyor.

Her ağustos bu neşe patlaması;
Sanki yıllarca bağlı durmuşken
Zincirinden kaçan, kaçıştan mest,

O çalınmış çabuk ferahlıktan
Her sefasıyla faydalanmak için
Türlü yollar, bahaneler düşünen

Tutsağın, bir ümidi yok tutsağ'n
Kızgın, azgın, taşan sevinmesi bu...
İşte bir dümbelek, düdük, ve demin

Kıyıdan sallanıp geçen haşarı
Serserinin içinde hopladığı
Kayık; al, mor, turuncu, mavi, sarı,

Her çeşit renk bu muhteşem kayığı
Sanki bir gökkuşağ' olup sarmış.
İşte bir muş, başında bir çalgı;

Bir yığın sandal, orta yerde geniş
Süslü bir tekne, hepsi nuranur.
O ne rindane, âşıkane geçiş...

Rehgüzârında mevceler meshûr,
Mütelâşî bir ihtizâz-ı sürûr,
Sanır insan ki bir hakîkî sûr.

*

Her taraf neş'e, her taraf heyecan;
Yalılar, dağlar âsûmana kadar
Bütün eşbâh-ı şeb celî, tâbân

Bir şetâret içinde; yıldızlar
Gökten i'lân-ı ibtihâc ediyor;
Hele mehtâb, onun da bayramı var

Zannedersin; hep imtizâc ediyor
Yer gök izhâr-ı şâdkâmîde,
Sanki yer gökle izdivâc ediyor.

Şu büyük cünbüş-î umûmîde
Yine biz yaslı, bizde bir şeb-i târ :
Ne sönük bir hayâl-i ümmîde

Benzeyen gizli bir tenevvür var,
Ne küçük bir pırıltı, bir şebtâb;
Koca ev sanki bir gunûde mezar.

Hayır, ıssız değil bu dâr-ı harâb;
Yaşayan var, ziyâ da var, ancak
Pek seçilmez yerinde, pek nâyâb.

Yolu üstünde dalgalar sarhoş,
Bir sevincin telaşlı titreşimi,
Sanır insan ki sahiden şenlik.

*

Her taraf neşe, her taraf coşku
Yalılar, dağlar engin ufka kadar
Gece tüm varlığıyla aydın, açık

Bir kıvancın içinde; yıldızlar
Gökten ilan eder sevinçlerini;
Hele mehtap, onun da bayramı var

Zannedersin; uyuşma halinde
Yer ve gök mutlu olmadan yana hep;
Sanki yer gökyüzüyle evleniyor.

Şu büyük, dalbudaklı cümbüşte
Yine biz yaslı, kapkaranlık biz;
Ne sönük bir umut hayalciğine

Benzeyen gizli bir ışıldama var,
Ne küçük, bir küçük ateş böceği.
Koca ev sanki bir mezar, uyuyan.

Hayırsız ıssız değil bu köhnemiş ev;
Yaşayan var, ışık da var, ancak
Pek seçilmez yerinde, gözden uzak,

Bir küçük şahs, önünde bir bayrak,
Bir vatan bayrağiyle yanmak için
Bir yığın al fener; o müstağrak

Bunların karşısında, kalben emîn
Ki bu şeylerle bir zaman yapacak
Bir mukaddes cülûsa şehrâyîn.

Bir küçük şahs, önünde bir bayrak
Bir vatan bayrağıyla yanmak için
Bir yığın al fener; o hep dalgın

Bunların karşısında; kalbi emin
Ki bu şeylerle bir zaman yapacak
Bir mukaddes cülusa şehrayin.

DEVENİN BAŞI

– Halûk'un ezberi –

Vaktiyle büyük bir devenin bir başı varmış...
Başsız deve olmaz ya, masal, neyse; bütün gün
Yaz kış, bu beyinsiz, bu çürük baş
Çöl, kır, tepe, dağ, taş,
Bîçâreyi beyhûde sürükler ve yorarmış...
Bîçâre ağır gövde ne yapsın, kime küssün?
Bir karga bulup derdini dökmüş, o demiş : – Vah!
Baştan büyük Allah... Başa gelmiş, çekeceksin.
Artık işe hörgüç bile şaşmış,
Kuyruksa dolaşmış
Baştan başa enhâyı; fakat kimseyi Allah
Baştan düşürüp kuyruğa baktırmasın; ilkin
Bir parça durup dinliyen olmuşsa da git git
Âlem bu uzun derdi işitmekten usanmış;
Artık kime dinletmeğe gitse,
Kim duysa, işitse
Yüz vermediğinden, devecik sâkin ü sâkit
Bir hendeğe inmiş, başı sokmuş, ve uzanmış.
Birden çekilip : "Haydi – demiş – dûzaha, murdar!"

Haksızlık eden başları bir gün... koparırlar.

DEVENİN BAŞI

– Halûk'un ezberi –

Vaktiyle büyük bir devenin bir başı varmış...
Başsız deve olmaz ya, masal, neyse; bütün gün
Yaz kış, bu beyinsiz, bu çürük baş
Çöl, kır, tepe, dağ, taş
Biçareyi beyhude sürükler ve yorarmış...
Biçare ağır gövde ne yapsın, kime küssün?
Bir karga bulup derdini dökmüş, o demiş : – Vah!
Baştan büyük Allah.. Başa gelmiş çekeceksin.
Artık işe hörgüç bile şaşmış,
Kuyruksa dolaşmış
Baştan başa sağrıyı; fakat kimseyi Allah
Baştan düşürüp kuyruğa baktırmasın; ilkin
Bir parça durup dinleyen olmuşsa da git git
Âlem bu uzun derdi işitmekten usanmış;
Artık kime dinletmeye gitse,
Kim duysa, işitse
Yüz vermediğinden, devecik sessiz sedasız
Bir hendeğe inmiş, başı koymuş, ve uzanmış
Birden çekilip : "Haydi – demiş – cehenneme, mundar!"

Haksızlık eden başları bir gün... koparırlar.

PROMETE

Kalbinde her dakîka şu ulvî tahassürün
Minkaar-ı âteşînini duy, dâimâ düşün :
Onlar niçin semâda, niçin ben çukurdayım?
Gülsün neden cihan bana, ben yalnız ağlayım?..
Yükselmek âsumâna ve gülmek ne tatlı şey!
Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Müştâk-ı feyz ü nûr olan âtî-i milletin
Meçhûl elektirikçisi, aktâr-ı fikretin
Yüklen getir – ne varsa – biraz meskenet-fiken,
Bir parça rûhu, benliği, idrâki besleyen,
Esmâr-ı bünye hîzini; boş durmasın elin,
Gör dâimâ önünde esâtîr-i evvelin
Gökten dehâ-yi nârı çalan kahramânını...

Varsın bulunmasın bilecek nâm ü şânını.

PROMETE

Kalbinde her dakika şu yücel özleyişin
Ateşten gagasını duy ve daima düşün;
Onlar niçin göklerde, niçin ben çukurdayım,
Gülsün neden dünya bana, ben yalnız ağlayım.
Yükselmek hep göklere ve gülmek ne tatlı şey.
Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Milletin uygarlık özleyen yarınlarının
Meçhul elektrikçisi, ergin ülkelerin
Yüklen getir – ne varsa – biraz miskinlik alan,
Bir parça ruhu, benliği, idraki besleyen
Güç veren ürünlerini; boş durmasın elin,
Gör daima önünde o ilkel masalların
Gökten deha ateşi çalan kahramanını...

Varsın bulunmasın bilecek nam ve şanını.

HALÛK'UN VEDÂ'I

Prens Faruk'a
Sirkeci 3 Eylül, 1325

Sen tiren, ben vapurda pür-temkin
Atılırken – sen İskoç illerinin
Sisli, yağmurlu, karlı, buzlu, fakat
Cidd ü himmet, vekaar ü hürriyet
Dolu peygûle-î temeddününe,
Bense nâzende Bosfor'un köhne,
Köhne, âvare, bî-haber, bî-zâr,
Belki cennet kadar terâvetdâr,
Fakat âlûde-î kelâl ü kesel
Bir kenârında münharif, muğfel
Bir hayâtın firâş-i uzletine, –
Ne düşündüm, bilir misin? şu nine,
Şu sahî toprak en sonunda... yazık,
Bunu benden mi duymalıydın!.. arık
Ve bakımsız harâb olup gidecek.

Acı şeyler, Halûk, fakat gerçek!

Hani bir gün seninle Topkapı'dan
Geliyorduk; yol üstü bir meydan,
Bir çınar gördük; enli, boylu, vakur
Bir ağaç; hiç eğilmemiş, mağrur
Koca bir gövde; belki altı asır,
Belki ondan da fazla, dalgın, ağır,
Kaygısız bir ömür sürüp gelmiş;
Öyle serpilmiş, öyle yükselmiş,

HALÛK'UN VEDA'I

Prens Faruk'a
Sirkeci 3 Eylül 1909

Sen tren, ben vapurda temkinli
Atılırken – sen İskoç illerinin
Sisli, yağmurlu, karlı, buzlu, fakat
Erk ve uğraş, onur ve özgürlük
Dolu uygar ve güçlü kollarına;
Bense bir nazlı Bosfor'un köhne,
Köhne, avare, ilgisiz, bezgin,
Belki cennet kadar güzel, taze,
Fakat ölgün, usandıran, tüketen
Bir kenarında sapkın, aldanmış
Bir hayatın garipsi şiltesine, –
Ne düşündüm, bilir misin? şu nine
Şu cömert toprak en sonunda... yazık,
Bunu benden mi duymalıydın!.. arık
Ve bakımsız harab olup gidecek,

Acı şeyler, Halûk, fakat gerçek!

Hani bir gün seninle Topkapı'dan
Geliyorduk; yol üstü bir meydan,
Bir çınar gördük; enli, boylu, vakur
Bir ağaç, hiç eğilmemiş, mağrur
Koca bir gövde; belki altı yüzyıl
Belki ondan da eski, dalgın, ağır,
Kaygısız bir ömür sürüp gelmiş;
Öyle serpilmiş, öyle yükselmiş,

Ki civârında kubbeler, damlar
– Serteser secde-gîr-i istiğfar –
Onu haşyetle seyreder gibidir.
Duyulan hep onun menâkıbidir,
Görülen hep odur uzaklardan;
Fakat ayyûka ser çeken, uzanan
Bu mehâbetli gövde çırçıplak,
Ne yeşil bir filiz, ne bir yaprak...
Kuruyor; âh, pek yazık! şu derin
Şerha böğründe belki bir hâin
Baltanın, bir gazaplı yıldırımın
Zehridir... Söyle, ey çınar, bağrın
Hangi odlarla yandı? hangi siyah
Kurt içinden kemirdi? hasta, tebâh,
Seni kim şimdi bağlayıp saracak?
Kim şifâlar verip de kurtaracak?
Şu dönen kargalar başında senin,
Söyle, bunlar mıdır zehirleyenin?

Söyle, ey muztarip vatan, bildir:
Çektiğin hangi kanlı seyyiedir?..

*

Bu geçit işte böyle dar, mu'vec:
Ey şetâretli yolcu, sen yürü, geç.
Sen bu menhelde kalma, sıçra, atıl,
Bir ziya kârbânı bul ve katıl.
Gez, dolaş kâinat-ı efkârı,
– Dâimâ önde, dâimâ yukarı! –
Pür-tehâlük, hayat ü kuvvetten
Ne bulursan bırakma: san'at, fen,

Ki civarında kubbeler, damlar
– Sanki bir tövbe secdesinde yatıp –
Onu korkuyla seyreder gibidir.
Duyulan hep onun hikâyesidir,
Görülen hep odur uzaklardan;
Fakat ayyuk'a baş çeken, uzanan
Öyle görkemli gövde çırçıplak,
Ne yeşil bir filiz, ne bir yaprak...
Kuruyor; ah, pek yazık! şu derin
Yara böğründe belki bir hain
Baltanın, bir hışımlı yıldırımın
Zehridir... Söyle, ey çınar, bağrın
Hangi odlarla yandı? hangi siyah
Kurt içinden kemirdi? hasta, bozuk
Seni kim şimdi bağlayıp saracak?
Kim şifalar verip de kurtaracak?
Şu dönen kargalar başında senin,
Söyle, bunlar mıdır zehirleyenin?

Söyle, ey mustarip vatan, bildir :
Çektiğin hangi kanlı bir çiledir?..

*

Bu geçit işte böyle dar, dolaşık;
Ey güler yüzlü yolcu, sen, yürü, geç.
Sen bu çıkmazda kalma, sıçra, atıl,
Bir ışık kervanında yer bularak.
Gez, dolaş, gör düşün'ler evrenini
– Her zaman önde, her zaman yukarı! –
Canla başla, yaşam ve güç verecek
Ne bulursan tut al : bilim, sanat

İ'timâd, i'tinâ, cesâret, ümid,
Hepsi lâzım bu yurda, hepsi müfid.

Bize bol bol ziyâ kucakla, getir :
Düşmek, etrafı görmemektendir.

*

Elvedâ, ey sevimli yolcu! gecen,
Gündüzün daima yüzün gibi şen,
Ruh-ı sâfın kadar beşûş olsun;
Geçtiğin yer çiçek, çemen dolsun...
Elvedâ, ey şerefli yolcu! hayat
Bir karış yol; fakat şuûn, akabât
Onu her gün biraz büker, uzatır...
Ey şetâretli yolcu, gün kısadır,
Gece bazan mahûf olur; lâkin
Sen cesûr ol, gayûr ol, en sâkin
Yolculuk uykudur. Büyük kuşlar
Yenecek dalga, yok, kasırga arar.

*

İşte bir yol ki hep çakıl ve diken;
Geçeceksin yarın bu yoldan sen...
Geçeceksin, ayakların yorgun,
Ellerin şerha şerha, bağrın hûn,
Fakat alnın açık, yüzün handan,
Gözlerin ufka feyz ü nûr akıtan
Bir tecellîye müncezip, meshûr...
Sen koşarsın, o tayf-ı nûrânur
Yaklaşırken uzaklaşır; çılgın
Bir tehâlükle sen kucaklarsın,

Güven, istek, özen, cesaret, umut,
Hepsi lazım bu yurda, hepsi yarar.

Bize bol bol ışık kucakla, getir :
Düşmek etrafı görmemektendir.

*

Elveda, ey sevimli yolcu! gecen,
Gündüzün her zaman yüzün gibi şen,
Arı ruhun kadar güleç olsun;
Geçtiğin yer çiçek, çimen dolsun...
Elveda, ey onurlu yolcu! hayat
Bir karış yol; fakat yığınla olay
Onu her gün biraz büker, uzatır...
Ey güler yüzlü yolcu! gün kısadır,
Geceler bazan ürkütür; lakin
Sen çalışkan, yürekli ol, sakin
Yolculuk uykudur. Büyük kuşlar
Yenecek dalga, yok, kasırga arar.

*

İşte bir yol ki hep çakıl ve diken;
Geçeceksin yarın bu yoldan sen...
Geçeceksin ayakların yorgun,
Ellerin parça parça, bağrın kan,
Fakat alnın açık, yüzün gülmüş,
Ufka bolluk, gönenme, nur akıtan
Bir görüntüyle gözlerin büyülü...
Sen koşarsın, ışıl ışıl o hayal
Yaklaşırken uzaklaşır; çılgın
Bir atılmayla sen kucaklarsın,

O kaçar; kolların açık, meshûf,
Atılırsın; o taa uzakta mahûf
Bir dikenlikte gizlenir ve güler;
Sen koşarsın, kırık, ezik, muğber,
Ellerin şerha şerha, bağrın hûn,
Büsbütün teşne, büsbütün yorgun.
Sen yoruldukça yol uzar, artar;
Çalı dişler, taş ağrıtır, yırtar;
Çırpınır her dikende bir parçan...
Yine sen, pür-emel, önünde uçan
O esîrî hayâli kapmak için
Atılır, yırtılır ve inlersin.

Varsın uçsun, bugün değilse yarın
O senindir, mükedder olma sakın.

*

Koşan elbet varır; düşen kalkar;
Kara taştan su damla damla akar,
Birikir, sonra bir gümüş göl olur;
Arayan hakkı en sonunda bulur...

Bunu hürmetle dinle; mâzînin
Bu derin seslerinde bil ki senin
Bütün âti-yi sâkitin yaşıyor.
Oku hep sernüvişt-i âlemi, sor
Bütün esrârı ıstıfâsından,
Sana, bak, nev'inin bakaasından
Bahsederken beşer ne anlatacak :
Yaşamak hak, yaşatmamak... o da hak.

*

O kaçar; kolların açık, susamış,
Atılırsın; o ta uzakta yaban
Bir dikenlikte gizlenir ve güler;
Sen koşarsın kırık, ezik, gücenik,
Ellerin parça parça, bağrın kan
Büsbütün hırslı, büsbütün yorgun.
Sen yoruldukça yol uzar, artar;
Çalı dişler, taş ağrıtır, yırtar;
Çırpınır her dikende bir parçan...
Yine sen, bin dilek, önünde uçan
O esîrden hayali kapmak için
Atılır, yırtılır ve inlersin.

Varsın uçsun, bugün değilse yarın
O senindir, kederli olma sakın.

*

Koşan elbet varır; düşen kalkar;
Kara taştan su damla damla akar,
Birikir, sonra bir gümüş göl olur;
Arayan hakkı en sonunda bulur...

Bunu saygıyla dinle; dünlerinin
Bu derin seslerinde bil ki senin
Tüm o sessiz yarınların yaşıyor.
Oku hep âlemin de yazgısını,
Sor, bütün yükselişte sırrından,
Sana, bak, nevinin devamından
Söz ederken adam ne anlatacak :
Yaşamak hak, yaşatmamak... o da hak.

*

Âdem evlâdı bıkmamış cidden
Ne ezilmek, ne hakkı ezmekten.
Duymamış hiç bu işte yorgunluk :
Bir teşekkî, hemen tokat, yumruk.
Yumruk elvermemiş, topuz vurmuş;
"Hak!" diyen ağzı taşla susturmuş.
O da kâfi değil, bugün karalar
Ve denizler zehirli kumbaralar,
Bombalar, güllerle mâlâmal.
Biraz âciz misin, zebun musun, al
Bir tokat, bir topuz, ya bir gülle;
İşte hakkın... fakat güzel belle :
Sen de bir gün, cihan bu, kendinden
Daha âciz biriyle istersen
Aynı dilden tekellüm eylersin;
Sen de en gür belâgatinle sesin
Çıktığı, yettiği kadar gürler
Ve yakarsın... Semâda şimşekler,
Yıldırımlarla aynı dersi verir:

Bütün âlem esîr-i kuvvettir.

*

Buna râzı değil ukûl, elbet
Haktadır, haktır en büyük kuvvet.
Dün sönük titriyen bu şüphe yarın
Bir müşa'şa' hakikat... Ey yarının
İnkılâb ordusunda çarpışacak
Kahraman, öğren işte : kuvvet = hak!
Ve bu düstûr elinde, bî-pervâ
Yürü, dünyâyı fetheder bu livâ.

Âdem evladı bıkmamış cidden
Ne ezilmek, ne hakkı ezmekten,
Doymamış hiç bu işte yorgunluk :
Bir şikâyet, hemen tokat, yumruk.
Yumruk elvermemiş, topuz vurmuş;
"Hak!" diyen ağzı taşla susturmuş.
O da yetmiş değil, bugün karalar
Ve denizler zehirli kumbaralar,
Bombalar, güllelerle dopdolu hep.
Biraz aciz misin, zayıf mısın, al
Bir tokat, bir topuz, ya bir gülle;
İşte hakkın... fakat güzel belle :
Sen de bir gün, cihan bu, kendinden
Daha aciz biriyle istersen
Aynı dilden kelam edersin sen.
Sen de en gür belagatinle, sesin
Çıktığı, yettiği kadar gürler
Ve yakarsın... Ki gökte şimşekler
Yıldırımlarla aynı dersi verir :

Bütün evren gücün oyuncağıdır.

*

Buna razı değil akıl, elbet
Haktadır, haktır en büyük kuvvet.
Dün sönük titreyen bu şüphe yarın
Göz alan bir hakikat... Ey yarının
İnkılap ordusunda çarpışacak
Kahraman, öğren işte : kuvvet = hak!
Ve bu ilken elinde, pervasız
Yürü, dünyayı fetheden bayrak.

Düne bir kerre bak : düşen, kalkan
Hep delîlinde haklı; hakkı yakan
Yine haktan alınma bir şu'le;
Hakka baş kestiren kılıçta bile
Parlayan hak... Fakat senin kılıcın
Hakka sıyrılmasın, ya çarpılsın!

Beklerim bir zafer esâsen ben
Kılıcından ziyâde kalbinden.

*

Ey Bizans'ın çürük, sukuut-âlûd
Kollarından, pür-iştiyâk-ı suûd
Sıyrılan yolcu, bakma arkana hiç;
Sen bir lâhza etmesin tehyiç
Onun ahlâkı solduran nazarı.
– Dâimâ önde, dâimâ yukarı! –
İşte fermân-ı azm ü pervâzın.
Uç git, eflâk-i sun'u i'câzın
Bütün etbâk-ı şârikında dolaş;
Ferşi geç, Arşı atla, Sidre'yi aş;
Gör ne var mâverâda ibret-hîz,
İ'tilâ – ictirâ – rehâ-engîz...

Topla, fırlat ne varsa, taş, iğne,
Şu muhîtin ser-î rehâvetine.
O biraz belki canlanır, ve senin
Zahmetin, himmetin, ve fazlın için
Koyar elbet vatan, bu hasta nine
Bir sıcak bûse terli nâsiyene!..

Düne bir kerre bak : düşen, kalkan
Haklıdır hep kanıtta; hakkı yakan
Yine haktan alınma bir yalaza;
Hakka baş kestiren kılıçta bile
Parlayan hak... Fakat senin kılıcın
Hakka sıyrılmasın, ya çarpılsın!

Beklerim bir zafer ben aslında
Kılıcından ziyade kalbinden.

*

Ey Bizans'ın çürük, hemen düşecek
Kollarından, yücelme aşkıyla
Sıyrılan yolcu, bakma arkana hiç;
Sana bir lahza vermesin heyecan
Onun ahlakı solduran bakışı.
– Daima önde, daima yukarı! –
İşte fermanı yükseliş gücünün.
Uç git artık, sanat, bilim göğünün
O şafak rengi katlarında dolaş;
Altı geç, üstü atla, sidreyi aş;
Gör ne var başka yerde ibretli,
Ve yücelten, yürek veren, yaratan...

Topla, fırlat ne varsa, taş, iğne,
Şu muhitin uyuklayan başına.
O biraz belki canlanır ve senin
Zahmetin, erdemin, çalışman için
Koyar elbet vatan, bu hasta nine
Terli alnına bir sıcak öpücük...

HAYATA KARŞI BEŞER

– Lânet bize ey hayât; sen mâsum ve mübeccelsin! –

Gür saçlarında hep şu bahârın güneşleri,
Şefkatli gözlerinde bütün gök, bütün deniz,
Bir ebr-i gonce-hîze bürünmüş ve muhteriz,
Lâkin her iştiyâka gülen nazlı bir peri...

– Taa rabbimizle gökteki hengâmeden beri
Biz dâimâ güneşte siyah bir göz, en temiz
Vicdanda gizli bir leke fark etmek isteriz;
Âsî biziz, biziz yine şâkî-i müfterî. –

Ey hüsn-i mültefit, bize aldanma, biz denî
Bir aşk-ı bî-sebât ile iğfâl eder seni,
İğfâl eder, mülevves eder, sonra neş'esiz

Bir ân-ı sahvın oldu mu, levmeyleriz... Sakın
İncinme kendi kendine, içlenme, ey kadın,
Mel'ûn eden de biz seni tel'în eden de biz!

– İlenç bize ey yaşam; sen suçsuz ve yücelsin! –

Gür saçlarında hep şu baharın güneşleri,
Şefkatli gözlerinde bütün gök, bütün deniz,
Bir gül biçim bulutla sarınmış, biraz tutuk,
Lakin her iştiyaka gülen nazlı bir peri...

– Taa tanrımızla gökteki bir kavgadan beri
Biz daima güneşte siyah bir göz, en temiz
Vicdanda gizli bir leke fark etmek isteriz;
Asi biziz, biziz yakınan iftiracı da. –

Ey lütfeden güzel, bize aldanma, biz rezil
Gelgeç bir aşkla hep seni baştan çıkartırız,
Hep aldatır ve kirletir, en sonra neşesiz

Düşkün bir anın oldu mu bir oh deriz... Sakın
İncinme kendi kendine, içlenme, ey kadın,
Melun eden de biz seni lanetleyen de biz.

DOĞAN GÜNEŞE

Doğacaktın... Bu kalbimizde hafî,
Pek hafî bir ümîd-i bî-rengin
Pek belirsiz bir iltimâiydi.

Gecenin sayha-î vedâiydi
O sedâlar ki dağların berfîn
Tepesinden inip derin, mahfî

Köşeler, gölgelerde gizlenmiş
Her tesellîyi ürkütür, kaçırır;
Ve bu kuşlar kanatlarında sakat

Bir cesâretle bekleşirdi. Fakat
Gece artık o müfteris ve ağır
Gecenin gölgesiydi; hep müthiş;

Hep muharrip ve müfteris, lâkin
Ne zılâmında eski hevl-i anîf,
Ne riyâhında eski nefha-i gûl.

Belli bir gizli ihtilâc-ı üfûl,
Gizli bir râ'şe, bir hüzâl-i kesîf...
İşte karşında titriyor, miskin!

Âkıbet ufk açıldı, sen doğdun
Bütün âlâyişinle; şimdi fezâ
Seni alkışlıyor, bütün gözler

Sende, şevkinle parlıyor her yer;
Ve o karşında titriyor hâlâ
Müfteris, müntakim, fakat solgun.

DOĞAN GÜNEŞE

Doğacaktın... Bu kalbimizde sinik,
Pek sinik, rengi saklı bir umudun
Pek belirsiz ışıltısıydı, sönük.

Gecenin ayrılış sedasıydı,
O sedalar ki dağların karlı
Tepesinden inip derin, kuytu

Köşeler, gölgelerde gizlenmiş
Her teselliyi ürkütür, kaçırır;
Ve bu kuşlar kanatlarında sakat

Bir cesaretle bekleşirdi. Fakat
Gece artık o avlayan ve ağır,
Gecenin gölgesiydi; hep korkunç,

Hep yıkan, kan döken, vuran, fakat
Ne karanlığ'nda eski korkunçluk,
Ne de rüzgârlarında dev soluğu.

Belli bir gizli ölme çırpınışı,
Gizli bir ürperiş ve bitkinlik...
İşte karşında titriyor, miskin!

Derken ufkun açıldı, sen doğdun
O bütün gösterişlerinle; ve gök
Seni alkışlıyor, bütün gözler

Sende, şevkinle parlıyor her yer;
Ve o karşında titriyor hâlâ
Kan döken, kin güden, fakat solgun.

HAKİKATİN YILDIZI

Yegâne filozofumuza

Pür-tehekküm soruyorlardı : – Niçin herkesten
Ayrı durdun? Ne için istenilen, titrenilen,
Koşulan şeyleri tahkîr ederek, çiğneyerek
Âlemin zıddına, pür-çîn ü taab, bir meslek
İhtiyâr etmeğe mecbûr oldun?

Ne için? Söyle, tecerrüdde ne lezzet buldun?
Neydi sevkeyleyen âmâlini beyhûde yere
En çetin yollara, en huşk ü haşîn sadmelere?
Neydi rûhunda o illet ki muharriş, müzmin?
Doğruluk, hubb-ı hakikat mı? Fakat sen delisin!

O sükût etti; ve bir katre-i bârid asabî
Bir tebessümde sinen girye gibi
Titreyip kaldı cebîninde.

– Evet, sen delisin!
Bütün insanlar akılsız, bütün âlem miskin,
Bütün efkâr-ı beşer kör de şu dünyada gören,
Anlayan bir senin aklın mı? Neden söyle, neden
Herkesin gittiği yoldan saptın;
Herkesin yıktığı evhâmı hakikat yaptın,
Tapıyorsun?

O muannid, mütegaafil, bakıyor,
Sanki bir heykel...

HAKİKATİN YILDIZI

Biricik filozofumuza

Gülerekten soruyorlardı : – Niçin herkesten
Ayrı durdun? Ne için istenilen, titrenilen,
Koşulan şeyleri tahkir ederek, çiğneyerek
Herkesin zıddına, tatsız ve yoran bir meslek
Düşünüp seçmeye mecbur oldun?

Ne için? Söyle, tekillikte ne lezzet buldun?
Yöneten neydi senin gönlünü beyhude yere
En çetin yollara, en kaskatı, sert çarpmalara?
Neydi ruhunda o illet ki onulmaz, kemirir?
Doğruluk, gerçeği sevmek mi? Fakat sen delisin?

O cevap vermedi; bir damla soğuk ter asabi
Bir tebessümdeki yaşlarcasına
Titreyip kaldı ak alnında.

– Evet, sen delisin!
Bütün insanlar akılsız, bütün âlem miskin,
Cümlenin fikri bütün kör de şu dünyada gören,
Anlayan bir senin aklın mı? Neden, söyle, neden
Herkesin gittiği yoldan saptın;
Herkesin yıktığı evhamı hakikat yaptın,
Tapıyorsun?

O direnmiş ve işitmez bakıyor,
Sanki bir heykel...

– Evet, sen delisin, hem mağrur
Ve muzır bir delisin; haddini aştın, artık
Seni iğmâz edemez, hazmedemez insanlık...
Ve bütün kaafile taşlarla mücehhez, mahmûm,
Ettiler "hak!" diyerek hakka hücum.

Ona her darbe şifâ, her acı söz bir müjde;
Taşlar indikçe sızan kanlar o kudsî yüzde
Bir küçük nokta bırakmıştı... Bakıp zâlimler
Doğdu zannettiler alnında beyaz bir ahter!

– Evet, sen delisin, hem mağrur
Ve muzır bir delisin; haddini aştın, artık
Seni hoş karşılamaz, hazmedemez insanlık...
Ve bütün kafile taşlarla donanmış, kızgın
Ettiler "hak!" diyerek hakka hücum.

Ona her vurma şifa, her acı söz bir müjde;
Taşlar indikçe sızan kanlar o kutsal yüzde
Bir küçük nokta bırakmıştı... Bakıp zalimler
Doğdu zannettiler alnında beyaz bir yıldız!

CEZÂ-Yİ MENSİYYET

Unutulmak... Yığın yığın tozlar,
Küller altında muztarip, muztar
Beklemek, beklemek; soğuk, sâmit
Bir derinlikte aynı bir meyyit,
Aynı bir müstehâse, bir mâden,
Bir kırık taş; hayır, bu şeylerden
Daha mânâsız, âdetâ bir sis,
Bir duman, bir adem; fakat zî-his
Bir adem; bir adem, fakat yaşayan,
Çarpınan, uğraşan, koşan, arayan
Bir adem, bir hayât-ı mahrûme.
Unutulmak... O gavr-i meş'ûme
Müstemir bir sukuut-ı ümmîdin
Sadme-î kaahiriyle in, in, in!
Sonra hep böyle, hep sukuut ü ufûl;
Mütemâdî, müebbeden meçhûl.
Unutulmak... O bir tahaccürdür,
Ki berâber, muhîtimizde yürür.

UNUTULMA CEZASI

Unutulmak... Yığın yığın tozlar,
Küller altında mustarip, mecbur
Beklemek, beklemek; soğuk, sessiz
Bir derinlikte, aynı bir cansız,
Aynı bir dipkalıntı, bir maden,
Bir kırık taş; hayır, bu şeylerden
Daha anlamsız, adeta bir sis,
Bir duman, hiç ve yok, fakat duygun
Yokluk; hiç olmamak fakat yaşayan,
Çırpınan, uğraşan, koşan, arayan
Olmamak; bir yaşantısız yaşamak.
Unutulmak... O bir uğursuz dip;
Süregelmiş umut yıkıntısının
Öldüren vurmasıyla in, in, in!
Sonra hep böyle, hep düşüş ve ölüş;
Her zaman, hep, bütün bütün meçhul,
Unutulmak... O bir taş olmaktır,
Ki beraberce çevremizde yürür.

GÖKTEN YERE

Birden bütün harıltısı dehrin sükût edip
Yükseldi bir sedâ-yı müheykel; bu hâtıfî
Âvâze-i mutantanın aksiyle en hafî
Evtâr-ı ihtisâsa kadar şâd ü mükterip,
Manzûr ü muhtecip
Her şey derin derin
Sarsıldı bir dakîka... Sema pâk ü cevherîn
Meş'alleriyle lâ-yetenâhî ve pür-ebed
Bir ma'bed ihtişâmını almış, o lâyuad
Gözlerle arz-ı hâşi'i seyreyliyor; zemin
– Lerzân adımlariyle, çolak kollariyle gâh
Evhâma, gâh ümîde koşan, dâimâ tebâh
Âmâlinin bakıyye-i enkaaz-ı hârını
Nev-hande bir emel gibi memnun kucaklayan
Sükkân-ı zâr ü hâirinin bir hatar-nişan
Âşûbe karşısındaki vaz'-ı hasârını
Temsîl eden huşû-ı zelîliyle mübtehil,
Sergeşte, – bekliyordu...
Sedâ önce ses değil,
Bir kükreyişti sanki, hurûşan ü zehre-çâk
Bir tûf-i lerzerîz-i tehevvür ki, anbean
Teşdîd-i igtizâb ile, serpildi nâgehân.
Başlar eğildi; fırtınalar sindi; kalb-i hâk
Durmuş gibiydi; cevde kırık bir kanat sesi,
Son kartalın sukuutu; bir insan iniltisi;
Birkaç boğuk fısıltı; ve bir lücce-i sükût...
Yalnız o söylüyordu, semâvî haberlerin

GÖKTEN YERE

Birden bütün harıltısı dünyanın susup
Yükseldi bir ulu ses; bir haberdardan gelen
Tantanalı bağrışın yankısıyla en gizli
Duygu tellerine dek sevinçli ve gamlı,
Görünen ve görünmeyen
Her şey derin derin
Sarsıldı bir dakika... Gökyüzü saf ve mücevherden
Meşaleleriyle ve bitmezlikle dolu
Bir tapınak görkemini almış, o sayısız
Gözlerle huşu içindeki yeryuvarlağını gözlüyor; yeryüzü
– Titrek adımlarıyla, çolak kollarıyla kâh
Kuruntulara, kâh umutlara koşan, boy'na mahvolan
Emellerinin sıcak yıkıntılarından arta kalanı
Yeni açmış bir emel gibi memnun kucaklayan
Şaşkın ve ah vah içindeki sakinlerinin
Kargaşalık karşısındaki perişan tavrını
Tam yansıtan adice bir huşu içinde yalvararak,
Afallamış, – bekliyordu...
Ses önce ses değil
Bir kükreyişti sanki, taşkın ve öd koparan
Bir hiddetin titreyen yankısı, ki gittikçe
Kızgınlığı artarak, serpildi ansızın.
Başlar eğildi; fırtınalar sindi; kalbi toprağın
Durmuş gibiydi; gök boşluğunda kırık bir kanat sesi,
Son kartalın düşmesi, bir insan iniltisi;
Birkaç boğuk fısıltı; ve bir susku engini...
Yalnız o söylüyordu, göksel haberlerin

Teblîğ-i sermedîsine has, i'tilâ-karîn
Bir nutk-ı bî-zebân ile :
"Hallâk-ı lâ-yemût,
"Fânî beşer, yolunda ezelden hazırlamış
"Bir zirve-i rehâ. Şu semâvâta fırlamış
"Mağrûr u muhteşem kuleler sence pek bülend,
"Pek şanlı, pek sütûde eserlerdir. Eskiden,
"Taa mehd-i hılkatinde, henüz yerde sürtünen
"Bir za'f-ı mahz iken yine sen böyle hod-pesend
"Eflâke tırmanırdın : ok attın; kanat, balon
"Her vasıtayla uçmağa uğraştın; işte son
"Verzişlerin de gösteriyor: kasdın i'tilâ,
"Her lâhza i'tilâ ve teceddüd. Zaman zaman
"Düştün; ne baş, ne kol, ne kanat kaldı; nâgehan
"Bir darbe-î cenâh ile bir hamle, bir daha,
"Yükseldi nâsiyen yine ulvî bulutlara.
"Fâniyyetin ve gaayet-i aczinle kapkara
"Bir leyl-i iştibâhın içinden sönük, alîl
"Birkaç şuâyı, rehber edip sırr-ı hılkati
"Tahkîye yol bulan nazarın her hakikati
"Bir gün bedâhaten görecektir. Ve bî-delil
"Artık yolunda gitmeğe kaadirsin. Âsumân
"Kaafî, dehânı etti asırlarca imtihan.
"Her gün başında yıldırım, alnında zelzele,
"Mat'ûn ü müşteki yaşadın; hep elem, hüzün;
"Kandır bütün sehâyifi târîh-i ömrünün!
"Hâkim zekâ ve tecrüben artık gavâile.
"Ezdin başınla taşları, yendin denizleri;
"Tuttun elinle berkı, o gurrende ejderi,
"Tuttun ve bağladın; o senin şimdi en muti',

Her zamanki bildirisine özgü, yücele yakın
Sözsüz bir konuşmayla :
"Ölümsüz Yaradan,
"Ölümcül insan, yolunda ezelden hazırlamış,
"Bir kurtuluş doruğu. Şu göklere fırlamış
"Mağrur ve muhteşem kuleler sence pek yüce,
"Pek şanlı, pek övünçlü yapıtlardır. Eskiden,
"Yaratılmanın daha beşiğindeyken, daha yerde sürtünen
"Tam bir zayıflıkken sen yine böyle böbürlü
"Göklere tırmanırdın : ok attın; kanat, balon
"Her araçla uçmağa uğraştın; işte son
"Uğraşların da gösteriyor : kasdın yükseliş,
"Her dakika yükseliş ve yenilenmek. Zaman zaman
"Düştün; ne baş, ne kol, ne kanat kaldı; derken
"Bir kanat çırpışıyla bir atılım, bir daha,
"Yükseldi alnın yine en yüksek bulutlara.
"Ölümcüllüğün ve son kerte güçsüzlüğünle kapkara
"Bir kuşku karanlığının içinden sönük, sakat
"Birkaç ışından kılavuz tutup yaratılış gizine
"Yaklaşmaya yol bulan bakışın her hakikati
"Bir gün açıkça görecektir. Ve öncüsüz
"Artık yolunda gitmeye gücün yeter. Gökler
"Yeter, dehanı yüzyıllarcadır sınadı,
"Her gün başında yıldırım, alnında zelzele,
"Kınanmış ve yakınmış yaşadın; hep acı, hep hüzün;
"Kandır bütün sayfaları yaşam tarihinin!
"Zekân, denemen egemen artık belalara.
"Ezdin başınla taşları, yendin denizleri;
"Tuttun elinle şimşeği, gürleyen o ejderi,
"Tuttun ve bağladın; o senin şimdi en uysal,

"En canlı âletin; odur ilkaa-yı rûh eden
"Eşbâh-ı mümkinâta senin kudretinle, sen
"Bî-şüphe kendi kendine bir âlem-î bedî,
"Bir âlem-î şüûn ü bedâyîsin... Ey hayat,
"Ey rûh-i kâinat,
"Takdîs edin : beşer
"Takdîse müstehaktır; odur rabb-ı hayr ü şer,
"Rabb-ı mümkinat!"

"En canlı bir gerecin; odur ruhu fırlatan
"Olanakta her cesede senin erkinle, sen
"Hiç şüphe yok, kendi kendine birçok güzel acun
"Bir olaylar ve güzellikler dünyasısın... Ey yaşam,
"Ey ruhu evrenin,
"Kutsayın : İnsan
"Kutsanmayı hak etmiştir; odur tanrısı iyiliğin, kötülüğün,
"Tanrısı olanakların!"

III

YAĞMA SOFRASI

HÂN-I YAĞMA

Bu sofracık efendiler, – ki iltikaama muntazır
Huzûrunuzda titriyor – şu milletin hayâtıdır;
Şu milletin ki muztarip, şu milletin ki muhtazır!
Fakat sakın çekinmeyin, yiyin, yutun hapır hapır...

Yiyin, efendiler, yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Efendiler, pek açsınız, bu çehrenizde bellidir;
Yiyin, yemezseniz bugün yarın kalır mı, kim bilir?
Şu nâdi-î niam, bakın, kudûmunuzla müftehir!
Bu hakkıdır gazânızın, evet, o hak da elde bir...

Yiyin, efendiler, yiyin; bu hân-ı zî-safâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bütün bu nazlı beylerin ne varsa ortalıkta say :
Haseb, neseb, şeref, şataf, oyun, düğün, konak, saray.
Bütün sizin, efendiler, konak, saray, gelin, alay;
Bütün sizin, bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay...

Yiyin, efendiler, yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Büyüklüğün biraz ağır da olsa hazmı yok zarar,
Gurûr-i ihtişâmı var, sürûr-i intikâamı var,
Bu sofra iltifâtınızdan işte âb ü tâb umar.
Sizin şu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar...

YAĞMA SOFRASI

Bu sofracık efendiler, – ki yenmek üzre tam hazır
Huzurunuzda titriyor – şu milletin hayatıdır;
Şu milletin ki mustarip ve ölmede ağır ağır.
Fakat sakın çekinmeyin, yiyin, yutun hapır hapır...

Yiyin efendiler, yiyin, bu yerde iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Efendiler, pek açsınız, bu çehrenizde bellidir;
Yiyin, yemezseniz bugün yarın kalır mı, kim bilir?
Besinlerin şu toplumu buyurmanızla yükselir!
Bu hakkıdır gazanızın, evet, o hak ta elde bir...

Yiyin, efendiler, yiyin; bu sofrada safa sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bütün bu nazlı beylerin ne varsa ortalıkta say :
Soyu, sopu, şeref ve şan, oyun, düğün, konak, saray.
Bütün sizin, efendiler, konak, saray, gelin, alay;
Bütün sizin, bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay...

Yiyin, efendiler, yiyin, bu yerde iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin.

Büyüklüğün biraz ağır da olsa hazmı yok zarar,
Gururu var bu görkemin, öc almanın sevinci var.
Bu sofra iltifatınızdan işte mutluluk umar.
Sizin şu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar...

Yiyin, efendiler, yiyin, bu hân-ı can-fezâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Verir zavallı memleket, verir ne varsa : mâlini,
Vücûdunu, hayâtını, ümîdini, hayâlini,
Bütün ferâğ-ı hâlini, olanca şevk-ı bâlini,
Hemen yutun, düşünmeyin harâmını, helâlini...

Yiyin, efendiler, yiyin, bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın gider ayak!
Yarın bakarsınız söner bugün çıtırdıyan ocak!
Bugün ki mi'deler kavî, bugün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıkıştırın kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin, efendiler, yiyin; bu hân-ı pür-nevâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

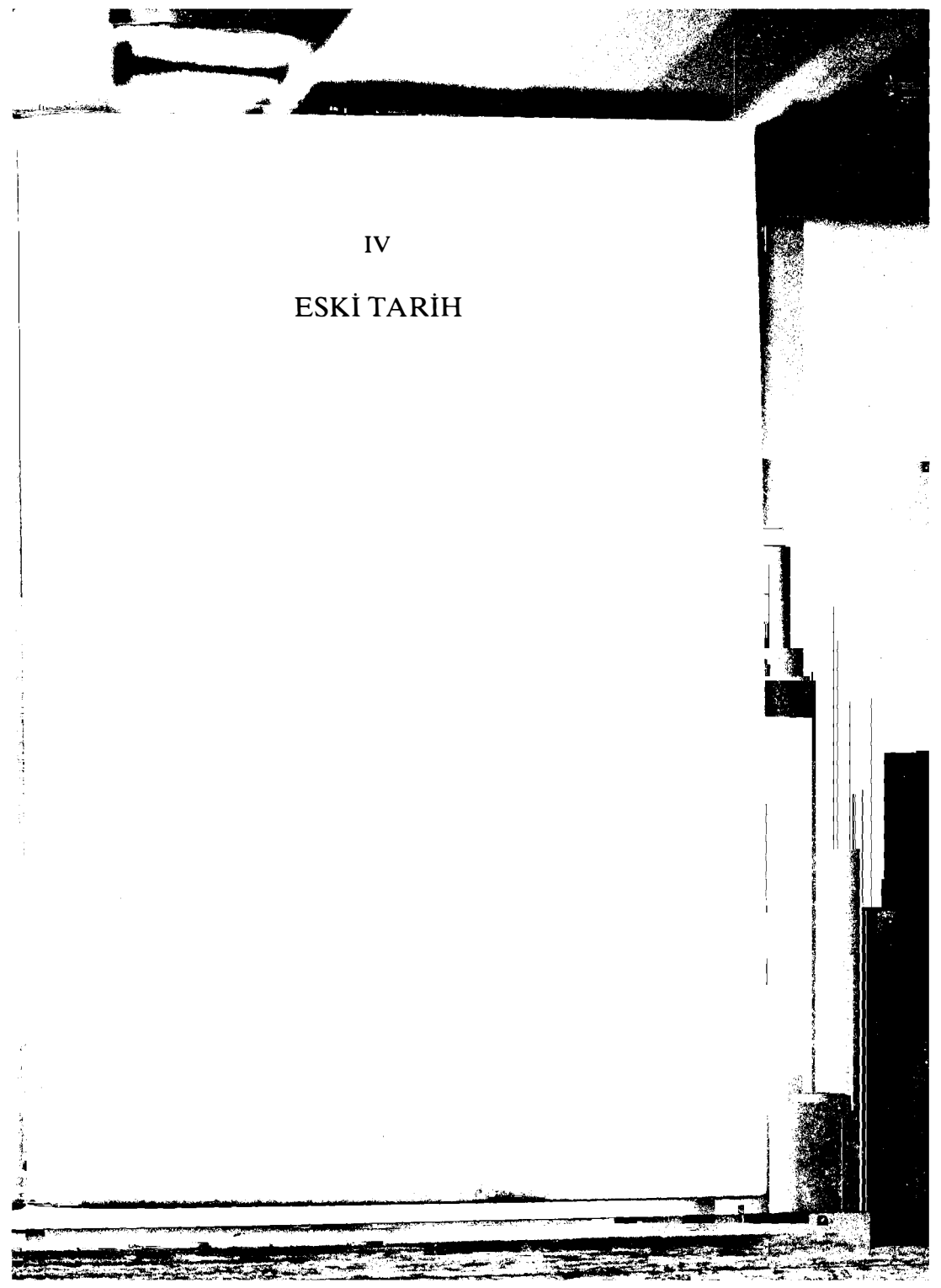
Yiyin, efendiler, yiyin, bu can katan masa sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Verir zavallı memleket, verir ne varsa : malını,
Vücudunu, hayatını, ümidini, hayalini,
Bütün gönül sevincini, olanca rahat halini.
Hemen yutun, düşünmeyin haramını, helalini...

Yiyin, efendiler, yiyin, bu yerde iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın gider ayak!
Yarın bakarsınız söner bugün çıtırdıyan ocak!
Bugün ki mideler diri, bugün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıkıştırın kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin, efendiler, yiyin, bu sofrada gıda sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

IV

ESKİ TARİH

TÂRÎH-İ KADÎM

Beşerin köhne sergüzeştinden
Bize efsâneler terennüm eden,
Bizi âbâ-i bî-vücûdumuzun
Cevf-i mâzîde bir siyah ve uzun
Gece teşkil eden hayâtından
Ninniler ihtirâ edip uyutan;
Bize en doğru, en güzel örnek
Diye evvel zamânı göstererek
Gelecek günlerin geçen geceden
Farkı yok, hükmü yok zehâbı veren;
Ve cebîninde altı bin yıllık
Buruşuklarla şüpheler karışık;
Seri mâzîye, yâni rü'yâya,
Pâyı âti denen heyûlâya
Sürünen heykel-î kadîd... Onu gâh
Durdurup manzarımda, bî-ikrah
Sorarım eski hâtırâtından;
O biraz feylesof, biraz sırtlan,
Ve bütün gılzatiyle bir hortlak,
Leyl-i nisyân-ı kabri yoklıyarak
Muhtenik, paslı bir telâkatle
Bana başlar birer birer nakle
Mütevalî şu'ûn-i edvârı :
Hep felâket, elem yığıntıları!
Ne zaman geçse bir ketîbe-i şan
Dâimâ reh-güzâra hûn-efşân
Bir bulut sâye-bâr olur; mutlak
Başta, en başta kanlı bir bayrak;

ESKİ TARİH

Kişinin köhne macerasından
Bize efsaneler düzüp okuyan,
Bizi artık yok olmuş ecdadın
Geçmiş altında bir siyah ve uzun
Gece teşkil eden hayatından
Nice bin ninni uydurup uyutan;
Bize en doğru, en güzel örnek
Diye evvel zamanı göstererek
Gelecek günlerin geçen geceden
Farkı yok, hükmü yok sanısı veren;
Ve de alnında altı bin yıllık
Buruşuklarla kuşkular karışık;
Başı geçmişte, yani düşlerde,
Ve ayağ' Yarın adlı karmaşada
Uzanan yontu iskelet... Onu kâh
Durdurup göz önümde, iğrenerek
Sorarım eski hatıratından;
O biraz feylesof, biraz sırtlan,
Kaba çirkinliğiyle bir hortlak
Unutuş adlı kabri yoklayarak
Hırlayan, paslı bir konuşmayla
Bana başlar birer birer demeye
Çağların sürgiden olaylarını :
Hep felaket ve dert yığıntıları!
Ne zaman geçse şanlı bir ordu
Hep mi hep yol boyunca kan saçıcı
Bir bulut yükselir yürür; mutlak
Başta, en başta kanlı bir bayrak,

Onu bir kanlı taç eder ta'kip,
Sonra hûnin vesâil-i tahrip :
Mızırak, yay, kılıç, topuz, balta,
Mancınık, top, sapan, tüfek... arada
Kanlı âmirleriyle cünd-i vegaa;
Sonra artık alay alay üserâ...
Mutlakaa bir muzaffer, on mağlûb;
Çiğneyen haklı, çiğnenen ma'yub;
Kahra alkış, gurûra secde; kerem
Za'f ü zilletle dâima tev'em;
Doğruluk dilde yok, dudaklarda;
Hayr ayaklarda, şer kucaklarda.
Bir hakîkat : hakîkat-i zenîr;
Bir belâgat : belâgat-i şemşîr;
Hak kavînin, demek şerîrindir;
En celî hikmet : ezmeyen ezilir!
Her şeref yapma, her saâdet piç;
Her şeyin ibtidâsı, âhırı hiç;
Din şehît ister, âsuman kurban;
Her zaman, her tarafta kan, kan, kan!..
Söyler, inler, sayıklar; elhâsıl
Beşerin anlatır, ne yolda, nasıl
Bu sakaametli ömrü sürdüğünü;
Görürüm kanların köpürdüğünü
O kadîdin o dişlek ağzında.
Sesinin ka'r-ı ihtizâzında
Öyle müthiş bir in'ikâs-ı enîn
İşitir, öyle titrerim ki, zemin
Sanırım lerzegîr-i nefrindir...
İndir, ey mahşer-î cidâl, indir
Perdeler sahne-î fecaâtine,

Kanlı bir taç hemen peşinde onun,
Sonra bin türlü öldüren araç; ok
Mızrak, yay, kılıç, topuz, balta,
Mancınık, top, sapan, tüfek... arada
Kanlı başbuğlarıyla askerler;
Sonra artık alay alay tutsak...
Mutlaka bir yenen ve on yenilen;
Çiğneyen haklı, çiğnenen suçlu;
Zulme alkış, gurura secde; bağış
Hep zayıflık ve alçalışla ikiz;
Doğruluk kalpte yok, dudaklarda;
Hayr ayaklarda, şer kucaklarda.
Bir hakikat : esir hakikatidir;
Bir konuşma : kılıç konuşmasıdır;
Hak, o hep güçlünün, demek, kötünün;
En açık özsöz : ezmeyen ezilir;
Her onur yapma, mutluluklar piç;
Her şeyin başyeriyle sonyeri hiç.
Din şehid ister ille, gök kurban;
Her zaman, her tarafta kan, kan, kan!..
Söyler, inler, sayıklar; en kısası
İnsanın anlatır ne yolda, nasıl
Bu bozuk, hasta ömrü sürdüğünü;
Görürüm kanların köpürdüğünü
O kadidin o dişlek ağzında.
Sesinin titreyen derinliğ'nde
Öyle korkunç bir inleyiş var ki
İşitir öyle titrerim ki bir an
Yer ilenmeyle titriyor sanırım...
Perde çek, ey savaş denen mahşer,
Perdeler çek acıklı sahnene ki

Sönsün artık bu âteşin fitne;
Hele sen, ey kadîd-i an'ane-hâh,
Yetişir çizdiğin hutût-ı siyah.
Biz sabâh isteriz, sabâh; o uzun
Geceler nâimîne hayr olsun.
Kimsin ey gölge, sen ki mest-i harâb
Ediyorsun zalâma doğru şitâb?
Kanlı bir şeyle oynamış gibisin;
Belli, hem-nev'inin muharribisin.
Kahramanlık... Esâsı kan, vahşet;
Beldeler çiğne, ordular mahv et;
Kes, kopar, kır, sürükle, ez, yak, yık;
Ne "aman!" bil, ne "âh" işit, ne "yazık!";
Geçtiğin yer ölüm, elem dolsun;
Ne bir evlek ekin, ne ot, ne yosun;
Sönsün evler, sürünsün âileler;
Kalmasın hırpalanmadık bir yer
Her ocak benzesin mezar taşına;
Damlar insin yetimlerin başına...
Bu ne vicdan-güdaz şenîa, ne âr;
Yere geç satvetinle, ey serdar;
Her zafer bir harâbe, bir medfen;
Ey cihangîr, utan şu makbereden!
Devril, ey köhne taht-ı istiklâl!
Zîr-i kahrında inliyor ensâl;
Parçalan, ey şikeste-fer iklîl!
Şu yığınlarla ihtiyâc-ı sefil
Hep senin, işte hep senin eserin;
Gözyaşından yapılma incilerin
Görsen artık nasıl yosunlanmış...
Size mâzî ne hisle aldanmış

Sönsün artık bu fitneler, bu ateş;
Hele sen, ey alışkın iskelet ey,
Yetişir çizdiğin siyah çizgi.
Biz sabah isteriz, sabah; o uzun
Geceler uykular'na hayrolsun.
Kimsin ey gölge, sen ki mest, acıdan,
Koşuyorsun karanlığa doğru?
Kanlı bir şeyle oynamış gibisin;
Belli türdaş kırıp geçirmişsin.
Kahramanlık... Temelde kan, vahşet;
Beldeler çiğne, ordular mahvet;
Kes, kopar, kır, sürükle, ez, yak, yık;
Ne "aman!" bil, ne "ah" işit, ne "yazık!"
Geçtiğin yer ölüm, elem dolsun;
Ne bir evlek ekin, ne ot, ne yosun;
Sönsün evler, sürünsün aileler;
Kalmasın hırpalanmadık bir yer;
Her ocak benzesin mezar taşına;
Damlar insin yetimlerin başına...
Bu ne vicdan yakan utanmazlık;
Yere geç tüm gücünle ey başbuğ!
Her zafer bir yıkıntı, hepsi mezar;
Ey, cihangir, utan şu gömütlükten :
Devril ey köhne tahtı bağ'msızlığ'n;
Baskın altında inliyor soylar;
Parçalan, ey sönük parıltılı taç!
Şu yığınlarla ihtiyaççıklar
Hep senin, işte hep senin eserin;
Gözyaşından yapılma incilerin
Görsen artık nasıl yosunlanmış...
Size geçmiş ne hisle aldanmış

Bilsem? Ey kargalar, ki âkil-i hûn,
Her karanlık sizinledir meşhûn;
Fikre artık yeter tahakkümünüz;
Yaşanır pek güzel tagallüpsüz.
Sizi târih eder himâye, gidin,
– Gece hem-râzıdır hayâdîdin. –
Ve o matmûre-î tebâîde
Boğulun... İşte en güzel müjde
Bir tasavvur dühûr-i âtiyeye;
İşte hürriyet-i hakîkiyye :
Ne muhârip, ne harb ü istîlâ;
Ne tasallut, ne saltanat, ne şekaa,
Ne şikâyet, ne zulm ü istibdâd;
Ben benim, sen de sen; ne rab, ne ibâd!
O zaman, ey kadîd-i nahnaha-kâr,
Şimdi "cenk, ihtilâl, uhûd, efsâr..."
Diye saydıkların kalır meçhûl
Birer u'cûbe, yâ hikâye-i gûl.
Yırtılır, ey kitâb-ı köhne, yarın
Medfen-î fikr olan sahîfaların.
Bunu kimden fakat ümîd edelim,
Bu azîm inkılâb-ı hilkati kim,
Hangi kuvvet taahhüd eyleyecek?
Sâhib-î kâinât... Evet, gerçek,
Sâhib-î kâinât olan ceberût,
O takarrüb-şiken likaa-yı samût,
O fakat aslı hep bu kavgaların...
Ey semâ, ey süyûl-i a'sârın
– Şimdi mestâne bir sürûd-i heves;
Şimdi zindan-girifte bir kuru ses;
Şimdi muhrik, ya şûh bir nakarat;

Bilsem? Ey kargalar, ki kanla doyar,
Her karanlık sizinle dopdoludur;
Fikre artık yeter bu saldırınız;
Zorbalıksız da pek güzel yaşanır.
Sizi tarih korur, gidin, defolun,
– Gece haydutların gizemdaşıdır. –
O övünmek mezarlığında, gidin
Boğulun... İşte en güzel muştu
Gelecek çağlar üzre bir tasarı;
İşte gerçek ve tam bir özgürlük :
Ne savaşçı, ne saldırış, ne savaş;
Ne sataşmak, ne saltanat, ne çapul,
Ne yakınmak, ne zorbalık, ne zulüm;
Ben benim, sen de sen; ne tanrı, ne kul!
O zaman ey hırıltı sesli kadit,
Şimdi "cenk, ihtilal ve pakt ve sefer..."
Diye saydıkların kalır meçhul
Birer ucube, gulyaban masalı.
Yırtılır, ey üzük kitap, yarın
Düşünüşler mezarı sayfaların.
Bunu kimden fakat, nasıl umalım
Bu doğal inkılabı kim, kimler,
Hangi güçler çıkıp da sağlayacak?
Evrenin Issı... Ah, evet, gerçek,
Evrenin Issı; ol yücel, ulu güç,
O konuşmaz, o yaklaşılmaz yüz,
O fakat aslı hep bu kavgaların...
Ve sen ey gök, asırların selinin
– Şimdi sarhoşça bir hafif şarkı;
Şimdi zindan içinde bir kuru ses;
Şimdi bir şen, ya bir hazin nakarat;

Bir geniş "Oooh!", bir derin "Heyhât!";
Bir duâ, bir kasîde; şimdi halîm,
Şimdi serkeş bir ihtizâz-ı nesîm,
Şimdi bir şekve-î garîbâne,
Şimdi bir levm-i nâ-şikîbâne;
Şimdi bir lerze, nağme-î nâkus,
Şimdi bir sayha-î nakaare vü kûs;
Şimdi aczin sükût-i giryânı;
Şimdi kahrın sahîl-i şükrânı;
Şimdi bir hutbe-i cezîl ü veciz,
Şimdi şermende bir niyâz-ı mariz;
Şimdi bir hande, şimdi bir hafakan;
Şimdi dehşetli bir gıriveş olan –
Mütelâtim tevelvülâtiyle
İnleyen kubbe-î tehî! söyle!..
Söyle, sen her sedâya ma'kessin,
Şu heyâhây içinde hangi sesin
Aksi – fevkında i'tilâ fermûd
Olan – eyvân-ı Kibriyâya su'ûd
Edebilmiş? Ve söyle, hangi duâ
Müstecâb olmuş?.. ey İlâh-ı semâ!
Seni âbâ-ı din olanlardan
Dinledim : "Bî-şebîh ü bî-noksan
Hayy ü kayyûm ü kaabir ü müteal,
Bâsıt-ur-rızk, vâhib-ül-âmâl,
Kaahir ü müntakim, âlim ü habîr,
Zâhir ü bâtın ü semî' ü basîr,
Müstemendâne sâhib ü nâsır,
Zâtı her yerde hâzır ü nâzır...
Diye vasf eyliyorlar. En parlak
Sıfatın "Lâ şerîke leh"ken, bak,

Bir geniş "Oooh!", bir derin "Eyvah!";
Bir dua, bir kaside; şimdi hafif,
Şimdi sert bir esinti titreşimi;
Şimdi bir sızlanış garibanca;
Şimdi bir beddua sabırsızca;
Şimdi bir titreşim, çan ezgileri,
Şimdi nekkare, kûs gürültüleri;
Şimdi aczin o ağlayan susuşu,
Şimdi zulmün şükürle kişnemesi;
Şimdi bir hutbe, derli toplu, seçik,
Şimdi bir yalvarış, utangaç, ölük;
Şimdi bir gülme, şimdi bir hafakan;
Şimdi dehşetli bir çığırma olan –
Hızla çarpış gürültüsüyle dolup
İnleyen kubbe, boş yuvar, söyle,
Söyle, her ses seninle yankılanır
Şu heyahey içinde hangi sesin
Aksi – üstünde yükseliş ferma-
nı olan – Tanrı katlarında kabul
Buyurulmuş? Ve söyle hangi dua
Ki onanmış? Sen ey göğün Çalabı!
Seni her dinde en erenlerden
Dinledim : "Benzeri ve eksiği yok
Kendi kendinde var ve güçlü, yüce,
Rızk veren hem dilek bağışlayıcı,
Öc alan, kahreden, bilen ve duyan
Tüm ne var iç ve dış gören, işiten,
Dertliler sahibi ve yardımcı
Kendi her yerde var ve görmekte... "
Diyerek anlatırlar. En parlak
Sıfatın "Yoktur Ortağın"ken, bak,

Şu bataklıkta kaç şerîkin var :
Hepsi kayyum ü kaadir ü kahhâr,
Hepsinin "Lâ şerike leh" sıfatı,
Hepsinin emr ü nehyi, saltanatı,
Hepsinin bir sipihr-i ilhâmı,
Hepsinin mihri, mâhı, ecrâmı,
Hepsinin bir hafâ-yı mescûdu,
Hepsinin bir bihişt-i mev'ûdu,
Hepsinin bir vücûdu, bir ademi,
Hepsinin bir nebi-yi muhteremi,
Hepsinin cennetinde hûrîler,
Hepsinin tu'me-î cahîmi beşer;
Hepsi halkından istiyor, makhûr
İki büklüm bir inkıyâd-ı sabûr...
Ben ki hepsinden iştibâh ederim,
Kime sorsam, diyor ki : "Yok haberim."
Kim bilir? belki hepsi vehmiyyat,
Belki aldanmak ihtiyâc-ı hayat;
Kim bilir? belki hepsi doğru da, ben
Bî-haber kendi sehv-i hissimden,
Varı yok bilmek istedim, yoku var.
İştibâh... İşte töhmetim! Ne zarar?
Şüphe bir nûra doğru koşmaktır,
Hakkı tenvîr ukûl için haktır.
Kim bilir, belki bir adem mevcût,
Belki ukbâ da var; fakat bu vücûd
Sun'u olmakla sâni'-i ebedin
Neye olsun esîri bin derdin?
Ne için yoktan eyleyip îcâd
Vermek ancak zevâle isti'dâd?
Kim bilir, belki aslıdır toprak;

Şu bataklıkta ortağın pek çok :
Hepsi kendinde güçlü, canlı, yüce,
Hepsinin "Yoktur Ortağın" sıfatı,
Hepsinin erki, buyruğu, yasağı,
Hepsinin ilham alacak bir göğü,
Hepsinin ay, güneş ve yıldızı var,
Hepsinin bir de secde gizliliği,
Hepsinin va'dedilen cenneti hem,
Hepsinin bir vücudu, bir ölümü,
Hepsinin bir sayın da yalvacı var
Hepsinin cennetinde huriler,
Ve cehennem azıkları insan;
Hepsi halkından istiyor, ezgin
İkibüklüm, sabırlı uysallık...
Ben ki, hepsinden irkilir adamım,
Kime sorsam, diyor ki : "Yok haberim."
Kim bilir? belki hepsi bir kuşku,
Belki aldanma bir yaşam gereci;
Kim bilir? belki hepsi doğru da ben
Bihaber kendi his yanılgımdan
Varı yok bilmek istedim, yoku var.
Şüphe... Tek, işte tek suçum! Ne zarar?
Şüphe bir nura doğru koşmaktır,
Hakkı aydınlatış us'un hakkı.
Kim bilir? belki bir adem vardır,
Belki ahret de var; fakat bu vücut
İşi olmakla ölmeyen bir elin
Niye olsun esiri bin derdin?
Ne için yoktan eyleyip icat
Vermek ancak yok olmaya yetenek,
Kim bilir? belki aslıdır toprak;

Onu bir muztarip çamur yapmak
– Ki mesâmatı kanla, yaşla dolu –
Hangi hâin tesâdüfün işi bu?
Bunu bir Hâlık irtikâb etmez,
Halk eden mahveder, harâb etmez.
İşte en zorlu hasmın, ey Hallâk,
Seni karşında eyleyen ihnâk;
Bize vaktiyle zehr-i gayzından
Verdiğin cür'adır, odur bu yılan.
Bileceksin bu hasımı elbet sen :
Şüphe... En zâlim, en kavî düşmen;
Bize en muğfilâne taslîtin
Yâhut en gaafilâne tağlîtin
O bugün – hud'a, şeytanet, iğvâ, –
Seni mülkünden eyliyor iclâ,
Üflüyor ma'bedinde meş'alini,
Kırıyor elleriyle heykelini;
Ve, bütün kudretinle sen, meflûc,
Düşüyorsun... Ne in'idâm-ı bürûc,
Ne sevâik, ne bir hübûb-i jiyan,
Ne cehennemlerinde bir galeyan,
Ne nazarlar habîri mateminin,
Ne kulaklarda bir tanîn-i hazin...
Kopsa bir zerre cism-i hılkatten
Duyulur bir tazallüm olsun; sen
Göçüyorsun da arş ü ferşinle,
Yok tabîatte bir inilti bile;
Bil'akis her tarafta "kah kah"lar;
Kizbe yalnız riyâ ve humk ağlar.

Onu bir mustarip çamur yapmak
– Ve gözekler ki, kanla, yaşla dolu –
Hangi hain tesadüfün işi bu?
Bunu bir Tanrı işlemez, çünkü
Yaradan yok eder, harap etmez!
İşte en zorlu hasmın, ey Tanrı,
Seni karşında durduran ve boğan
Bize vaktiyle öfke zehrinden
Verdiğin bir yudum, odur bu yılan.
Bileceksin bu hasmı elbet sen:
Kuşku... En kanlı, en de güçlü yavu;
Bizi en aldatan sataştırman,
Ya da en safca bir yanıltman, o;
O bugün – hile, sapkı, şeytanlık –
Seni yurdun yuvandan etmekte,
Üflüyor tapınağında meşaleni,
Kırıyor elleriyle heykelini;
Ve bütün güçlerinle sen, felçli,
Düşüyorsun... Ne burçlar inmekte,
Bak, ne şimşek, ne kükreyen bir yel,
Ne cehennemlerinde bir taşma,
Ne bakışlarda bir haber yastan,
Ne kulaklarda bir hazin çınlam...
Kopsa bir parça, kul vücudundan
Duyulur bir yakınma olsun; sen
Göçüyorsun göğün, yerinle de, bak,
Yok tabiatta bir inilti bile;
Tersine, her tarafta "kah kah"lar;
Yalana ahmakla hilekâr ağlar.

İÇİNDEKİLER

I
KIRIK SAZ'DAN

Kimseden bir fayda ummam ben, dilenmem kol kanat	9
Okuyucularıma	11
Sühâ ve Pervin	13
Nesrin	31
Hasta Çocuk	37
Ramazan Sadakası	43
Resim Yaparken	45
Kendi Kendime	47
Kaçan Uyku	49
Öksüzlüğüm	51
Yaşadıkça	53
Vücudun Gayyası	55
Akşam	57
Ufuk ve Hilâl	59
Yağmur	61
Balıkçılar	65
Fener	67
Zerrişte	69
Ölünceyedek	73
Sen Olmasan	75
Birlikte	77
Veda Gecesi	79
Geçici Bir Ayrılıktan Sonra	81
Sükûn İçinde	83
Şiirimin Perisine	87

Rastlantı 89
İkinci Rastlantı 91
Son Rastlantı 93
Ey Uyku 95
Yeşil Yurt 97
Mavi Deniz 99
Halûk'un Bayramı 101
Yine Halûk 103
Yarın 105
Yaşamak İçin 107
Kutba Doğru 109
Para ve Yaşam 111
Son Nağme 113
İzler 115
Dün Gece 117
Sabah Olursa 121
Geçmiş... Gelecek 123
Sis 125
Gerialış 131
Mart 135
Nisan 137
Ocak 139
Ayrılmam 141
Senin Yerinde 143

II
HALÛK'UN DEFTERİ'NDEN

Bir Resim Önünde 147
Deprem 149
Donanma 151
Devenin Başı 157
Promete 159
Halûk'un Veda'ı 161
Hayata Karşı İnsanoğlu 173

Doğan Güneşe 175
Hakikatin Yıldızı 177
Unutulma Cezası 181
Gökten Yere 183

III
YAĞMA SOFRASI

Yağma Sofrası 191

IV
ESKİ TARİH

Eski Tarih 197

Tevfik Fikret

KIRIK SAZ

"Fikret'in eserinden alınabilecek en güzel ders onun ferdî bir mefâlden büyük bir insanlık ümidine doğru geçişidir. Bu geçişin büyüklüğü onun hayatını bir nevi yüksek ve beşerî bir tecrübe haline getirir."

–Ahmet Hamdi Tanpınar

Türk şiirinin gelmiş geçmiş en büyük ustalarından Tevfik Fikret'in (1867-1915) şiirlerini çağdaş şiirimizin büyük bir ustası Ahmet Muhip Dıranas'ın (1909-1980) Türkçesiyle sunan bu yapıt mutlu bir buluşmanın ürünüdür. Tevfik Fikret'in *Rübab-ı Şikeste*, *Halûk'un Defteri* adlı yapıtlarından seçilmiş şiirlere "Hân-ı Yağma" ile "Tarih-i Kadim"in eklenmesiyle oluşan kitapta sol sayfalara şiirlerin Osmanlıcaları, sağ sayfalara ise Türkçeleri konmuştur.

adam 516

ADAM

ISBN 975-418-302-5